

[00:00] – Ана Брзаковић (Нарација): Заједничарење. Серијал о јачању солидарности са особама са инвалидитетом. Учини неко добро дело без очекивања и награде. Сигуран у знању да једног дана неко може да уради то исто за тебе. Човек постаје великан сходно степену на ком ради за добробит других људи. Немојте се трудити да само ви будете добри, већ да и свет што га иза себе остављате постане добар. Никад није касно да постанемо добри. Не можете учинити добро дело прерано јер никада не знате колико ће брзо за то бити прекасно. Доброта је језик који глуви могу да чују и слепи да виде. Нико није бескористан у овом свету ако олакша терет другоме. Племенита дела раде се у тишини. Ако желиш да видиш промену у свету, ти мораш постати та промена. Где постоји љубав, ту постоји живот. Откри љубав и покажи је читавом свету. Почине четврта емисија из серијала Заједничарење у ком се бавимо јачањем солидарности са особама са инвалидитетом и или сметњама у развоју у циљу унапређења њиховог здравља и благостања. Овај серијал суфинансиран је средствима Министарства информисања и телекомуникација Републике Србије. Емисију Тонске уређује Арсениј Вучковић, а води Ана Брзаковић. У данашњој емисији Заједничарење истражујемо у којој се мери особе са инвалидитетом у Крагујевцу баве спортом и колико им је спорт у нашем граду доступан. За саговорнике имамо господина Дејана Миловића, председника и тренера Стреличарског клуба особа са инвалидитетом „Око соколово“. Господина Небојшу Јевремовића, председника и тренера кргујевачког Спортског клуба „Пчелице“ за особе са инвалидитетом, као и господина Предраг Стевовића, члана градског већа за спорт и омладину.

[04:30] – Ана Брзаковић: Господин Дејан Миловић, председник и тренер Стреличарског клуба за особе са инвалидитетом „Око соколово“ открива нам како је дошло до тога да буде и тренер и председник овог клуба.

Дејан Миловић: Не тако давне да кажем 2014. неким случајним послом у вези сале, пут ме је навео у Центар за самостални живот, код докторке Милене Стојановић и ту смо кроз причу са осталим члановима установили да постоје неки клубови особа са инвалидитетом, више клубова са различитим спортовима. У то време сам већ због повреде био у инвалидској пензији. Радио сам при војци, па сам при пословима уништења остао без шаке. Прошло је неко време док сам се повратио, живнуо и покушавао да нађем неку занимацију. Тако да ми је та идеја, у том тренутку изгледала привлачно. Значи, изабрао сам стреличарство, које је било, па хајде да кажемо, мало специфичан спорт у односу на фудбал, кошарку и те неке спортове. Ту су биле, а и данас су, Ружица и Јелена Бетлувић које су ми стварно помогле, упутили ме у вођење клуба, организацију и после је нормално све кренуло својим током. Клуб је основан првенствено као клуб особа са инвалидитетом. Међутим, касније, када сам ја преузео клуб, због саме потражње становништва са територије града Крагујевца, он је прерастао у један институцијски клуб. Ми смо то средили законски тако да је од тада клуб кренуо да једноставно прима и особе са инвалидитетом и особе из опште популације. Данас је то инклузивни клуб са неких 60-ак чланова. Нису сви активни и такмичари. Активних имамо четрдесет, педесет, зависно од обавеза и послова људи. У сали су десетак њих који помажу и функционишемо као сваки нормалан клуб. Једноставно, допуњујемо се и особе са инвалидитетом не могу без ових здравих. Опет је то мало гломазан спорт где се носе мете, носачи, ваде стреле и то су велике дистанце за особе са инвалидиетом које су у колицима са оштећењима доњих екстремитета, тренинг се изводи у отвореном простору, травнете су површине и једноставно колица не могу... Тако да је потребан неко ко ће да нанесе те стреле, да помогне. Потребна је помоћ. Опет се враћам на инклузију, супер се слажемо, добра је екипа. Старосна група је од седам, буквално до 67, не баш до 77 јер је најстарији члан 1960. годиште.

[08:15] – Ана Брзаковић: Дејане, можда је право време да нам објасните разлику између стреличарства и стрељаштва. Две речи које звуче веома слично, а у питању су две потпуно различите ствари.

[08:30] – Дејан Миловић: Апсолутно да. Једноставно, људи су некако са стреличарством мало упознати. Људи сви знају за лукове и стреле које смо ми као млади правили и играли се каубојаца и Индијанаца, али данас је стреличарство само реч. Кад год ми некоме објаснимо разлику, схвати да има логике, али генерално људе језик више вуче на то стрељаштво. Значи, стреличарство је спорт, гађање луком и стрелом у затвореном простору, са дистанце, причам о неким такмичарским даљинама званичним, 18 м, док напољу те дистанце опет зависе од врсте лука... Постоје неке две, три врсте лука, значи две три врсте такмичења где даљине иду до неких 70 м. Опет су те даљине пропорционалне јачини лука, узросту стрелца, категорији, стилу. Сада не улазим у детаље, али генерално је стрељаштво пуцање из пушке. Значи потребна је и мања сила. Једноставно, код лука и стреле потребна је велика сила растезања лука или јачина. До 20-ак, 30 кг се једном руком развлачи, што није баш лако. Кажем, опет, су ту и временски фактори, пуца се једноставно, као и фудбал, и по киши. Не спорим да је стрељаштво тежак спорт генерално али је можда ово захтевнији спорт, потребна је већа концентрација. Огромна је даљина од 70 метара која треба руком и стрелом да се погоди. Мислим, то је стрелом.

[11:00] – Ана Брзаковић: Шта се гађа? Која је то врста мете?

[11:10] – Дејан Миловић: Мете су генерално од сунђерастог материјала. Не производе се у Србији, увозимо их из Мађарске. Постоји фирма у Београду “Strela archery shop” где имамо одличну сарадњу са Пеђом који је власник. Већ дужи низ година он држи ту продавницу и опслужује све клубове и стреличаре у Србији и сасвим је ОК. Имамо одличну сарадњу. Те мете су неких метар са метар, или 122 са 122. Подложне су нормално хабању, трошењу, као и све. Да будемо прецизнији то је као нека врста стиропора и што је човек прецизнији ствара се већа рупа, а мете су генерално скупе, од 200 до 400, 500 евра, зависно од врсте мете. Тако да се ми довијамо на неки начин јер је то скуп спорт. Скупи су и други спортови, али овај је баш мало специфичан јер ем што је скуп немамо економску корист од њега. Значи стреличара и кад обучимо и нешто буде од њега, ми не можемо да га продамо. Нити он зарађује од клуба. Тако је бар у нашем клубу. Функционишемо на некој тој другарској бази, узајамном помагању и дружењу. Јесте спорт ту примаран, али доста чланова су и кућни пријатељи, доста се дружимо и ван тих спортских активности. Чак и мете правимо од неких крпа, сунђера, да би нам дуже трајале, биле јефтиније...

[13:45] – Ана Брзаковић: А где тренирате и који који су то делови Крагујевца када тренирате на отвореном, а који када тренирате на затвореном? Које су то сале?

[13:55] – Дејан Миловић: Спорт је мало специфичан и на првом месту нам је безбедност. Што се тиче унутрашњих простора, то су углавном школске сале. Тренутно смо у сали Основне школе „Јован Поповић“. Имамо одличну сарадњу са директором Дарком Грковићем који нам стварно излази у сусрет за сваки зимски период. Ту смо већ дужи низ година. Поред саме сале потребан нам је и простор неких 15X20м за мете, носаче, да их складиштимо, што опет школа обезбеђује, јер не можемо да их транспортујемо сваки пут. Плус те мете се не померају, морају да буду фиксне. Ми водимо рачуна и о паркету и о безбедности. Користимо и заштитне мреже у случају ако се деси, нормално, да неко омаши мету. А, у летњем периоду, смо током година мењали локације. Опет су то неки стадиони. Били смо једне године на Арсеналовом стадиону код Звезде.

Затим смо били мало на хиподрому, стадион Колоније. Па смо били једно две, три године горе у Ботаничкој башти. Ту смо имали солидну сарадњу. Били смо под неким уговором. Они су имали неких проблема, ваљда раде неке сертификате за башту, па нам нису продужили уговор. Тако да смо ми опет гледали да будемо негде ближе. И на крају смо нашли једну приватну ливаду иза музеја у Спомен парку. Већ смо горе били код два лава. Имали смо један терен који смо добили преко Завода за заштиту споменика Републике Србије, пошто је Спомен парк генерално под републичком надлежношћу. Међутим, неким неразумевањем становника који су били ту и који су се плашили за своју безбедност, за безбедност своје деце, нисмо нашли неки заједнички језик, имали смо и пријаве од њихове стране полицији, те смо се ми, иако смо били и папиролошки уредни, да не бисмо улазили у проблеме, једноставно повукли.

[17:30] – Ана Брзаковић: Тако да више не тренирате на том простору иза два лава?

[17:35] – Дејан Миловић: Да, требало је ту. Кренули смо са неком организацијом, постављањем тих мета, свега, међутим, свако се плаши за нешто своје, нешто што је ново и са чиме није имао контаката и искуства. Ми смо одлучили да се померимо и нашли смо на крају ту једну ливадицу иза музеја коју смо оградиле и обезбедиле. Ту смо били прошле године. Људи пролазе иза наших линија, иза наших леђа, тако да ту нисмо имали никаквих проблема. Обезбедиле смо све и због нас, значи и због клуба. Ту нам је сада леп и простор, а лепа је и сама природа. Незгодно је јер је сам спорт, кажем, захтева да нам напољу треба буквално неких 100 м дужине са неких 50-ак метара шине, што је у ужем центру неизводљиво. Генерално и остали градови, поготово већи градови, рецимо Београд, или Ниш, имају проблема са тим простором. Ми опет можемо да нађемо негде даље простор, по неким селима, али опет ту имамо доста деце... Значи, треба да се дође дотле, а аутобус, линије, кола, превоз, све је то незгодно. Зато смо тражили што ближе и на неком делу града где је приступачно, где људи буквално са свих страна могу да долазе без икаквих проблема, да имају и превоз и све.

[19:45] – Ана Брзаковић: Баш сам и хтела да Вас питам како функционише превоз чланова Стреличарског клуба особа са инвалидитетом „Око соколово“, с обзиром на врсте инвалидитета особа које тренирају.

[20:00] – Дејан Миловић: Па као и у свему, сваки превоз значи. Тренутно немамо неке теже облике инвалидитета, да кажем доњих екстремитета, што је на неки начин за овај спорт компликованије него горњи, сад не спорим никоме инвалидитет, али особе са колицима захтевају некога ко би могао да доноси стреле и тренутно их немамо. Углавном су нам горњи екстремитети инвалидитетни. Значи, руке, кичма, очи. Имамо да кажем стреличара који нема једно око. Ја сам особа без десне шаке, имамо још једну девојку без шаке, тако да су то неки блажи облици инвалидитета где једноставно могу спортисти да се прошетају и помогну ако нешто затреба осталима. Али и раније кад су неки били са инвалидитетом доњих екстремитета, опет су то нека сопствена возила. Људи дођу, али опет мора неко да им помогне. Ми смо ту да помогнемо, али генерално мора њих неко да доведе или се сами возе, зависи како имају сад ножне ручне команде, како шта уграђују, како је шта прилагодљиво.

[21:45] – Ана Брзаковић: Описали сте нам како изгледају тренинзи, а како изгледају такмичења у стреличарству када говоримо и о вашем клубу. Претпостављам да су ту заступљени други клубови особа са инвалидитетом са територије Србије.

[22:00] – Дејан Миловић: Генерално, на територији Србије постоје два савеза као и у свим спортовима где су особе са инвалидитетом, као што постоје олимпијски комитет и параолимпијски комитет, тако имамо Стреличарски савез Србије и Парастреличарски савез Србије. Ми смо чланови једних и других јер су нам чланови и такмичари особе са инвалидитетом, као и чланови из опште популације. У Србији постоји више клубова на територији Србије чији се чланови паралелно такмиче јер окупљају и особе са инвалидитетом и особе из опште популације, здраве и не постоји разлика ни у трензима, ни на такмичењима. Једноставно су дистанце исте, можда неке модификације око лука, лично ја носимо протезу, механичка је протеза, да бих могао да извршим прихват лука. Значи једноставно то је нека разлика. Кад већ говорим о личном примеру, учесник сам и међународних такмичења. Више пута смо били на неким такмичењима нас неколико особа са инвалидитетом, из разних клубова, чинили репрезентацију Србије, као што постоје репрезентативци, постоје и парарепрезентативци Србије. Више пута смо били у Чешкој, на међународним такмичењима. Цео тај градић је подређен двома врстама спортова, стреличарству и скоковима, зимски спортови.

[24:45] – Ана Брзаковић: Како се зове тај град?

[24:50] – Дејан Миловић: Ново Место над Метуји. Буквално је неких 5 км од Пољске. Сваке године добијају та нека такмичења у стреличарству и тим зимским спортовима. Имају неколико стадиона, објекте и мотеле, хотеле прилагођене особама са инвалидитетом, лифтове, рампе на свим тим такмичењима, одличну организацију, добру инфраструктуру, добру логистику тако да сваке године праве разне купове и Европска првенства. Код нас у Србији, рецимо прошле године се баш држало то неко 3Д европско такмичење на Дивчибарама и прошло је феноменално. Странаца је било доста. Тако да смо ми, рецимо прошле године као клуб организовали турнир у спортском центру захваљујући господину Братиславу Милановићу који нам је уступио свој стадион који је исто феноменалан. Објекти су им прилагођени, тоалети, рампе, ту је било и неких људи у колицима и у помагалима. Било је 53 страних такмичара. Ту је мало рецимо проблем око тих међународних такмичења баш та нека инфраструктура, логистика, треба мало већи стадион са атлетском стазом, а било је око 120 такмичара што је био кнап пун стадион. Ја сам, рецимо, већ после месец и по био у Словенији где је било 300 такмичара, пре тога је био турнир у Хрватској где је било неких 200 такмичара... Ми не бисмо могли да примимо те људе. Ове године турнир се одржава у почетком маја у Кикинди. Видећемо колико ће људи бити пријављено. Углавном, постоје ту нека правила о дистанцама да једноставно људи не би много путовали...

[28:30] – Ана Брзаковић: Да ли стадион Чика Дача испуњава услове за организовање једног таквог турнира?

[28:35] – Дејан Миловић: Испуњава. Чика Даче је мало специфичан генерално значи због траве и не знам колико би то одобрили нама и да га ми користимо генерално и би то и коштало, не верујем да би могло бесплатно, а ми не бисмо могли то да приуштимо да платимо. Сад причам отворено о износу од хиљаду, две хиљаде евра. То је за наш клуб огромна цифра, као и за наш савез. Наш савез има на годишњем нивоу неких 4, 5 милиона динара, што је никака пара, толико кошта да десетак такмичара оде на једно такмичење. Опет, не кријем, сад држава што даје мање и мање средстава разлог је што су потребни резултати... Наша опрема је скупа. Саме стреле су скупе, значи не можемо ни ту стрелу да користимо стално, него мора да се мења... Та једна стрела може да кошта и 10.000 динара... Та нека такмичења су у некој нашој ближој околини где ми

идемо сопственим возилима. Значи раније године баш смо имали пример где је, рецимо, ишло њих четворо, од тога је било двоје у колицима где они спакују своја колица. Ствар је у томе што они имају колица за свакодневну употребу, а постоје и спортска колица, што буквално значи да треба дупла колица и једноставно та колица и морају да узму неки простор... Опет се враћам на та нека права, значи, не могу да буду колица метар широка, не могу да буду метар могу да буду на пример 60 са 60 да стану у неку коцку, причам о некој категоризацији тих такмичара... Значи опет је то неки авионски транспорт наших стреличара, који, опет, кошта. Рецимо, пре неку годину, нас петоро из Србије смо ишли у Рим. Наш параплегицарски савез у то време имао је имао 2 милиона, а авионске карте, пошто су и наше торбе за ту опрему буквално биле великих габарита и примера ради, од та 2 милиона, милион и по је отишло на авионске карте. Смештај нормално плаћамо, све тамо, скупо је и у другим спортовима, али код нас нема пара па је још горе.

[31:45] – Ана Брзаковић: А када кажете важно је да остварите неки резултат да бисте имали подршку, због чега се ви бавите овим спортом? Сигурна сам да то није само због резултата и да је резултат нешто што дође као последица онога како се ви заправо осећате на теренима на којима тренирате и када се дружите са онима који су у вашем клубу и који су вам пријатељи. Рекли сте ми да сте просто као мала породица.

[32:05] – Дејан Миловић: Не може се без финансија, али не водимо ове клубове због пара. Новца ни нема. Не примамо плату за своје ангажовање. Не можемо ми да издвојимо. Ја сам у инвалидској пензији. Самим тим, у редовним примањима ако би ишла нека законска основа, значи уговор о раду били би велики порези и доприноси. Примера ради, вероватно бих изгубио пензију. Сад не знам како то баш функционише. Можда би могао неки уговор о делу генерално, али опет су то неке паре где једноставно улажемо. Хај да кажемо више нам треба пара да уложимо у опрему и у све остало. У сама такмичења, јер на такмичења идемо од Ниша до Суботице. Обично идемо са два три аута. Добијамо подршку од града. Нормално, свака та подршка је, генерално из свог угла свако гледа, недовољна, а опет разумемо и каква је ситуација у држави, у граду. Можда треба за тај спорт, али треба и за културу и просвету и генерално све. Тако да треба резултат да се постигне, нормално. Али и ја опет кажем и и људима који долазе, пошто сам и сам тренер, једноставно сам тренер и испунили смо разне законске основе што морамо да имамо, значи неке оперативне тренере за децу све то да би било покривено законски. Опет кажем, то дружење ме је једноставно привукло, поготово сад што имамо већ дужи низ година једну добру екипу која води. Ја јесам председник и ту нешто руководим, али без остатка екипе то нормално не би функционисало. Колико сам ја потребан њима, толико су они потребни мени. Имамо и клинце од седам година, десет, дванаест, имамо сада и две девојчице које путују буквално из Маслошева, од 9 и 12 година, рођене сестре, који су нас приметиле на једној од наших презентација, оне су пробале, одушевиле се и дошле, кренуле, учланиле се сад су редовне, купиле своју опрему и активно се такмиче и лепо напредују. Имамо и и млађе и старије, углавном петнаестак, двадесеторо деце. Генерално и код деце је мало проблем то што ово није узбудљиви спорт. Тако да и дете само по себи мора да буде мало специфично да заволи то. Деци се свиђају та наша дружења. Ми организујемо и приватна дружења и неке презентације и увек зовемо и њих, да и они помогну, да се осећају кориснима. Ево баш имамо пример једног малог Матеја који је кренуо са неких 6 и по година, сад већ има осам, буквално ето неких годину и по, сад ће малтене скоро и две године, који нам је остварио један bear bow млађих пионира и оборио је државни рекорд. Он има и брата. Сад је његов брат кренуо повучен тиме и прошле године баш

његов отац Дарко ме зове. Били су на мору у Грчкој и ту су се задесили чланови клуба Велос из Новог Сада, а ми се буквално сви знамо, јер нас има две, три хиљаде стреличара укупно. Буквално су зезали тог малог Матију да пређе као код њих. Он каже: “Не, ја ћу да станем код Дејана у клубу!” Тако да смо се и то после мало смејали, зезали јер и ту децу учимо неким вредностима дружења, да помажу, да се ту осећају кориснима. И кад год дође неко ново дете оно се уклапа са том децом доста се друже и нормално се и они зову по својим рођенданима и слично...

[38:45] – Ана Брзаковић: А на тренинзима има свих генерација у исто време или сте подељени...

[38:50] – Дејан Миловић: Термини су са све исти, био члан од седам година или члан од 50 година, ништа то нема мушко, женско исто је све равноправно заступљено...

– Ана Брзаковић: Могу овако слободно да изведем закључак да најмлађи уче од старих али и да се старији подмлађују у контакту са са децом у вашем клубу?

[39:45] – Дејан Миловић: Па да. Ево навешћу још један пример. Пре једно две године један наш члан довео једног Руса. Кренуо неки разговор на енглеском, деца сада знају енглески, уче у школи, крену они у неку комуникацију са њим и све су нас изненадили јер се он зближио са њима и они су прихватили тог Руса који је био одрасто човек, имао је око 30-ак година, без икаквих проблема...

[41:55] – Ана Брзаковић: Дејане ако неко сад слуша слушаће сигурно овај разговор. А заинтересовали смо га да се и сам прикључи Стреличарском клубу „Око Соколово“, или упише неког члана своје породице, на који начин начин то може учинити и колико пута недељно или месечно тренирате?

[42:15] – Дејан Миловић: ...да па у зимском периоду баш тај имамо проблем због простора времена јер смо условљени и сатницима и слабо вршимо пријем значи једноставно ако човек зна да гађа, или да је обучен, могао би да приступи рецимо данас, али већ коме треба додатна обука, јер опет се то креће од неке мале дистанце и ми ту мету морамо да посветимо том једном члану то у затвореном простору не можемо јер нама мета треба за четири члана, а сад ће да користи један. А кад смо напољу то је друга прича. У затвореном простору баш избегавамо из свих разлога и разлога безбедности како ће ко да окине стрелу, то нам је незгодно и због малог већег броја људи, скучено је. Сам контакт је следећи: Клуб „Око Соколово“ има свој Инстаграм налог, на Facebookу профил, сајт немамо тренутно, али генерално мој контакт може лако да се нађе. Све може да се види пре неке веће комуникације. Могу да се погледају и слике и шта радимо и како радимо...

[44:55] – Ана Брзаковић: Хвала Дејане најлепше што сте гостовали на радиу Златовости, што сте били део серијала, односно што сте део серијала Заједничареније који баш ради на јачању солидарности са особама са инвалидитетом.

[45:10] – Дејан Миловић: Хвала и вама на позиву.

[45:15] – Музика

[47:30] – Ана Брзаковић: У данашњем издању емисије Заједничарење представљамо вам крагујевачки Спортски клуб „Пчелице“ и његовог председника и тренера. То је господин Небојша Јевремовић кога управо имамо у нашем студију. Господине Јевремовићу помаже Бог. Дobar дан и добро нам дошли у студио радија Златоусти.

[47:50] – Небојша Јевремовић: Дobar дан. Бог вам помогао. Срећан и богом благословен ускршњи пост и желим да пошаљем нашим слушалицама поруку: „Праштајте!“.

[48:00] – Ана Брзаковић: Хвала вам највише на тим дивним речима. Хоћемо ли за почетак овог разговора, Небојша, да представимо клуб који постоји већ дужи низ година. Која је та популација која са вама ради из тренинга у тренинг, односно са којом ви заправо радите?

[48:15] – Небојша Јевремовић: Крагујевачки спортски клуб „Пчелице“ основан је 2004. године и настао је у Заводу за смештај одраслих мале пчелице у Крагујевцу, где сам и ја био запослен. Нас пар колега смо, као удружење грађана, основали клуб, са жељом да отворимо мало врата корисницима завода да би они имали могућност мало да се такмиче и да покажу своје способности. Иначе, специјална олимпијада је основана у свету 1969. године у Америци и ми припадамо савезу специјалне олимпијаде светске. Њу је основала породица Кенеди која је у својој породици имала дете са Дауновим синдромом и они су желели тако да крену са том причом. Уопште нису ни они претпоставили да ће то бити данас масован покрет, јер на последњој олимпијади која је одржана у Берлину, учествовало је 146 земаља са преко 4.000 спортиста и тренера, а скоро и дупло више је било учесника, било је и волонтера, тако да је то један масован покрет. Могу слободно да кажем да су такмичења или Светске олимпијаде, Специјалне олимпијаде, потпуно идентичне као и професионалне олимпијаде којих смо сведоци и које прати већи број људи и ми заиста у свету имамо све одличне услове од смештаја, превоза, преко доступних спортских терена и све те инфраструктуре светске.

[50:15] – Ана Брзаковић: О специјалним олимпијадама и њиховом концепту говорићемо нешто касније. Сад бих се опет вратила на функционисање кргујевачког Спортског клуба „Пчелице“ на чијем сте ви челу и чији сте тренер. Рекли сте да је прва замисао била да у „Пчелицама“ тренирају корисници Завода за смештај одраслих Мале пчелице. Како је то данас? Шта се променило од 2004. до данас?

[50:40] – Небојша Јевремовић: Па реално пуно тога се променило. Ми смо отворили врата много шире и много више. Окупили смо спортисте, пошто је то углавном по регионима... Данас у Србији има 14 клубова. Ми у Крагујевцу окупљамо децу са сметњама у развоју. Као што сам већ рекао и даље сарађујемо са Заводом за смештај и део тима чине њихови спортисти. Ту су и ученици школе „Вукашин Марковић“. Такође су ту и ученици који све више похађају Школу са домом ученика за глуве и наглуве у Крагујевцу. Такође и деца која су у породицама могу рећи слободно да можда нису чак ни завршили ни специјалну школу нити шта, а имају менталних проблема. Они нас лако нађу и дођу, упишу се у наш клуб и поставју део нашег нашег клуба који им даје шансу не само да се баве спортом и да тренирају овде у Крагујевцу, него далеко више да путују по свим градовима Србије, јер имамо, као што сам рекао 14 градова који су укључени у ову причу у Србији.

А такође ако буду и показали интересовање и континуитет у раду, у тренинзима, постају чланови репрезентације Специјалне олимпијаде Србије и тако добијају могућност да путују и по свету, учествују на летњим и зимским играма Специјалне олимпијаде.

[52:30] – Ана Брзаковић: Небојша, која је то врста спорта или које су те врсте спортова које тренирају полазници вашег клуба?

[52:40] – Небојша Јевремовић: Искрено да кажем, ми у Крагујевцу имамо одличну инфраструктуру. Имамо Халу Парк. Ми смо били први који су ушли у Халу Парк кад је отворена 2008. године и организовали националне игре Специјалне олимпијаде Србије. Од тада окупљамо спортисте који су заинтересовани за разне спортове. То су углавном сви спортови који су приступачни и другој деци, само што су мало прилагођени особама са сметњама у развоју. Кад кажем прилагођени то је захваљујући нама тренерима који дозирамо да тренирају тако да не долази до бола, не правимо од њих гладијаторе и професионалне спортисте. Док имају осмех на лицу и док имају своје лично задовољство и докле је њима лепо. Ето, значи у спорту не тражимо врхунске резултате већ желимо њих на тај начин да окупирамо јер то није само спорт, то је један начин живота тих спортиста и један доказ да и они могу све као и остали. Ето, ми целе године континуирано имамо такмичења, почињемо пливањем у јануару и фебруару, затим у марту имамо стони тенис, после тога имамо одбојку мушку, имамо женски и мушки фудбал. Онда долази одбојка на песку током лета. У међувремену су Велике националне игре које окупљају преко 300 спортиста и где се четири дана такмичимо у свим спортовима. Прошле године смо ми били домаћин. Требало је Ниш, па он није испунио неке услове, па смо ми преузели. Ове године по програму смо поново ми домаћини када је баш 20. Олимпијада, седми пут домаћини... Крагујевац је град домаћин где је заиста могу да кажем да имамо одличну инфраструктуру. Почев од затворног базена. Знате да ту тренирају и наши шампиони, прваци Европе у ватерполу и нама су исто тако омогућени исти услови као и њима до тих свих хала. Ми имамо и смештајни капацитет у хотелу Шумадицама, ту смо смештени четири дана и то је врло значајно јер су они ту јако безбедни и ту су близу, надомак града и уживају и у природи и у такмичењима.

[55:45] – Ана Брзаковић: Дакле, ако сам вас лепо разумела, сви ваши полазници, односно чланови из крагујевачког Спортског клуба „Пчелице“ тренирају и вежбају све ове спортове које сте ви сада поменули?

[56:00] – Небојша Јевремовић: Да. Да. Они имају могућност да вежбају, у зависности од интересовања, све те спортове. Ми имамо, рекао сам још једну одличну инфраструктуру где можемо и у Хали парк и у базенима и наравно у нашој, увек је поменем, Искри, која ће ове године већ обележити свој 10. рођендан. У њој окупљамо спортисте где мало у теретани стичу своју физичку кондицију. Мало се ту припремамо. Углавном ту смо у припремном периоду. Ту имамо један леп терен за боћање где могу они боћањем да се баве и то је врло специфичан спорт и јако популаран у свету и не зато што сам и ја на задњој Олимпијади у Берлину баш био тренер репрезентације у боћењу, али све је популарније и што је најбитније није пуно захтевно и може њим да се баве и особе са тежим менталним сметњама, само да имају довољно, мало снаге да избаце лопту која уопште није ни тешка, али тако тренирају сву моторику и после тога заиста они су заинтересовани и можда један од најинтересантнијих спортова којих имамо сад тренутно то је боћање.

[57:45] – Ана Брзаковић: Колико полазника имате тренутно чланова?

[57:50] – Небојша Јевремовић: Па углавном имамо око 50-ак такмичара. Колико их прође кроз клуб ми уопште не знамо. Радиле смо и са децом мало нижег узраста са аутизмом једно време, па мало због лоших временских услова прекинемо, па опет наставимо. Лети нам ради школа пливања и цело лето смо ево радиле са децом са сметњем у развоју пливања на нашем отвореном базену. Такође су нам цело лето долазили и корисници Завода пчелице и пливачи и они који тек уче да пливају. Тако да смо баш имали једно динамично лето где смо пуно тога урадили ове године и углавном кад би њих рачунали ту окупљамо сигурно преко и 200 спортиста и деце који долазе. Али нису само то деца са сметњама у развоју, јер у оквиру наших спортова то су посебно ови тимски спортови као што су одбојка, кошарка и фудбал. Ми негујемо инклузивне спортове где у истом тиму поред деце са сметњама у развоју наступају и спортисти из редовне популације. Не знам сад да ли је то баш адекватан израз и ова деца заиста су редовна као и они у сваком погледу чак могу да постигну и боље резултате него њихови партнери. Јер ми партнере не бирамо да буду суперстар спортисти него да буду приближних способности у спорту. Можда је то шанса за децу која раније можда нису ишла у школе спорта, тренирала неке спортове, него ето добили шансу да са овом дечицом заједно буду у тиму и осете задовољство спорта, а и на тај начин омогуће и себи и дружење и путовања.

[60:15] – Ана Брзаковић: А из којих су клубова деца уредног развоја, односно деца из опште популације која учествују у овом инклузивном спорту са вашим полазницима?

[60:30] – Небојша Јевремовић: Да вам кажем, ми радимо сваке године неке пројекте који су јако значајни. Ми укључујемо децу из свих средњих школа. У прошлом пројекту, где су под називом Учимо заједно, играјмо заједно укључили смо сву средњошколску децу. То је једна грчка организација која финансира те пројекте у целом свету. Ми смо укључили децу из шест средњих школа из Крагујевца где су они редовно долазили да тренирају са нашим децом и ишли смо у четири града то су били Чачак, Крушевац и Панчево да се такмичимо у бојењу и стоном тенису. Ето, то је било интересантно. Наравно, то су деца која су први пут можда узели рекет и непознаница свима, наравно боћање, али кроз пар часова презентације те игре врло брзо усвоје правила и заволе ту игру. Тако да заиста не мора да буду уопште ни талентовани за спорт, нити да им спорт буде, можда и некад није ни био, у мислим. То је јако значајно да кажем да су и они добили шансу и ето наше две девојчице из Крагујевца су 2015. године у оквиру нашег одбојкашког клуба репрезентације Србије путовале у Лос Аџелес. Добро се сећам да су и једна и друга први пут извадиле пасош и први пут са нашим клубом отишле вани и виделе су светске звезде на једном месту, где су нам скупљале лопте за одбојку и биле са нама и биле су одушевљене, заиста. Били смо у универзитету смештени на највећем државном америчком. Онда смо посетили наравно и све плаже Лонг Бича и такође смо били у Музеју воштаних фигура у Холивуду. Заиста незаборавно путовање, али кажем и шанса. Ето, те девојчице данас путују по свету. Заволеле су путовања када су биле с нама, а тада су први пут буквално пошле с нама иако су имале скоро по 20-ак година.

[63:45] – Ана Брзаковић: А колико је у Србији развијено? Причали сте ми да је, у на пример Америци где сте били, потпуно уобичајено да деца, а и стари из уредне популације, се такмиче са онима који имају проблеме у развоју. Колико је то заступљено код нас или се све сведе некако на те периодичне пројекте и шта када пројекти прођу?

[64:15] – Небојша Јевремовић: Код нас се углавном своди то на неке пројекте и још није толико баш заживело јер заиста и партнери и наши спортисти увек некако гледају мало да путују и то, али

кад су редовни тренинзи имају обавезе, уче и тешко се ускладе термини. Сад, хвала Богу да и наша деца лакше дођу и до посла и они имају своје радно време. Тако да обично у времену кад су слободни, кад можемо да их спојимо, онда немамо термина у неким салама. Тако да ми реално имамо поред ове лепе приче што смо испричали да су они укључени све, имамо проблема и око организације и око усклађивања термина. Мало то још да заживи мало боље. Надам се да ће то баш да буде једна одлична прича и да будемо препознатљиви пошто је Крагујевац, ето ја сам и рекао седми пут већ ако будемо ове године организовали, можда најспортскији град што се тиче Специјалне олимпијаде зато што има одличну инфраструктуру, одличне тренере, то су све дифовци, моје колеге које раде са мношћом заједно у спортском привредном друштву Раднички, тако да никаквих проблема немамо, али само да кажем још једном да чисто наши слушаоци знају, ми то радимо све волонтерски без икакве надокнаде. То је једна љубав, заиста, коју не могу да вам опишем колико добијамо ми позитивне енергије и уопште је познато да само оно што дајеш, дарујеш, да је то истински твоје. Тако да од нас нико нема проблем да потроши своје време на то, јер заиста се то врати и те како.

[66:45] – Ана Брзаковић: Небоша, само да нам појасните разлику. То смо негде испустили, односно, рекла сам да ћемо се томе вратити, између параолимпијада и специјалних олимпијада.

[67:05] – Небојша Јевремовић: Заиста ми постојимо 22 године и можда сваке године ако сам само по једном гостао на телевизијама и увек причам о томе, али заиста постоји пуно људи који још нису упознати са тим. Још једном ћу да кажем да у свету, а и код нас јасно је све подељено, разграничено, постоји олимпијада професионална где наступају професионални спортисти. Под један, под два, параолимпијада, то су углавном спортисти са физичким хендикепом, да не набрајам све те хендикепе и слушаоци знају шта су физички хендикепи. А наши спортисти су чланови СП Савеза специјалне олимпијаде и доминантно им је да буду то спортисти са менталним сметњама у развоју, значи са недовољно развијеним менталним здрављем.

[68:15] – Ана Брзаковић: Рекли сте нам зашто сте тренер у кргујевачком спортском клубу „Пчелице“, да заиста новац уопште не фигурира, да то радите из љубави. Рекли сте нам да од полазника не очекујете неки превелики физички напор, односно да са њима радите док им је осмех на лицу. Како могу заинтересовани да доведу своју децу пре свега у клуб да се учлане, да их учлане?

[68:45] – Небојша Јевремовић: ...уопште није тешко. Значи сви који су заинтересовани знају да могу да нас нађу. Ми смо на базенима Спортског привредног друштва Радничке или у Искри. На та два места могу да доведу своју децу, да их видимо, да попричамо са њима, да видимо да ли су то спортисти, да ли постоји шанса да тренирају код нас, јер заиста понекад знате и сами има и тежих облика и буквално један на један мора да се ради и ту заиста имамо некад и проблем. Немамо довољно тренера. Сад са на пример да вам представим да имамо десетак такве деце. Треба би 10 тренера у исто време, али ми смо нашли начин и то да решимо, тако што смо имали једну школицу спорта, врло лепу, прошле године септембар, октобар новембар је трајала, крајем прошле године и ту смо укључили да заједно са децом и родитељи тренирају. Тако да су буквално родитељи били као асистенти или као тренери са својом децом где смо ми давали задатке и где су они то успешно извршавали и тако мислим да увек ако има воље има и начина да се нађе и да могу сва деца која су заинтересована. Рекао сам да баш имамо одличну инфраструктуру, тај базен, можемо да користимо и атлетске стазице, већ има и у природи некад и заиста и стадион Чика

Дача су нам доступни. Такође у Искри имамо одличну инфраструктуру где поред теретане имамо и оне стазе и чак имамо и за слепе и слабовиде обележене стазице. Тако да могу заинтересовани ако желе да дођу да се дружимо. А што није за наш клуб препоручићемо неком другом клубу који се на сличан начин бави, али за особе из програма параолимпијаде.

Ана: Колико често су ти тренинзи са вашим полазницима и како остварујете поверење од стране деце која се одвоје од својих родитеља?

[71:15] – Небојша Јевремовић: Па уопште није тешко да се оствари поверење јер та деца баш воле... Они на први поглед, на први додир, у старту одмах покажу да ли воле базен, да ли воле воду, да ли воле да пливају, шта воле, да ли воле више да се играју, да раде оно као те мале школице спорта да прођу. Неки већ унапред знају шта шта воле и траже. Ја хоћу самостони тенис, ја хоћу да ме водиш за кошарку, ја хоћу ово ово, ја хоћу. Од свих спортова које организујемо највероватније ће да имплементирамо још један спорт у Крагујевцу, а то је је баскин где у једном клубу учествују заједно особе које имају проблема и који немају. Игра се значи баскин, није нова игра. Игра се углавном на Медитерану, Шпанија, Италија, тамо Португалија. За сад постоје два клуба. Један смо ми у Крагујевцу основали и један у Шапцу. Још је у назнаци да се оснује још два, три клуба и да почне лига ове године. То је баскен, прилагођен свим особима у том на пример у првој петорци у кошарци играју један кошаркаш или бивши или садашњи који је професионални кошаркаш. Затим обавезно је да буде женска кошаркашица исто таквих способности која је или тренирала или природно је надарена да се бави кошарком. Значи на те две позиције онда на позицији број три обично игра особа са инвалидитетом, али јако израженим способностима. То је трећи члан. На особа број два је опет женска особа која је исто особа са инвалидитетом. Али значи сад не причам о сметњама у менталном развоју него све целокупне особе са инвалидитетом . И особа са бројем један то је особа која буквално може само да ухвати лопту и да шутира на кош. Она има један мали простор тамо код центра где су снижени кошеви и она буквално само се њој дода лопта да може да поентира. Тако да је прилагођена свима и надам се да ће то да заживи. Јако је популарно и можда има будућност у нашем граду јер заиста може да да шансу за све спортисте. Чак и оне у колицима да играју кошарку. Али то није класичан кошарка у колицима, него баскин, једна инклузивна најинклузивнија кошарка која може да постоји. Ето.

[74:30] – Ана Брзаковић: А то је у идеји, у настајању или већ функционише?

[74:35] – Небојша Јевремовић: Ми смо прошле године радили промоцију, регистровали смо клуб, извесно је. Још чекамо да заживи лига. Ето то се чека савез да се оснује и да заживи лига. Надам се да ће за месец, два то да буде. Ето баш сам и јутрос имао контакте са људима из Шапца и причали смо о томе.

[74:55] – Ана Брзаковић: Када буде тих вести молим вас да ето нас имате у виду да то објавимо на Радију Златовусти.

[75:10] – Небојша Јевремовић: Надам се и ускоро да да...

[75:12] – Ана Брзаковић: Дај Боже. Небојша, оно што је важно да напоменемо у вези са и вашим радом и радом ваших колега јесте ваш хуманитарни рад.

[75:25] – Небојша Јевремовић: Па заиста то сам и пропустио. Доста смо причали о спорту. Ево само још да кажем да се извињавам, нисам набројао... Само још да кажем о спорту па да кренемо да мало кажемо нешто о хуманитарном раду. Ми смо 2007. први пут наступили на светским играма у Шангају. Чисто да нас и слушаоци знају докле ми можемо, докле смо досегли до сада... 2011 смо били у Атини на олимпијским играма, већ сам поменуо Лос Анђелес 2015., био је Абу Дхаби 2019., Берлин 2023. и свуда су биле медаље и сад немамо времена можда да причамо о медаљама, али свуда значи крагујевачки спортисти су освојили, ево на задњем, у Берлину била је бронза у боћању где су наступали инклузивно Мако Малбашић и Вук Бубања. Значи имали смо два боћара. Марија Максковић је била четврта, а Милица Влајковић је у фудбалу са репрезентацијом освојила и била најбољи стрелац наш. Освојили су друго место на свету. Ето на Олимпијади... Да завршим са спортом, да кажем да наш клуб није само регистрован да се бави спортским активностима, нигде му не пише да треба да се бави хуманитарним радом, али наша деца из клуба су тако и васпитана и желе, показују, једноставно то је наша дужност обавеза тренера, али они су сами иницирали да желе да буде хумани и увек учествују у нашим хуманитарним тркама, али заиста, можда неком следећом приликом о томе можемо да причамо, баш баш пуно тога шта смо урадили уназад десетак година где смо све учествовали, за кога смо скупили новац, шта тренутно радимо.. То је невероватна прича и пуно тога смо баш помогли. Не људима који имају, не особама са инвалидитетом и људима који припадају нашој популацији са менталним сметњама, него за људе сасвим из редовне популације који не дај Боже дођу до неког акутног здравственог проблема где су у стању потребе. Скупили смо новац тркама. Људи су се чудили шта ми то радимо овде у Крагујевцу. Знаш баш кад је била једна хуманитарна трка у Шумарицама, да сад не причам, можда другом приликом, звали су из хуманитарне организације где су људима који су учествовали у трци слали поруке пролазници у Шумарицама. Људи шта сте ви урадили данас у Крагујевцу? Каже ово је невероватно колико пара је дошло на рачун преко Буди хуман организација ... Ми смо тад радили за једну нашу суграђанку која је имала канцер и невероватно је колико је порука скупљено и шта је све урађено преко пда не кажем цифру баш није пристојно.

[78:30] – Ана Брзаковић: Хвала Небојша на свим тим детаљима које сте поделили са нама. Хвала вам што све ове дивне ствари радите за читав наш град, нарочито за чланове вашег клуба крагујевачког Спортског клуба „Пчелице“. Још једном најлепше хвала што сте били гост.

[78:50] – Небојша Јевремовић: Ја желим да се захвалим вашем радију и ево посебно да се захвалим и можда хору Свети Сава, господину Ивану Антонијевићу који је на свим нашим такмичењима и на националним играма учествује на церемонији отварања. Прошле године је на националним играма наступио је и фолклор Светог Саве. Хвала вама што можемо да се чујемо и надам се да заиста ми сами не можемо ништа ако направимо једно партнерство и будемо направили мрежу да радимо и даље неке и хуманитарне ствари и спорт и свашта нешто то не можемо без вас. И вама заиста пуно хвала на позиву и желим да сарадњу наставимо и даље и тако заједно можемо да урадимо много више.

[79:45] – Ана Брзаковић: Свако добро вам желим.

[79:50] – Небојша Јевремовић: Хвала вам.

[79:55] – МУЗИКА

[82:15] – Ана Брзаковић: Спорт је потрошачка дисциплина која друштву не доноси новац. Сем фудбала у Крагујевцу, а можда и у читавој Србији, ни један спорт не доноси новац, истиче господин Предраг Стевовић, члан градског већа за спорт и омладину. А који спортски објекти у Крагујевцу су приступачни и прилагођени потребама особа са инвалидитетом? Драги Златоусти и даље смо у истој теми. Дакле, бављење спортом особа са инвалидитетом. На ту тему за саговорника управо имамо господина Предрага Стевовића, члана градског већа за спорт и омладину који је са нама у студију. Господине Стевовићу, помаже Бог, добар дан и добро нам дошли и у наш студио и у серијал Заједничарење који за циљ има јачања солидарности са особама са инвалидитетом.

[83:15] – Предраг Стевовић: Бог вам помогао. Хвала вам што сте ме звали.

[83:20] – Ана Брзаковић: Који спортски објекти у нашем граду јесу приступачни за особе са инвалидитетом?

[83:30] – Предраг Стевовић: Спортско рехабилитациони центар Искра представља један од најзначајнијих специјализованих објеката у Крагујевцу. Намењен је особа са инвалидитетом. Објекат је прилагођен стандардима приступачности и уклањању физичких баријера што наравно омогућава несметано коришћење садржаја и морам да напоменем да је то један од јединствених објеката такве врсте у Србији и баш због тога ми имамо велики број спортиста са инвалидитетом који долазе ту да и вежбају, али и да одржавамо разне спортске турнире. Хала Језеро, делом постоји једна одређена приступачност и обезбеђен је приступ паркингу и улазу, али морате да разумете да је та зграда направљена пре много, много деценија и да је она таква каква јесте. Наша је хала, али она не може због грађевинских и физичких баријера направити све оно што је потребно да би особе са инвалидитетом имале пун приступ спортском садржају који се тамо налази као што је на пример Искра. Хала Гордана Гоца Боговић је другачија. Она је приступачна наравно и она делом, добрим делом задовољава све оне потребе за особе са инвалидитетом. Делом су такви и отворени базени. Радићемо на томе да они задовоље целу ту причу која је потребна. Знате зашто? Ми сад смо у процесу реконструкције отворених базена и то је у висини од 136 милиона динара са укљученим ПДВ-ом. То је верујем можда и највећи капитални спортски пројекат у задњих неколико година. Хајде да не лицитирам са бројевима, али свакако изузетно велика ствар. Ми ћемо тамо ако смем да напоменем и да се надовежем на ту реконструкцију у потпуности на 65 ари радити на партеру самих отворених базена, прилагодити да он буде на висини свих капацитета које тамо имамо, односно висини уласка у базен, што сад није случај. Средити и прилагодити у потпуности трибине, додатно зеленило засадити, средити све, водоводне и канализационе инсталације... Наравно то није везано са нашом причом, али добрим делом и јесте јер ће се прилагодити и за улазак инвалида. Радимо на томе посвећено. Имате затворене базене који су прилагођени инвалидима. Тамо имамо и клубове који посвећено раде и са децом које имају проблем који имају одређене недостатке и проблеме. Тако да и то је један објекат који је доста важан за подизање спортске свести код особа са инвалидитетом и верујем да то функционише како треба.

[86:45] – Ана Брзаковић: Само бих се вратила на Халу језеро. Сећам се да је било неких натписа по крагујевачким медијима да постоји лифт у хали Језеро за који неки су чули, неки никад нису чули да уопште постоји. Да ли је тај лифт у функцији и особе са којим инвалидитетом могу да га користе?

[87:10] – Предраг Стевовић: Проблем је што је тај лифт теретни и он није услован баш за све те ствари. Значи он није довољно ни безбедан за свакодневну употребу особа са инвалидитетом ако смем тако да се изразим. Не само особа са инвалидитетом, него и особа из опште популације. То је то, једноставно није предвиђено за тако нешто. У једном тренутку су размишљали како и да направе и да реконструишемо Халу језеро као што је у једном тренутку урађено на Чаиру у Нишу. Тај нов новац је на крају испало је да су уложили више новца него што би коштала нова хала јер хала Језеро је направљена тако како јесте и то би изискивало озбиљна финансијска средства да би ми прилагодили да сутра може и хитна помоћ да уђе на сам терен што сада је апсолутно немогуће да особе са инвалидитетом имају нормалан приступ да могу да уђу без размишљања... Да ли је тај лифт безбедан или није и он је безбедан али није предвиђен за ту сврху, да ли може на трибине да има одређени део за особе са инвалидитетом – да, они партиципирају у пуном смислу тих речи у највећој спортској хали затвореног типа у Крагујевцу...

[89:15] – Ана Брзаковић: А да ли особе које су у колицима, ако говорим о особама са инвалидитетом које имају физичке потешкоће могу на било који начин да приступе да уђу у халу језера?

[89:30] – Предраг Стевовић: Па ето сад Сад смо сад сте поменули један од начина. То је та тај тај лифт и то би вероватно морали да ангажујемо један део наших радника СПД-а Раднички да организовано уђу у неком тренутку. Верујем да може јер сада тренутно су суд степенице. Знате имате један део ух један део који је могуће попети се на плато Хале Језеро без проблема, је л' тако? Онда имате...

[89:55] – Ана Брзаковић: ...су рампе...

[90:00] – Предраг Стевовић: ...та не нема не знам да нема рампе али вас питам могла би да се стави рампа то није неизвод Сад да, али већ сада и без рампе постоји могућност приступа хали на плато, је л' тако?

[90:15] – Ана Брзаковић: Јасно.

[90:17] – Предраг Стевовић: Имате са паркинга иза веома ухух приступачно и могуће. Имате онда један део где улазите у халу, је л' тако?

[90:25] – Ана Брзаковић: Јасно. Тамо где су билетарнице...

[90:28] – Предраг Стевовић: ...тако је. Имате билетарнице. Тако је. Тај део они могу да уђу и могу и већ су седишта ту поред, је л' тако? Проблем ту настаје. Тај део да се веже некако на тим трибинама и би морали један део трибина у потпуности да реконструишемо и прилагодимо. ух прилагодима инвалидима. Хоћу да вам кажем

[91:00] – Ана Брзаковић: ...то значи да лифт није ни неопходан.

[91:05] – Предраг Стевовић: Да. Тако то вам кажем. Да. Хоћу да вам кажем да можда у неком наредном времену можемо да одрадимо ух тај део где бисмо направили једну наменску трибину баш за наше суграђане који желе да прате спот, а особе су са инвалидитетом без можда великих финансијских изатака. Сзером да с друге стране тако је. Значи радићемо ми на томе, али ух...

[91:30] – Ана Брзаковић: ...ја сам сигурна да би то омогућило великом броју наших ух суграђана да присуствују спортским надметањима која су им до сад...

[91:40] – Предраг Стевовић: Ај овако. Хајмо овако. Ево ја вам сад кажем шта ћемо да урадимо. Ево урадићемо тако што ћемо комуницирати са управом СПД-а Раднички који управљају између осталог и са Халом Језеро. Тражити да ураде пројекат ух пројекат приступа ух особа са инвалидитетом управо на овај начин да би да то не би изискивало велика финансијска средства, односно да би један део трибине управо кроз онај улаз омогућили само са особном инвалидитетом. Верујем да је то могуће, али верујем и да то није баш ни јефтино. Тако да морамо да видимо да одрадимо прво тај један део са пројектом, а онда ћемо се бавити финансијским средствима, па онда следећи пут када ме будете позвали, питаћете ме слободно шта смо урадили на том плану.

[92:45] – Ана Брзаковић: Господине Стевовићу, које врсте спортова могу да тренирају особе са инвалидитетом у Крагујевцу?

[93:00] – Предраг Стевовић: Ух, ту има много спортова. Ух, Крагујевац иначе располаже значајним ресурсима које омогућавају особа са инвалидитетом да се баве спортом. Између осталог и у спортском центру Искра. Морам да поменем спортски центар Искра јер је изузетно важно. Ух тамо имамо између осталог терен за воћање, имамо ух теретану која је прилагођена особа са инвалидитетом. Ух имате Око Соколово, стрељачки клуб ух који има ух велики број особа са инвалидитетом који се веома успешно баве тим спортом. Ух Они користе ресурсе искре.

[93:45] – Ана Брзаковић: Да ресурсе не искре не. Ја сам један део искре то сам поменуо боћење, терентана и тако даље. А што се тиче ока Соколовог...

[94:00] – Предраг Стевовић: ...они то је тако прилагодљив клуб. То је сјајан клуб. То су сјајни људи који увек имају начин да тренирају и они најчешће тренирају на отвореном. Они током зиме имају у сали основне школе Јован Поповић. А током ух током ух лепшег времена имају између осталог ух у Шумарицама на посебним деловима које су они прилагодили да би могло да то буде безбедно. Тако да имате стрел не само стреличаре него и стрелце. Ух наш стрелички клуб Чика Мата има параолимпијце који се баве веома успешно тим спортом. Имате особе које имају проблем са ух слухом. То су озбиљна удружења. кој град Крагујевац помаже кроз своје удружен кроз своје годишње програме и они имају ух велики број спортова у којима партиципирају. Управо због те важности који Крагујевац узима на тој мапи ух спортских дисциплина особа са инвалидитетом специјална олимпијада се одржава у Крагујевцу. Тако да а морам да напоменем да најуспешнији параолимпијац у стрељаштву је Драган Ристић и он је из Крагујевца и то није случај. То значи да ми радимо на томе да особе са инвалидитетом имају приступ. Не свим објектима. Причали смо Хали је Језеро који је проблем, али свим осталима апсолутно и да имају приступ и да имају подршку и финансијску и логистичку од града Крагујевца. Значи ми имамо веома озбиљну сарадњу са нашим клубовима где све особе које имају ух ух које имају жељу да партиципирају не само на такмичарском нивоу него и на оном обичном рекреативном имају подршку града Крагујевца. Тако да имате и веома успешне стоно тенисере. Да не напоменем да је то изузетно важно. Тако да имају запажене резултате. Имате ухух такмичарске дисциплине кроз пливање, кроз разне рекреативне активности, тако да и ту имамо ух резултате а и ух број људи.

[96:15] – Ана Брзаковић: Ух, знамо да у професионалном спорту од успеха спортиста зависи подршка коју ће они имати и од града и од државе. Како је када говоримо о обављању спортом особа са инвалидитетом?

[96:30] – Предраг Стевовић: Тотално друга прича. Није резултат није апсолутно није стварно. Али значи њима пре свега значи ух мислите да сутра можда неки други стрелци ух који су које су особе са инвалидитетом немају за себе већи пострек виде Драгана Ристића који из инвалидских колица прави невероватне резултате, остварује сјајне резултате, осветљева образ нашег града и наше државе. То даје пострег осталим особама који већ имају један проблем, а то је неки инвалид инвалидитет код себе, а жели да себе и даље укључи да буде део једног друштва ух које на крају на пазите ми имамо и у Крагујевцу и у Србији изузетну спортску традицију. Велики број резулт медала није случајан. То значи да имамо ту једну традицију која је присутна у нашем народу. А и држава и град препознаје све то. Управо је и жеља не због резултата. Жеља нам је да и особе са инвалидитетом имају приступ разним спортским дисциплинама да би пре свега своје здравље поделили на виши ниво. Тако да ја верујем да као град ми радимо на томе. Мислим да ух број особа са идентитетом који је укључен у све те спортске активности то и доказује. А сигурно постоји увек простор за напредак. Ми стално и гледамо да будемо самокритични и да пробамо да променимо нешто што до сад нисмо променили. Ево у разговору са вама дошли смо можда до закључка да нисмо можда нешто на време и урадили. Хајмо да се бавимо можда и Халом Језеро да омогућимо 10 седишта или 20 или 50 седишта које би биле прилагођене особа са инвалидитетом. Али морамо да узмемо у обзир да то уопште неће бити једноставно. Али ето хајмо да урадимо према свега пројекат па ћемо да видимо даље.

[98:45] – Ана Брзаковић: Шта ваша сазнања са терена и у контакту са удружењима особа са инвалидитетом и спортским клубовима које они представљају. Каже кад је у питању коришћење тих ресурса које град Крагујевац има на располагању. Сада сте нам побројали и хале и клубове и врсте спортова које могу да користе особе са инвалидитетом. Ово вас питам из угла, из проговарам из из ципела особа са инвалидитетом које којима често треба подстрек, треба им подршка, треба им самопоуздање. Постоје особе са инвалидитетом које се склањају, које се повлаче. Можда нису ни чули за неку од ових опција о којима ми данас говоримо. Шта дакле ваши информације којој мери користе ове ресурсе...

[99:45] – Предраг Стевовић: ...у озбиљној мери и вермете у обзир да су изузетно упорни. Они не одустају они имају сјајну комуникацију пре свега са мном јер ја на крају и водим тај ресор спорта и омладине. И ферујте ми они имају самопоуздања. То су сјајни борци. Ја њихова удружења редовно обилазим и осећам се као код куће кад сам код њих зато што су они такви. Они они Они не траже много. Они траже да град стане иза њих у смислу неке финансијске подршке која им је потребна за опрему, за одлазак на такмичења као и сви остали спортисти да знате. Ух када дође прича до тих свих спортских објеката не жале се. А верујем да има проблема, ал' верујте ми да се не жале. А можда зато што су такви какви јесу. Добро. добри наклоњени град у Крагујевцу не желећи да праве проблем а без обзира што то није проблем када они скрену пажњу на све оно што им недостаје и ја инсистирам на томе да увек кажу шта им је потребно. Тако да ух знате кад смо ја и ви причали пре него што је почела ова емисија кажете шта је потребно најбоље за спорт. Да ли је улагање ово, да ли је улагање највећа ствар у спорту сваком је спортска инфраструктура. Уложите у спортску инфраструктуру. А Ако ове године немате резултате за 10 ћете имати. Да немамо затворени базен, не бисмо имали ни пливаче, не бисмо имали ни ватерполисте. Да. Да.

Али не бисмо имали ништа, је л' тако? Без хале која је направљена не знам пре колико деценија. Данас не бисмо имали ух одбојкаше који имају дуплу круну, је л' тако? Или не бисмо имали кошаркаше који играју АВА 2 лигу или не бисмо играли и не бисмо имали рукометаше који играју супер лигу. Знате, не бисмо имали. Зато је инфраструктура најважнија. Сваки камен који уложи у подизању спортске инфраструктуре, било то основна спортска инфраструктура, па кажемо отварамо не знам дечија игралишта, сређујемо отворене терене за мале спортове, неважно. То је све спортска инфраструктура која служи само у једној сврси, а то је подизање спортске свести код наше нације, код наших суграђана. Јер ако имате ух здраву нацију, здравог суграђанина, имате и здраво друштво, а не можете да га имате ако се не бави спортом. Значи спортска инфраструктура је број један.

[102:45] – Ана Брзаковић: Како крагу и у којој мери подржава припреме на одласке за спортска надметања особа са инвалидитетом. Колики су ресурси на располагању нашем граду? Како се ту котирамо, како стојимо? Јесу ли вама одрешене руке или сте и ви у ситуацији да морате да се...

[103:00] – Предраг Стевовић: ...вам сад ћу вам сад ћу вам све објаснити. Ја би то је добро питање знате. Значи све је у располагању ресурсима знате. Није свеједно ко их троши и на и како их троши. И кад кажу ок то су све наше паре. У реду. Све су наше паре и јесу, али је веома важно како их трошите и како их користите и у којем смеру. Ако се ми одредимо кроз ух ух неки наш политички приступ, је л' да желимо да дамо ух предност школском спорту, желимо да дамо предност особама са инвалидитетом и желимо да дајемо про ух предност нашим резултатима ух односно подизању спортске инфраструктуре. Рецимо овако имате фудбалски клуб Раднички опредељујемо 93 милиона динара. Ја верујем да тих 93 милиона динара и ми смо иначе спојили женски фудбалски клуб одмах након доласка између осталог и мене на ову функцију. Инсистирао сам на спајању женске и фудбалске и мушке фудбалских селекција да би уштедили на управи, на ух јавним набавкама, на свему осталу, на трошковима превоза и тако даље. То значи доста. Ти на 93 милиона имате две селекције које играју ух на високом нивоу. Имате Ух, ФК Радички 1923 који је већ двапут играо Европу, бори се за трећи пут, ко зна. Значи то је изузетно важно да се каже. Имате око ух 291 до 300 милиона динара у зависности кроз ребаланс када год добије. То је питању СПД Раднички. СПД Раднички није само није само иначе то је веома јединствено привредно друштво које не постоји такво у Србији. То треба да нагласимо. Зато што оно као такво ух располо же тим ресурсима који им дајемо да управљају са четири колективна спорта у оквиру којих је ватерпол, рукомети, кошарка и и одбојка, је л' тако? Е сад они не раде само то. Они управљају и објектима од општег значаја за град Крагујевц. Па тако се ту налази хала, језеро, струја, вода, канализација, све оно што је потребно за одржавање тако једног великог комплекса. Хала Гордана Гоца Богојевић. Базени отворени, затворени. Ту се налази струја, гас. Сва она потрошња која уопште није мала, креативни парк ух који се налази тамо, фонтане, све то ради СПД Раднички. Ми смо спојили у том једном предузећу да управљају објектима од општег значаја, спортског објектима од општег значаја фонтане. Наравно не рачунам у то, али управљају и њима и имате значи клубове који веома успешно функционишу под једном капом. Тако да имате ватерпол на високом нивоу, имате рукомет на високом нивоу, одбојку имате на високом нивоу и имате кошарку као такву. То значи значи да систем функционише. Онда имате око 25 милиона кроз инвестиционо улагање у нова дечија игралишта. То је изузетно важно. И имамо неких 10 милиона кроз ух кроз одржавање постојећих капацитета. Молим вас да ме

подсетите да се вратим поново на то кад вам завршим. Изузетно је важно ту уклапају улагања за одласке на такмичење особа са инвалидитетом који се баве спортом.

[106:45] – Предраг Стевовић: Е и онда долазимо до улагања у аматерске клубове. Ту имамо 61 односно 64 милиона, 61 милион за годишње програме и 3 милиона за ванредне програме. Управо се ту уклапају јер смо дошли до тога зато што кад кроз 61 милион ми имамо предвиђена издвајања за све програме, годишње програме разних клубова и удружења који су аматерског к***** и они као такви ух имају своје програме и жеље како да те године партиципирају на неком такмичењу и ми управо ту помажемо велики број удружења да колико можемо зато што у тих 61 милион ја сам распоређен на толико то су моји ресурси за аматерске клубове ја у оквиру тих имамо комисију која када преда клуб утврђујемо да ли уопште да буде на програму а када буде на програму колики би тај износ био. Тако да имате сада отприлике око 57 клубова који су за 2026 предвиђени. Међу њима је озбиљан број особа са имитетом клубова.

[108:15] – Ана Брзаковић: Колики је то број од...

[108:18] – Предраг Стевовић: Не, не могу. Хоћете прецизно или? Онда би морало да уђем у email па да отворим. Па ако вам је то толико важно. Али рецимо између хајде сад да само не погрешим између четири и седам клубова има особа са инвалидит.

[108:35] – Ана Брзаковић: Аматерских...

[108:38] – Предраг Стевовић: ...ух сви су они аматерски. Имате стрелички клуб Чикамата који је аматерски а има и олимпијце има параолимпијце. Има изузетне успехе и они имају озбиљна средства која опредељује град Крагујевц. Има спортски савез града Крагујевца који је кровна кућа над свим осталима, је л' тако? Који помаже као десна рука града Крагујевца у имплементацији спортске политике. Имате школски савез града Крагујевца који је опет изузетно велики. Имате кикбокс клуб Раднички, имате ух Дивље вепрове, односно ух амерички фудбал и тако даље. Значи у уз све све ти клубови који нешто значе у нашем граду се налазе на том годишњем програму. Имате Фудбалски савез града Крагујевца који опет круховна институција која је опет јесте која је опет десна рука града Крагујевца у имплементацији спортске фудбалске политике према свим осталим клубовима јер ми дајемо преко 8 милиона динара само Фудбалском савезу града Крагујевца да би он релоцирао све те ресурсе ух на 30 40 аматерских клубова у три градске лиге.

[109:45] – Ана Брзаковић: Али значи ух спортских клубова особа са инвалидитетом у Крагујевцу има између четири и седам.

[109:55] – Предраг Стевовић: Они који су на годишњем програму Значи тако је. Значи то је то су клубови који добијају директну помоћ града Крагујевца кроз годишње програме и то је много важно када се на годишњем програме имате директну отворену комуникацију са градом Крагујевићем у Крагујевцу у тражењу одговарајућих средстава за имплементацију њихових и рекреативних и такмичарских ух такмичарских активности.

[110:25] – Ана Брзаковић: Успева ли тај буџет да покрије њихове потребе или се ту опет све негде гледа да кажем да сваког испоштујете?

[110:35] – Предраг Стевовић: Тако је. Гледа се прво да свако испоштује да вам кажем поштено, али опет се гледа и резултат тог клуба. Значи враћамо се тако је за клубове из опште популације јер ја

имам 61 милион ја немам 610 милиона ја имам 661 милион и ја морам у оквиру тога да гледам колико клуб има активних такмичара, активних вежбача. То је изузетно важно, је л' тако? Није исто.

[111:15] – Ана Брзаковић: Али сада причате о здравој популацији, односно о општој популаци.

[111:20] – Предраг Стевовић: Ал то не, али причамо о свим клубовима јер тих 61 милион Ја их гледам исто. Ја гледам и вежбаче из особе са инвалидитетом, из опште популације. Исто нема ту дискриминације. Они се налазе сви на истим годишњим програмима. И онда је веома важно да ли се рецимо у стоном тенису налази ух Шћекић који је један од успешних ух успешнијих такмичара у стоном тенису са особа са инвалидитетом или немају на пример ћеклића или неког успешног такмичара или немају 20 вежбача. Је л' тако? Ја не могу сада један клуб. Значи важна и бројност. Кагу у интересу да укључи што већи број ух такмичара и рекреативаца у постојеће капацитете ух спортске и инфраструктуре и спортских клубова и удружења. То је изузетно важно јер шта ми радимо ако имамо један клуб са једном особом из опште популације или особа са инвалидитетом. Да ли град Крагујевац тада треба таквом клубу да да милионски износ или треба да да мањи? Ево ја вас питам шта бисте ви урадили тата и верујем да би размислили о томе да биома важно било да ваша ћерка која тренира у неком одбојкашком клубу који има не знам 100 девојчица, мени би био циљ да те девојчице остану у том броју да и даље тренирају ту. То је изузетно важно јер ако не гледамо на бројност ми смо онда изгубили нит. Шта онда радимо? Зашто је онда важан један човек а не 100? Веома је важно укључити што већи број деце, младих и наших суграђана да на било који начин учествују или партиципирају. активно у бављењу спортом, не гледајући.

[113:15] – Ана Брзаковић: Господине Стевићу, полако да приведимо овај разговор крају. Говорили смо и о особама са инвалидитетом које се баве спортом. Говорили смо и о редовној популацији која се баве спортом што рекреативно, што професионално. Шта је ух када говоримо о ономе што им је на располагању? Шта је то чиме сте ви задовољни? А шта је оно што сматрате да би требало могло унапредити, а да се све не сведе само на причу о новцу? То сте...

[113:45] – Предраг Стевовић: А како сте ви А како сте ми ово рекли? А како сте ми нисте ми дали прилику да кренем да одговорим, а да није о новцу. А знате ал верујте ми. Ал али па зар не видите ту важност? Изузетно је важно. То вам причам. Значи верујте ми изузетно је важно. И ја сад ето насмејали смо се али сигуран сам да разумете да је новац важан посебно у спорту. Спорт је потрошачка дисциплина. Она не доноси новац. Је л' тако друштву? Сем фудбала Ви нема немате ни један спорт у Крагујевцу који доноси спорт, који доноси...

[114:25] – Ана Брзаковић: ...доноси здраву популацију.

[114:28] – Предраг Стевовић: Тако је. Али ми сад причамо о томе шта је потребно да би још подизали. И сем фудбала у Крагујевцу, па можда и у Србији смем тако нешто да кажем, не постоји ух ух спорт који доноси толики новац осим фудбала. Нема га у Крагујевцу и све испод Дунава и Саве не постоји спорт без локалне самоуправе. Не постоји. Нема га. Јер ако локална самоуправа не стаје из иза раз спортских дисциплина и удружења они не би ни постојали нажалост. Ал знате зашто је то тако? Имате пре свега проблем са инфраструктуром коју вам помињем више пута. Спортски клубови и удружења имају приступ школским салама и то је тако. Не постоје клубови ухух са својим салама које могу да расположу како год. Зато имамо сарадњу и са нашим

образовним системом који нуди своје капацитете за бављење спортом за разне клубове и удружења. То је једна ствар. Друга ствар Ти тренери не могу из својих чланарина да опскрбе клуб са довољно финансијских средстава пре свега за рад тренера, а онда и за путовања и учествовања на такмичењима која су скупа. Тамо на тим такмичењима постоје котизација које мора да се плате, постоји опрема која мора да се купи и ја знам одлично. Ето ви знате као мајка, али смо се вратили поново на новац, је л' тако? Јесмо. Не мо не може. Једноставно не може. Спорт је изузетно из скуп када кажу па шта за пливање му је потребно само купаћи па је л' тако па није значи толико других ствари је потребно ми тамо имамо изузетно талентовану децу талентовану толико децу да остварају резултате као што је мали Виктор који остварају резултате ух са 14 15 година у рангу са сениорима. Сад замислите то дете које остварује резултат на нивоу Републике Србије бољи је од свих сениора који постоје у Србији. у једној спортској дисциплини. Наравно да ће град да подржи такве клубове и наравно да ће морамо да нађемо начин да то дете има и стазу за пливање. А то није баш једноставно с обзиром да имате велики број клубова где деца тренирају рекреативно, а има један базен. Тако је. И где онда притисак имамо сваке године, сваке године где сваки клуб жели још стаза, а ја не могу да измислим нове стазе. Ја имам један базен. И када питате ме шта би волео још, још спортске инфраструктуре, желео би би и волео би још један затворени базен. Волео би и желео би. Имамо пројекат на пример завршен за мултифункционалну салу у великом парку уместо старе боксерске сале који је у потпуности завршен са свеграђевинском дозволом. Радимо на обезбеђивању средстава која нису нажалост мала и која превазилазе 400 милиона динара. И враћ.

[118:15] – Ана Брзаковић: ...када кажете мултифункционалну салу шта то значи?

[118:20] – Предраг Стевовић: Сад ћу да вам објасним. Ту ћете имати неколико борилачких клубова и имаћете једну велику салу за одбојку где би то био дом за одбојку. Ми данас имамо богословију и њихову салу у којој је која је сада дом рукомета. Имате халу Гордану Гоцу Богојевић која је као замисао направљена управо по Гордани Гоцу и Боговић као један кошаркашки дом. Имате ватереполо који је где је базен са њихов дом. Остала нам је одбојка. А да то не буде Хала је Језеро. Хала је Језеро треба да служи за велика спорт велике спортске догађаје. Организовање великих спортских догађаја. а да имају још један свој дом. Та сала би била управо за одбојку велика, али и сала и капацитет за организовање великих спортских такмичења мањих клубова. Ми би са тим победили. Добили би прво један модеран објекат у центру града, у ширем центру града који би био везан са отвореним базенима, затвореним базенима, са велик са атлетском стазом, са свим капацитетима који се већ ту налазе. Када ме питате чиме нисам задовољан, нисам задовољан што не правимо још јер сва та улагања у спортску инфраструктуру трајно остају нашим потомцима који сутра могу да их мењају али и да уживају у њима и остварују невероватне резултате.

[120:15] – Ана Брзаковић: У нади да ће се те ваше замисли, замисли ваших колега, претпостављам да ништа не радите сами него са читавим тимом...

[120:25] – Предраг Стевовић: ...и са градоначелником наравно...

[120:28] – Ана Брзаковић: ...остварити, реализовати да ћете имати веће новце на располагању у перспективи. Најлепше вам се захваљујем што сте издвојили своје време и захваљујем вам се што се увек од нашем позиву и будете наш саговорник.

[120:45] – Предраг Стевовић: Апсолутно ми је задовољство и кад год пожелите да ме опет овако на један веома забаван начин пропитујете и гледате у којем правцу требамо да се мењамо и да радимо, ја сам задовољством увек ту за вас.

[121:15] – Ана Брзаковић: Али волела бих да се не осећате као да вас пропитујем, него разговарате.

[121:20] – Предраг Стевовић: Апсолутно. Ви сте наш суграђанин и ја не само са вама, ја са свим нашим суграђанима и на улици увек разговарам у којем правцу треба да иде спорт. И ја верујем да се стварно из петних жила труди онолико колико је у мојој могућности да то и урадим.

[121:35] – Ана Брзаковић: Хвала најлепше господине Степићу.

[121:40] – Предраг Стевовић: Хвала.

[121:45] – Хор (Песма): Права вера Христос међу нама. Права вера украс хришћанима. Православно Бога да слаavimo. Правом вером у Богу живимо. Права вера, вера благо не од људи већ од Бога дана. Уским путем истине нас води да живимо у рајској слободи. Права вера Христос међу нама. Права вера украс хришћанима православно Бога. да слаavimo правом вером у Богу живимо. Још су оци давно говорили. Вера значи по Богу живети. Права вера врлину доноси, а смирење православље крази. Права вера, Христос међу нама. Права вера украс хришћанима. Православно Бога да слаavimo. Правом вером у Богу живимо. Права вера, прави живот рађа. Православље јесте право жив. Не спасава само веровати већ живети вером у истини. Права вера Христос међу нама. Права вера украс хришћанима. Православно Бога да слаavimo правом вером у Богу живи. Православно Бога да слаavimo. Правом вером у Богу живимо.

[124:15] – Ана Брзаковић (Закључак): Дошли смо до самог краја у данашњој емисији. Бавили смо се се темом спорта особа са инвалидитетом. Ову емисију тонски је уредио Арсенија Вучковић, а водила Ана Брзаковић. До наредног слушања желимо вам свако добро

4.

[00:00] – Ана Брзаковић (Нарација): Заједничарење. Серијал о јачању солидарности са особама са инвалидитетом. Учини неко добро дело без очекивања и награде. Сигуран у знању да једног дана неко може да уради То исто за тебе. Човек постаје великан сходно степену на ком ради за добробит других људи. Немојте се трудити да само ви будете добри, већ да и свет што га иза себе остављате постане добар. Никад није касно да постанемо добри. Не можете учинити добро дело прерано јер никада не знате колико ће брзо за то бити прекасно. Доброта је језик који глуви могу да чују и слепи да виде. Нико није бескористан у овом свету ако олакша терет другоме. Племенита дела раде се у тишини. Ако желиш да видиш промену у свету, ти мораш постати та промена. Где постоји љубав, ту постоји живот. Откри љубав и покажи је читавом свету. Почине четврта емисија из серијала Заједничарење у ком се бавимо јачањем солидарности са особама са инвалидитетом и или сметњама у развоју у циљу унапређења њиховог здравља и благостања. Овај серијал суфинансиран је средствима Министарства информисања и телекомуникација Републике Србије. Емисију Тонске уређује Арсениј Вучковић, а води Ана Брзаковић. У данашњој емисији Заједничарење истражујемо у којој се мери особе са инвалидитетом у Крагујевцу баве спортом и колико им је спорт у нашем граду доступан. За саговорнике имамо господина Дејана Миловића, председник и тренера стреличарског клуба за особе са инвалидитетом Око Соколово. Господин Небојшу Јевремовића, председника и тренера кргујевачког спортског клуба Пчелице за особе са инвалидитетом, као и господина Предраг Стевовића, члана градског већа за спорт и омладину.

[02:15] – Хор (Песма): Боже отаца не остави нас. Боже отаца помилуј нас. Путем вере и спасења ходимо. цима нашим да се уподобимо. Боже отаца благослови нас. Боже отаца у вери утврди нас. По заповестима твојим да ходимо, браћо и сестре у Христу да волимо. Боже отаца не остави нас. Боже отаца помилуј нас. Путем вере и спасен Ходимо оцима нашим да се уподобимо. Љубављу твојом ми постојимо. Небеским хлебом твојим се хранимо. Вером да ходимо, надом да живимо и љубављу све да чинимо. Боже отаца не остави нас. Боже отаца помилуј нас. Тем вере и спасења ходимо, оцима да се уподобимо. Боже отаца цркви нас приведи. Путем спасења свага нас води. О деца која ти се уподобише и царство небеско наследише. Боже отаца не остави нас. Боже отаца помил Ј нас путем вере и спасења ходимо оцима нашим да се уподобимо.

[04:30] – Ана Брзаковић: Господин Дејан Миловић, председник и тренер стреличарског клуба за особе са инвалидитетом Око Соколова открива нам како је дошло до тога да буде и тренер и председник овог клуба.

[04:45] – Дејан Миловић: Не тако давне да кажем 2014. неким случајним послом у вези ћале сам једноставно значи пут ме навео у центар за самостални живот код докторке Милене Стојановић и ту сам да кажемо кроз неку причу са осталим члановима значи једноставно установили да постоје неки клубови особе саитетном значи више клубова на нивоу са неким различитим спортовима. Ја сам то време већ због неке повреде био у у инвалидској пензији. Значи радио сам при војци па сам при неким пословима уништења остао без шаке и једноставно после све неким својим током да кажемо мало док се човек поврати, док живне, док нађе неку занимацију генерално. Тако да ми та идеја на неки тренутак овај изгледала и привлачно у то време. Значи изабрао сам неко стреличарство које је било па хај да кажемо мало је специфичан спорт и од удара од неке стварности фудбала, кошарке и тако то неки груп спортова. Ту је била да кажем у то време значи и

данас су значи Ружица и Јелена Бетлувић који су стварно значи помогли ми, упутили ме на неке да кажемо вођење клуба, неку организацију и после нормално све својим током кренуло. Значи једноставно клуб је основан као првенствено као клуб особа саитетом. Међутим касније када сам ја преузео клуб и ух због саме потражње једноставно мислим ух људи, становништво да кажем са територије града Крагујевци као један институцијски клуб. Значи ми смо то средили законски како год већ значи тако да је од тад клуб кренуо да једноставно прима и особитетом и особе из опште популације. Данас је то инклузивни клуб ух са неких 60-ак чланова. Ух нису сви да кажемо активни и такмичари. Њих имамо неких 40 50 зависно од обавеза послова људи. Ух Салих десетак су неки помажући ух и овај придружени члану једноставно као функционишемо као сваки нормалан клуб. Значи једноставно допуњујемо се особе саетом не могу без ових здравих. Опет је то мало гломазан спорт где се носе неке мете, носачи, вађење стрела, значи велика дистанца ух људи у особ у кол особне са имитетом у које су у колицима значи са оштећењима доњих екстремитета. Једноставно пошто се сам ух самог рађање једноставно мислим тренинг изводи у отвореном простору. Значи травнете су површине једноставно колице не могу. Тако да једноставно значи потребни су овај неко ко ће да нанесе те стреле да помогне. Једноставно потребна је помоћ. Значи та нека опет се враћам на инклузију помоћ завну тако да функционишемо сад и функционисмо значи дуже време. Значи супер једноставно слажемо се добра екипа. Значи нека старосна група је од седам буквално до 67. Не баш до 77 60. најстарији члан. Тако да ето то је то.

[08:15] – Ана Брзаковић: Дејане, можда је право време да нам објасните разлику између стреличарства и стрељаштва речи. Две речи које звуче веома слично, а у питању су два потпуно различита ствар.

[08:30] – Дејан Миловић: Апсолутно да. Једноставно људи су некако за то стреличарство мало ух да кажемо баш због тога што је није популаран спорт, нешто је непознато. Људи сви знају за Луке стрела што смо ми као млади правили што да кажемо ух играли се као обој Индијанац. Али данас је то нешто стреличарство сама реч. у односу на стрељаштво и кад год ми причамо са неким или неко кан сешу он све прича једноставно стрељаштво да то му ми после објаснимо разлику он каже аха јесте има логике али генерално их више вуче на то стрељаштво. Значи стрељачарство је ух спорт значи гађање луком и стрелом значи у затвореном неком простору су те неке дистанце причам о неким такмичарским даљинама званичним 18 м док напољу те дистанце опет зависи од неке врсте лука постоје неке две три врсте лука значи две три врсте такмичења значит даљине иду до неких 70 м. Опет су те даљине пропорционално значи тој некој јачини лука, узрасту стрелца, категорију стила. Сада не улазим нешто али генерално је Адок једноставно пуцање из пушке. Значи потребна и мања сила. То се нисам заборавио. Значи једноставно код луке и стреле потребна је велика сила растезања лука где фунтажа или јачина. Једноставно иде значи до 20-ак 30 кг што није баш лако да једном руком се развлачи и Кажем опет су ту ух временски фактори пуца се једноставно као и фудбал у по киши. Значи већ у зимском периоду пуцам у сали, али рецимо ветар сам терен, док је рецимо опет код стрељаштва значи пушка мањи отпор на орозу, значи у неколико грама, путује се мање дистанце, затворени простор, значи једноставно идеални услови. Сад не спорим то је тежак и то спорт генерално али је можда ово више захтевнији, више потребна већа концентрација. Значи огромна је велика даљина 70 м треба руком и стрелом да се погоди. Мислим то је стрелом.

[11:00] – Ана Брзаковић: Шта се гађа? Која је то врста мете?

[11:10] – Дејан Миловић: Па мете су генерално сад то је у принципу значи неки сунђерасти материјал. Значи једноставно у Србији нема да не производимо. Мислим не постоји фабрика у Вози. Мађарске постоји ух ух фирма у Београду значи ЗЛ archery shop где имамо одличну сарадњу са Пеђом значи који је власник. Он набавља већ дужи низ година мислим оно држи ту фирму продавницу једну једноставно опслужује све клубове и и овај стреличаре тренутно у Србији и сасвим ок. Мислим оно кажем имамо одличну сарадњу. Значи те мете су неких метар са метар значи или метар са 122 са 122. Буквално неке дебљине исто иду зависно 2025. Подложне су нормално хабању, трошењу као и све. Буквално хајде да кажемо као нека врста стиропора нешто да једноставно што је човек прецизнији ствара се рупа то се или мења или па се онда ми да и мете су генерално скупи излази од 200 до 400 500 ЕВ зависно од врсте мете, те неке к***** за коју врсту лука се гађа, дистанца тамо овамо. Тако да се ми довијамо на неки начин нешто имамо то да опет кажем да је спорт скуп. Мислим скупи су и други, али овај је баш мало специфичан јер ем што је скуп немамо неку кољест од њега. Значи стреличара и кад обучимо и нешто буду од њега ми не можемо хајде да кажемо да га продамо да имамо неку корист. Он од клуба нема неку корист. Тако да једноставно бар у нашем клубу. функционишемо на некој тој другарској бази, значи узима помагања, дружењу. Јесте спорт нека примарна ту да кажемо функција, али доста је ту чланова и данас су и овај кућни пријатељи да кажем доста се дружимо и ван тих неких спортских активности. Тако да те мете правимо после једноставно неких крпа, сунђера, да би нам дуже трајало, било јефтиније и то је то.

[13:45] – Ана Брзаковић: А где тренирате у који Који су то делови Крагујевца када тренирате на отвореном, а када тренирате на затвореном? Које су то сале?

[13:55] – Дејан Миловић: Спорт је мало специфичан баз на првом месту нам је безбедност. Значи што се тиче унутрашњих простора то су углавном значи школске сале. Тренутно смо у у сали основне школе Јован Поповић. Значи ту имамо исто одличну сарадњу са директором Дарком Грковићем који нам стварно излази у сусрет хајде да кажемо сваки зимски период. Ту смо већ дужи и низ година. Ух поред саме сале значи неки простор нама треба та нека неки шта знам 15ак са 20 м значи потребно и те мете носаче да негде складиштимо опет у баш у школи сали школе постоји испраница где нам стоје те мете. Не може да их транспирујем буквално требало један мањи тамић да возимо сваки пут а то је немогуће. Плус те мете се помеју. Значи мора да буду фиксне. Да водимо рачуна и о паркету и о свему безбедности. Значи користимо и заштитне мреже у случају ако деси се нормално да неко омаши мету. А у летњем периоду смо ух да кажемо мењали током година зависно. Опет су то неки стадиони. Били смо једне године значи на Арсеналовом стадиону код Звезде. Затим смо били мало на хиподруму горе исто стадион овај што је стадион колоније. Па смо били опет једно две три године горе у ботаничкој башти. Ту смо имали хајде да кажемо солидну исто сарадњу. Овај ух били смо под неким уговором. Сад оним Имали су неких проблема. Ваљда раде неке не треба да раде неке сертификате за башту па нам нису продужили уговор. Овај тако да смо ми опет гледали ту мало да будемо негде ближи. И на крају смо нашли једну приватну леваду од иза музеја у Спомен парку. Имали смо ту већ горе били смо код два лава. Имали смо један терен. Ту смо добили преко Завода за заштиту споменика ух Републике Србије пошто је спомен парк генерално под надлежношћу републичком надлежношћу. Међутим да кажемо неким неразумевањем становника који су били ту који су плашили за своју безбедност, за безбедност своје деце. Нисмо нашли неки заједнички језик. Ух имали смо неке пријаве од њихове стране, значи од стране полиције где смо ми били чисти редносно имос

паперилогију. Људи су знали о чему се ради, али једноставно нисмо ми хтели да улазимо да имамо неких проблема. Да кажемо ми смо се повукли иако нисмо морали једноставно.

[17:30] – Ана Брзаковић: Тако да више не тренирате на том простору и за два лава.

[17:35] – Дејан Миловић: Да. Ту смо требали. Значи кренули смо са неком организацијом, постављањем тих мета свега међутим буквално само они из града онде највише с њим. Не кажем сада да су они претерали већ шта је једноставно свако се плаши за нешто своје нешто што је ново па му није јасно. Али ми смо онда одлучили да се померимо и нашли смо на крају ту једну ливадицу иза овај иза музеја где смо оградиле обезбедиле. Ту смо били прошле године. Људи пролазе да кажемо иза наших линија овамо иза наших леђња. Значи нисмо имали никаквих проблема. Обезбедиле смо једноставно прву преостану ми водимо због нас, ја због себе, значи због клуба значи те неке одговорности безбедности нормално. Тако да ту смо леп нам је и простор и једноставно сама природа. Незгодно је јер је сам спорт кажем значи за напољу нам треба буквално неких 100 м дужине са неких опет 50-ак метара шине што то сад ужем центру језграј

неизводљиво јер генерално и и и остали градови поготово већи градови рецимо Београд или не знам доле Ниш имају проблема са тим простором. Ми опет можемо да нађемо негде даље по неким селима, али опет ту имамо доста деце. Значи треба да се дође дотле. Значи једноставно аутобус, линије, кола, превоз, све то незго. И онда гледамо што ближе и на неком делу града где је приступачно, где људи буквално са свих страна могу да долазе без икаквих проблема. Значи да имају и превоз и све.

[19:45] – Ана Брзаковић: Баш сам и хтела да вас питам како функционише превоз чланова ух стреличар ог клуба Око Соколово с обзиром на врсте инвалидитета особа које тренирају.

[20:00] – Дејан Миловић: Па као и у свему значи сваки превоз значи мислим ми кад пођемо у шопинг у куповину значи возило значи или се опстани возилом генерално ми сад тренутно немамо неке теже облике да кажем доњих екстремитета што је да кажемо на један начин горе него горњи не сад не спорим свакоме споменитет тежак али у принципу значи за наш потрећемо ух особе са љетом колицом значи би стојале на тој линији, не би могле да носе стреле, морао би да има неки да им помаже једноставно. Значи асистент тренутно их ми немамо. Углавном су нам горњи екстремитети. Значи руку или неке повреде да кажемо нетелесне да кажем кичма или тако то очи. Имамо да кажем истиогана који нема једно око. Генерално ја сам особитетом без десне шаке имамо још једну девојку без шаке тако да су то неки хајде да кажемо блажи облизи облици ух инитета где једноставно може људи да се прошету и да да нешто да помогну. Тако да кажем што се тога тиче, али и раније и кад су неки били опет су то нека сопствена возила. Значи људи дођу значи мора опет неко да им помогне. Ми смо ту да помогнемо, али генерално мора њих неко да доведе или су се сами возе, зависи како имају сад ножне ручне команде, како шта уграђују, како што је прилагодљиво.

[21:45] – Ана Брзаковић: Описали сте нам како изгледају тренинзи, а како изгледају такмичења у стреличарству када говоримо и о вашем клубу. Претпостављам да су ту заступљени други клубови особа са инвалидитетом са територије Србије.

[22:00] – Дејан Миловић: Па да. Ух генерално на територији Србије постоје значи тва два нека савеза као и у свим спортовима значи где су особе салитетом или мислим као што постоје

олимпијски комитет и параолимпијских комитета који код нас постоје значи стреличарски савез Србије и парастреличарски савез Србије. Значи ми смо чланови једних и других јер су нам то што каже значи чланови и такмичари особе са етом и чланови из опште популације и као што постоји више клубова на територији ух овај Србије који су исто значи чланови као и ми значи паралелно се такмиче генерално ух за особе са инвалидитетом или за особе да кажем из опште популације здраве не постоји разлика ух у хајде да кажемо ни у трензима тако ни на такмичењима. Једноставно су дистанце исте можда неке модификације око лука нешто или наше да кажемо нека ортодскоба магла лично ја носимо протезу. Хајде да кажемо механичка је протеза. Значи отвара се шека да би нам могао да извршим прихват Лука. Значи једноставно то је нека разлика. Ух кад сам ја пример извршио прву учесник сам и међународних такмичења да кажемо имамо неку ту прођу мало боље резултате па онда и држава хоће можда неки пут да финансира зависи од срца. Тако да више пута смо били на нека такмичења нас неколико овај да кажем особа са идентитетом из разних клубова репрезентацију Србије да кажем да сам прарезента парарезентивац Србије као што постоје репрезентативци. постоји пара репрезентација Србије. Значи више пута смо били у Чешкој значи на међународна такмичења. Значи то је ново место. Надуј значи један мало већи центар где је само место да кажемо Градић заступљен. Мислим цео градић је подређен две врсте спортова. Значи стреличасту и скоковима зимски спортови.

[24:45] – Ана Брзаковић: Како се зове тај град?

[24:50] – Дејан Миловић: Ново место над Метуји. Да. Оно буквално је близу Полске. Неких 5 км од Пољске. Е овај читав град је па пред Да. Значи то је градићи да има оно, али они сваке године рецимо добивају та нека такмичења у стреличарству и тим зимским спортовима. Значи имају неколико стадиона, објекти ух гро тих неких мотела хотела ух је предодређен прилагођен особномет мислим да кажемо лифтови, рампе тим неким такмичењем јер ладно добијају мислим имају добру организацију, добру инфраструктуру, добру логистику тако да сваке године се праве ту неки разни купови Европска првенства. Док рецимо код нас у Србији треба нам мислим и за велики неки стреличарски турнир нам треба добра организација, добра логистика што ми још смо једноставно рецимо прошле године се баш држало то неко ЗД европско такмичење на Дивчиберама где је наша овај држава Србије то је прошло феноменало. Значи то је опет нека врста Лука мислим ЗД такмичење као типа Индијанци пуцају неку инстинктиву без икаквих неких помагала што ми имамо рецимо остали лукови тако да је то било доста наших такмичења ал такмич Чера лепо су прошли. Странац је било доста. Тако да ми смо рецимо прошле године правили наш клуб значи на спортском центру ух Пампас захваљујући господину Братиславу Милановићу једноставно тој некој организацији ух да нам је уступио свој стадион. Значи што је стадион исто феноменалан. Објекти су им исто прилагођени значи ВЦ особитетом рампе где је било и неких људи у колицима и у помагалима. Ух. То је неки централно европски буквално неки мини међународни који похвати ту неки не западни Балкан али неку јужну Европу одозго почевши од Аустрије, Словеније, Словачке, Чешке, Хрватске, Словеније, Бугарска, Мађарска, Грчка, ми Црна Гора. Тако да је ту исто смо да не будем скроман одрадили добар турнир. Било је 53 страних такмичара. Ту је мало рецимо проблем око тих међународних такмичења што баш та нека инфраструктура, логистика, значи стадион значи треба мало већи стадион да кажемо са или са овом атлетском стазом да се пошто што сам малопре спомињао значи 100 м дужина значит ми на стадиону имамо 100 м дужину али имамо шину 50 м нама треба значи и ширина 50 м за велики број така тако да једноставно то смо некако извели било је око неких 120 такмичара што је био

кнап пун стадион ја сам рецимо већ после неких месец и по био у Словенији где је било 300 такмичара значи пре тога је испред нас Неколико дана је било рецимо у Хрватској где је било неких око 200 такмичара тако да је нама дошло 200 такмичара. То је добро али не бисмо могли да примимо те људе. Ове године ста ух турнир одржава ух мислим да беше почетком маја у Кикинди. Тако да видећемо ту колико ће људи да буде пријављено. Углавном ух имају ту неки да кажемо нека правила значи од границе дистанце да једноставно људи не би много путовали. Није то неко да кажемо велико такмичење да људи долазе значи да оно него једноставно значи гл улазе колима и тако тако због те дистанце гледају да буду прилагодљиви овај простори значи једноставно и градови тако да.

[28:30] – Ана Брзаковић: А стадион Чика Дача да ли испуњавате услове који су неопходни за ваш...

[28:35] – Дејан Миловић: ...испуњава Чика Даче је мало специфичан генерално значи због траве и не знам сад колико они би то одобрили нама и да да ми то користимо генерално одговарају да има атлетску стазу да ми би пуцали попрешнад вероватно би то и коштало да би то могло бесплатно или шта јер ми ту имамо неке котизације од тих такмичара, али не бисмо могли да приуштимо, да платимо, не знам, сад причам отворено неких 1.2 ЕВ. Значи то једноставно су огромне паре за нас и уопште и за наш савез, наш савез на средски савез ух пример има неких 4 5 милиона што је никака пара то је десетак такмичара доде на једно такмичење. Ал' опет сад кажем не кријем ја сад држава што даје мање мање средстава једноставно требају резултати али опет да не буде оно хајде бори се сам па кад ти освојиш што је некај неки принцип у принципу бар из мог неког угла једноставно за сваки спор значи мораш да постигнеш неки резултат да би нешто после биле и паре и све а док ми постигнемо ми ћемо генерално наша опрема је скупа. Саме стреле су скупе значи једноставно не можемо ник ту стрелу да користимо стално него мора да се мења та једна стрела може да кошта и 10.000 рсдара значи опрема може да буде две пет зато сам мало и пре испомињао да једноставно ух та нека такмичења су у некој нашој ближој околини где ми идемо сопственим возилима. Значи раније године баш смо имали пример где је рецимо ишло не знам њих четворо од тога је било двоје у колицима где они спакују своја колица сад ствар у томе што они имају постоје колица једноставно колица за свакодневну упореду постоје спортска колица значи то буквално ако неко има ставља дупла колица и једноставно та колица и морају да узму неки простор опет се враћам на та нека права значи не могу да буду колица метар широка, не могу да буду метар могу да буду на пример ради 60 са 60 да стану у неку коцку причам о некој категоризацији тамо тих такмичара особа што где ту колицима где он у тим колицама не може да се креће да кажемо по граду или како год. Значи опет је то све неки једноставно авионски ух да кажемо пут или транспорт наших стреличара кошта. Значи и онда то су велике паре. Ми можда имамо тај рецимо пре неку годину нас петоро је овде било из из Србије. Шли смо у Рим где је наш парастреличарски савез у то време имао 2 милиона. А авионске карте ух пошто су и наше торбе за ту опрему буквално ве великих габарита. Нормално сад због разних правила зависно од ауто авиокомпаније. Ми колико кошта карта за нас толико кошта карта за за торбу. Тако да једноставно и пример радимо тих 2 милиона милион и по отишло на авионске карте. Смештај нормално плаћамо све тамо ми тако да мислим скупо и у другим спортовима али код нас нема пара па је још горе.

[31:45] – Ана Брзаковић: А када кажете важно је да остварите неки резултат да бисте имали подршку ух због чега се ви бавите овим спортом? Сигурна сам да то није само због резултата и да

је резултат нешто што дође као последица онога како се ви заправо осећате на теренима на којима тренирате и када се дружите са онима који су у вашем клубу и који су вам пријатељи. Рекли сте ми да сте просто као мала породица. Ух,

[32:05] – Дејан Миловић: Па лично ја да значи опет спомињем мислим те паре су оно не можемо без њих, али генерално ух не бавим својим спортом. Једноставно не водим ове клубе због пара. Значи

јер новца ни нема ако вас добраш. Новца да новца нема. Али кажем ви не примате ни плату за своје ангаже. Не не не не можемо ми да издвојимо. Прво ја сам ух да кажем у инвалидској пензији. Значи самим тим неким ух редовним примањима ако би ишла нека законска основа, значи уговор о раду НБИ били велики порези и доприноси. М пример ради вероватно би изгубио пензију. Сад не знам како то баш функционише. Можда би могао неки уговор о делу генерално, али опет су то неке паре где једноставно улажемо. Хај да кажемо више нам треба паре да уложимо у опрему, у све остало. Једноставно сама такмичења ми на такмичењем идемо да кажемо од Ниша горе до Суботице. Значи обично идемо са два три аута. Значи то кошта гориво, бензин. Добивамо подршку од града. Овај нормално свака та подршка је генерално из свог угла свако гледа недовољна, али једноставно опет мора да разумемо и каква је ситуација у држави, у граду. Једноставно можда та треба тај спорт, али то и култура и просвета и генерално све. Значи нисмо ни ми знамо сви ми какав је једноставно и функционише наша држава као држава. Мислим рецимо оно нисмо нешто развијени да имамо паре, не знамо шта ћемо парама па дај да улажемо у спорт. Тако да треба резултат да се постигне нормално. Али и ја опет кажем и и људима који долазе мислим пошто сам и сам тренер значи једноставно сам тренер и за ух мислим испунили смо разне законске основе што морамо да имамо. Значи неке оперативне тренере и тренере за децу све то да би било покривено овај законски. Ух једноставно Само стави маркер. Арсом. Ок. Де хоћете да онда да полако приводимо крају разговор али размишљај како да поентирамо колико значи заправо. То сам хтела да чујем. Ух ово је мислим ја могу да причам с то што се окупљате то што се бавите то што се осећате корисним. То разумете значи то ок. Па то него знаш оно онда вежеш се једно на друго и онда се рашири прича.

[35:15] – Ана Брзаковић: Важ. Хајде онда да се вратимо на то. Значи тај осећај на тренинзима а наравно последично и такмичењима свих чланова стреличарског клуба особа са инвалидитетом Око Сокола. од да наведем један један пример јер један мали значи кренуо је са неких 6 и по је л' да кренемо може може изволите. Мхм.

[35:35] – Дејан Миловић: Па опет кажем значи ту је више неко то дружење и то ме једноставно хајде да кажемо више и привукло поготово сад што имамо већ дужи низ година значи једну добру екипу која води. Не кажем ја јесам председник и ту нешто руководим али без остатка екипе то нормално не би функционисало. Колико сам ја потребан њима толико су они потребни мени. Овај Једноставно су да кажемо имамо и клинце значи од седам година 10 12 једноставно имамо сад две девојчице које путују буквално из из Маслашева. Значи од 9 и 12 година рођене сестре који су ми учили смо на неким разним презентацијама па смо рецимо прошле године били Горава трка са срећније детињство у Ципу и ту су оне пробале једноставно су одушевиле и дошле кренуле учланили се сад су редовне купиле своју опрему генерално и активне су такмичаре. и лепо напредују. Јесте то неки узрост овај, али рецимо имамо и и млађе или стериде углавном неких 15 или 20 деце. Значи генерално и код деце мало је проблем то што ух није ово нешто узбудљиви

спорт. Тако да и дете само по себи мора да буде мало специфично да једноставно заволи то. Ух доста деце да кажемо свиђа им се то баш дружење. Ми организујемо разне нека и приватна дружења и неки презентације кад год су нешто нешто више увек зовемо њих да да и они помогну да се осећају корисним. Ево баш имамо рецимо пример једног малог Матеја који је кренуо са неких 6 и по године сад већ има осам буквално ето неких годину и по сад ће малтене скоро и две године који нам је остварио један у својој тој некој категорији bear bow млађих пионира овај оборио је државни рекорд што је једноставно за њега где он има да кажемо и брата сад је његов брат кренуо повучен тиме Ух и прошле године баш његов отац ме зове овај Дарко. Били су на мору у Грчкој и сад су се ту задесили ух чланови клуба из из Велос из Новог Сада на истом месту и ту су се они буквално пошто сви знамо на шта има 2 3.000 стрелчара нема то нешто много сви знамо. Буквално су зезали тог малог Матију да пређе као код њих. Он каже не ја ћу да станем код Дејана значи у клуб ово оно. Тако да смо се и то после мало смејали зезали тога тако једноставно гледамо и ух ту децу да мало учимо неким ух не да их ми васправно једноставно неким вредностима дружења да помажу да једноставно се ту да се осећају они јако мали користи можда не разумију неке ствари не могу већ све али једноставно стварно немамо никаквих проблема и кад год дође неко ново дете оно се уклапа са том децом значи доста се друже нормално па се и они зову по својим рођенданима или већ шта је тако да ове да не спомињем то је.

[38:45] – Ана Брзаковић: А на тренинзима има свих генерација у исто време или сте подељени...

[38:50] – Дејан Миловић: ...да једноставно па немамо ми опет да кажем зато што то не није неки број чланова да је то неки огроман број 500 па где бисмо ми морали да раздвајамо. Значи термини су са све исто значи једноставно значи те категорије ако год дођу знај од најмлађих мисл да су сви редови нормално као и у сваком спорту неко данас дође неко сутра али генерално може се десити да буде члан од седам седам година може да буде члан од 50 година ништа то нема мушко, женско исто је све равноправно заступљено да нека

то значи ако могу овако слободно да изведем закључак да најмлађи уче од старих али и да се старији подмлађују у контакту са са децом у вашем клубу?

[39:45] – Дејан Миловић: Па да. Ево наиђу још један пример. Исто пре једно две године један наш члан довео једног Руса где су они срећивали нешто посла и ту је један исто да кажемо погледан да га именујемо. У кренуо у неки разговор значи енглески нормално деца су сад у школе то све знају. Значи крену у неку да кажемо комуникацију са њим где је и нас изненадио једноставно се он зближио са њим прихватио тог Руса који је био расто човек. Мислим оно 30-ак година значи оно све без икаквих проблема ништа нешто да нека одбојност него оно једноставно комуникација причали су овај му помагао јесте он био неких 15-ак година Богдана али да али није то мислим оно једноставно кажем деца су стварно генерално су и наша деца ок ја кажем не нашој уопште у Србији и и образовна ми смо рецимо ово кад идемо на такмичење значи једноставно и људи ух слабо знају енглески језик ми овде код нас ако бар неко не зна да при мислим оно да прича разумем ми смо рецимо имали баш кад смо били те године у Риму нашу опрему су загубили да л' намерно избале на крају да саму нашу опрему од свих такмичара који су долазили са разних крајева да ли је било нешто пополитички или шта ја немам појма углавном за пленила била царина као било оружје па људи сваки дан мислим тај дан цео дан су продефиновали значи људи са оружјем па што су нама наше за плени ми смо само нашли једну да ли је била ту нека шефица која је говорила енглески значи на целом аеродрому и то је овај аеродром не знам сад како беше

назив значи велики овај у Риму. Тако да у Немачкој исто да кажем били смо на неке презентације неке пројекте значи генерално људи и или неће или слабије код нас и овде и наш народ је једноставно отворен. Значи није Немали смо увек проблема што каже и у тој прошлости, али опет нисмо неки.

[41:45] – Ана Брзаковић: ...и с нама је све у реду.

[41:50] – Дејан Миловић: Апсолутно. Значи то што имамо неких проблема других то је...

[41:55] – Ана Брзаковић: Дејане ако неко сад слуша слушаће сигурно овај разговор. А заинтересовали смо га да ли се сам прикључи стреличарском клубу Око Соколово или упише неког члана своје породице. На који начин начин то може учинити и колико пута недељно или месечно тренирате то још то нисмо рекли...

[42:15] – Дејан Миловић: ...да па у зимском периоду баш тај имамо проблем због простора времена јер смо словијени значи и сатицом и и слабо вршимо пријем значи једноставно ух да човек зна да гађа или да је обучен могао би да да приступи рецимо данас али већ коме треба додатна обуке јер ми да кажем опет се то креће од неке мале дистанце значи ми ту мету мора да посветимо том једном члану то у третвореном простору не можемо значи једноставно таман таман Нама мета треба за четири члана, а сад ће да користи један. Тако да рецимо кад смо напољу то је друга прича. Значи то исто није проблем, али у затвореном простору баш избегавамо из свих разлога и разлога безбедности како ће ко да окине стрелу да пали. Значи то нам је незгодно због малог већег броја људи скучено је. Али једноставно значи сам контакт је значи следећи клуб Око Соколдоко ух има свој Инстаграм налог ух на Facebooku Сајт немамо тренутно, али генерално мој контакт исто број телефона. Значи може значи може лако да се нађе. Значи увек неко неког знака. Једноставно на Инстаграму је отворен профил. Значи све може да се види пре било да кажемо неке веће комуникације да л' хоће да л' неће. Можеш погледа и слике и шта радимо и како радимо да кажем на Инстаграму на Facebook налогу такође.

[44:15] – Ана Брзаковић: Дакле подесније је ако добро закључујем у овом неком летњем периоду који је пред нама учланити се у ваш клуб за оне који немају искуства, који су потпуни почетници...

[44:25] – Дејан Миловић: ...како би лакше ушли у... апсолутно да би га и ми касније једноставно испремили значи тај неки зимски период затворено једноставно и сама такмичења доста људи дође па да кажемо крене рекреативно и онда после га повуче једноставно тај неки циљ крене да се бави професионал мислим професионално немамо ми професионалци али опет мало више активније да буде такмичар и тако то.

[44:55] – Ана Брзаковић: Хвала Дејане најлепше што сте гостовали на радиу Златовости, што сте били део серијала, односно што сте део серијала Заједничареније који баш ради на јачању солидарности са особама са валидицитетом.

[45:10] – Дејан Миловић: Хвала и вама на позиву.

[45:12] – Ана Брзаковић: Свако добро.

[45:15] – Музика / Ана Брзаковић: Ево господа својама иде душмани наши. Нек се посте. Нек се постиде нек се погају. Глеј свјесзба како блистају. Како блискају, како се оре. Слежу пред њима високе горе, високе горе и горњи цари. Гле иде господа се зацари се напреја гори са срце цедими.

Сав све цедими. Тешко се дише радости ужаско да опишем. Као више чудо чудеса. Кад земљу грешну стегну небеса. Стегну небеса својом близином. Кад земља поду слична је војске за војском изневадићу ангели друге праведни кличу. Праведни кличу лепо господа неца ише су земља и вода. Земља и вода наш Што нам пише сад се зима што писмо пише, што писмо пише све се догађа. Ново земи, земља рађа. ЕО Господа устанте људи. Неподра све ту да суди, све ту да суди, зато да учи од тога све тучи и кучи земља и небо. Шта ће Нам сада злато и сребро, злато и сребро нека почиње. А ти намистај Божи сине. Само оно што дарујеш и дајеш је истински твоје, истиче господин Небојша Јевремовић, председник и тренер крагујевачког спортског клуба Пчелице за особе са инвалидитетом који за ову емисију појашњава како овај клуб функционише, ко су чланови и шта је разлика између специјалне и параолимпијаде.

[47:30] – Ана Брзаковић: У данашњем издању емисије Заједничарење представљамо вам крагујевачки спортски клуб Пчелице и његовог председника и тренера. То је господин Небојша Јевремовић кога управо имамо у нашем студију. Господине Јевремовићу помаже Бог. Дobar дан и добро нам дошли у студио радија Златоусти.

[47:50] – Небојша Јевремовић: Дobar дан. Бог вам помогао. Срећан и богом благословен ускршни пост и желим да пошаљем нашим слушалицама поруку праштит.

[48:00] – Ана Брзаковић: Хвала вам највише на тим дивним речима. Хоћемо ли за почетак овог разговора, Небојша, да представимо ух клуб који постоји већ дужи низ година. Ко је та популација која са вама ради из тренинга у тренинг, односно са којом ви заправо радите?

[48:15] – Небојша Јевремовић: Крагујевачки спортски клуб Пчелице основан је 2004. године и настао је у Заводу за смештај одраслих мале пчелице у Крагујевцу где сам и ја био запослен. Ух нас пар колега смо као удружење грађана основали клуб са жељом да отворимо мало врата корисницима завода да би они имали могућност мало да се такмиче и да кажу своје способности и Иначе специјална олимпијада је основана у свету 1969. године у Америци и ми припадамо савезу специјалне олимпијаде светске. Ух то је основна породица Kennedy која је у свом породици имала дете са Дауновим синдромом и они су желели тако да крену са том причом. Уопште нису ни они претпоставили да ће то бити данас масован покрет јер на последњој олимпијади која је одржана у Берлину учествовало је 146 земаља са преко 4.000 спортиста и тренера, а скоро и дупло толико више је учесника било. било и волонтера, тако да је то један масован покрет. Могу слободно да кажем да је такмичења или светске олимпијаде, специјалне олимпијаде су потпуно идентичне као и професионалне олимпијаде које нас које смо сведоци и пратимо већи број људи и популарније наравно од наше олимпијаде, али ми заиста у свету имамо све одличне услове од смештаја, превоза, преко доступних спортских терена и све те инфраструктуре светске.

[50:15] – Ана Брзаковић: О специјалним олимпијадама и њиховом концепту говорићемо нешто касније. Сад бих се опет вратила на функционисање кргујевачког спортског клуба Пчелице. На чијем сте ви члану, на чијем сте ви челу и чији сте тренер. Рекли сте да је прва замисао била да у пчелицама тренирају корисници Завода за смештај одраслих Мале пчелице. Како је то данас? Шта се променило од 2004. до данас?

[50:40] – Небојша Јевремовић: Па реално пуно тога се променило. Ми смо отворили врата значи наравно много шире и много више. Ух окупили смо спортисте да кажем пошто је то углавном По регионима данас у Србији има 14 клубова, а ми у Крагујевцу окупљамо децу са сметњама у

развоју. Значи као што сам већ рекао и даље сарађујемо са Заводом за смештај и узимамо део део тима чине њихови спортисти. Замислим тим то су ученици школе Вукашин Марковић. Такође су ту и ученици који све више похађају ух школу са домом ученика за глуве и наглуве у Крагујевцу. Такође и деца која су и у породицама могу рећи слободно да можда нису чак ни завршили ни ни специјалну школу нити шта, а имају менталних проблема. Они нас лако нађу ух и дођу, упишу се у наш клуб и поставју део нашег нашег клуба који им даје шансу не само да се баве спортом и да тренирају овде у Крагујевцу, него далеко више да путују по свим градовима Србије, јер имамо као што сам рекао 14 градова који су укључени у причу у Србији. А такође ако буду и показали интересовање и ух континуитет један у раду, у тренинзима ух постају де чланови репрезентације специјалне олимпијаде Србије и тако добију могућност да путују и по свету, учествују на летњим и зимским играма Специјалне Олимпијаде.

[52:30] – Ана Брзаковић: Небојша, која је то врста спорта или које су те врсте спортова које тренирају полазници вашег клуба?

[52:40] – Небојша Јевремовић: Искрено да кажем, ми у Крагујевцу имамо одличну инфраструктуру. Значи имамо Халу Парк захваљујући Хали Парк. Ту смо и били први пут кад је и први буквално смо ушли у халу Парк кад је отворена 2008. године и организовали националне игре специјалне Олимпијаде Србије. Од тад значи окупљамо спортисте у који су заинтересовани за радне спортове. Ја могу да вам набројим како иду првенства или на да не би. Али то су углавном сви спортови који су и прост приступни и другој деци само што су мало прилагођени особама са сметњама у развоју. Кад кажем прилагођени то је захваљујући нама тренерима који дозирамо да тренирају не до бола да правимо од њих гладијаторе и професионалне спортисте. Не само док имају осмех на лицу и док буду док имају своје лично задовољство. и докле је њима лепо. Ето, значи у спорту не тражимо врхунске резултате већ желимо њих на тај начин да да окупирамо јер то није само спорт, то је један и начин живота ух тих спортиста и један доказ да и они могу све као и остали. Ето ми целе године континуирамо, имамо такмичења, почињемо пливањем у јан у фебруару, затим у марту имамо стони тенис, после тога имамо одбојку мушку, имамо женски мушки фудбал. Онда долазе одбојка на песку током лета. У међувремену су велике националне игре где окупљају преко 300 спортиста где четири дана се такмичимо у свим спортовима. Прошле године смо ми били домаћин. Требао је Ниш па он није испунио неке услове па смо ми преузели. Ове године по програму смо поново ми домаћини када је баш 20. Олимпијада значи 20 националне игре су специјалне олимпијаде Србије и ми смо ако будемо ове године домаћини седми пут домаћини Крагујевац је град домаћин где је заиста могу да кажем да имамо одличну инфраструктуру. Почев од затворног базена. Знате да ту тренирају и наши шампиони, прваци Европе у ватерполу и нама су исто тако омогућени исти услови као и њима до тих свих хала и али најбитније што кажем и јако нам је важно. Ми имамо и смештајни капацитет у хотелу Шумадицама смо смештени ту четири дана и то је врло значајно јер су они ту јако безбедни и ту су близу надома града а тако су безбедни и уживају и у природи и у такмиченшима.

[55:45] – Ана Брзаковић: Дакле, ако сам вас лепо разумела, сви ваши полазници, односно чланови из крагујевачког спортског клуба Пчелице тренирају и вежбају све ове спортове које сте ви сада поменули.

[56:00] – Небојша Јевремовић: Да. Да. Они имају могућност да вежбају зависи од интересовања све те спортове. Ми имамо, рекао сам још једну одличну инфраструктуру где можемо и у Хали

парк и у базенима и наравно у нашој увек је поменем Искри која ће ове године већ напунити свој 10. рођендан. У њој окупљамо спортисте где мало у теретани стичу своје ух физичку кондицију. Мало ту припремамо се. Углавном то смо у припремном периоду. Ту имамо један леп терен за боћање где могу они боћањем да се баве и то је врло специфичан спорт и јако популаран у свету и не зато што сам и ја задњим Олимпијаду у Берлину баш био тренер репрезентације у Боћењу, али све је популарније и што је најбитније не тражи. Није пуно захтевно и може њим да се баве и особе са тежим менталним сметњама само да имају довољно мало снаге да избаце лопту. која уопште није ни тешка, али тако тренирају сву моторику и после тога заиста они јако су заинтересовани и можда један од најинтересантнијих спортова којих имамо сад тренутно то је Боћ.

[57:45] – Ана Брзаковић: Колико полазника имате тренутно чланова?

[57:50] – Небојша Јевремовић: Па углавном имамо око 50-ак такмичара. А што прође кроз клуб ми уопште не знамо. Радиле смо и са децом мало нижег узраста са аутизмом једно време па мало због лоших временских услова прекинемо па опет наставимо. Ух лети нам радиш школа пливања и цело лето смо ево радили са децом са сметњем у развоју пливања на нашем отвореном базену. Такође су нам цело лето одлазили и корисници завода и пчелице и пливачи и они који тек уче да пливају. Тако да смо баш имали једно динамично лето где смо пуно тога урадили ове године и углавном кад би њих рачунали ту окупљамо сигурно преко и 200 спортиста и деце који долазе. Али није само то ух то деца са сметњама у развоју јер у оквиру наших спортова то су Посебно ови тимски спортови као што су одбојка, кошарка и фудбал. Ми негујемо инклузивне спортове где у истом тиму поред где се са сметњама у развоју наступају и спортисти без да кажемо из редовне популације. Не знам сад да ли је то баш адекватан израз али да кажем из редовни јер и ова деца заиста су редовна као и они у сваком погледу чак могу да постигну и боље резултате него њихови партнери. Јер ми партнере не бирамо да буду суперстар спортисти него да буду приближних ух способности ето у спорту можда је то шанса за децу која је и раније можда у неким нису ишле школе спорта, тренирале неке спортове, него ето добили шансу да са овом дечицом заједно буду у тиму и осете задовољство спорта, а и на тај начин омогуће и себи и дружење и путовања. Нека.

[60:15] – Ана Брзаковић: А из којих су клубова деца уредног развоја, односно деца из опште популације која учествују у овом инклузивном спорту са вашим полазницима?

[60:30] – Небојша Јевремовић: Да вам кажем, ми радимо сваке године неке пројекте који су јако значајни. Ми укључујемо децу из свих на пример средњих школа смо укључили у прошлом пројекту где су под називом Учимо заједно, играјмо заједно укључили децу. То је једна грчна грчка организација која финансира те пројекте у целом свету. Ух и ми смо укључили децу из шест средњих школа из Крагујевца где су они редовно долазили да тренирају са нашим децом и ишли смо у четири града то су били Чачак, Крушевац и Панчево да се такмичимо у Боћењу и стоном тенису. Ето то је било интересно. да буду нужно полазници неких спортова, деца из опште популације која учествују у овом инклузивном виду ух са осталом децом, односно са полазницима вашег вашег клуб.

[61:45] – Небојша Јевремовић: Наравно, то су деца која су први пут можда узели рекет и непознанице свима наравно Боћења, али кроз пар часова презентације те игре врло брзо у своје правила и заволе ту игру. Тако да заиста не мора да буду уопште ни талентовани за спорт, нити да им спорт буде можда и некад није ни био у мислим. То је јако значајно да кажем да су и они

дobili шансу и ето наше две девојчице из Крагујевца су 2015. године у оквиру нашег одбојкашког клуба репрезентације Србије путовале у Лосџелес. Добро се сећам да једна и друга су први пут извадиле пасош и први пут са нашим клубом отишле ва у место и видели су значи Светске звезде на једном месту где су нам скупљали лопте за одбојку ух и биле биле са нама и и били су одушевљени заиста. Били смо наукли у универзитету смештени на највећем државама америчком. Онда смо посетили наравно и све плажене Лонг Бич и такође смо били у Музеју воштених фигура у Холивуду. Заиста незаборавно путовање, али кажем шанса. Ето те девојчице данас путују по свету. Заволеле су путовање које су биле с нама, а тад су први пут буквално пошле с нама иако су имали по скоро 20-ак година.

[63:45] – Ана Брзаковић: А колико је у Србији развијено? Причали сте ме и у оном делу разговора када смо се договарали о чему ћемо причати. Да је у на пример Америци где сте били потпуно уобичајено да деца а и старе из уредне популације такмиче се са онима који имају проблеме у развоју. Колико је то заступљено код нас или се све сведе некако на те периодичне пројекте када пројекти прођу?

[64:15] – Небојша Јевремовић: Код нас углавном своди то на неке пројекте и још није толико баш заживело јер заиста и партнери и наши спортисти увек некако гледају да ко ће мало да путују и то али кад су редовни тренинзи имају обавезе што се тиче и уче Тешко се ускладе термини. Сад хвала богу да и наша деца добију лако лакше дођу и до посла и они имају своје радно време. Тако да обично у времену кад кад они су слободни, кад можемо да их спојимо, онда немамо термина у неким салама. Тако да ми реално имамо поред ове лепе приче што смо испричали да су они укључени све. Имамо проблема и око организације и око усклађивања термина. Мало то још да да заживи мало боље. Надам се да ће то баш да буде једна одлична прича и да будемо препознатљиви пошто је Крагујевац ето ја сам и рекао седми пут већ ако будемо ове године организовали можда најспортскији град што се тиче специјалне олимпијаде зато што има одличну инфраструктуру, одличне тренере, то су све дивовци, моје колеге које раде са мном заједно у спортском привредном друштву Раднички, тако да никаквих проблема немамо, али само да кажем још једном да чисто наши слушаоци знају, ми то радимо све волонтерки без икакве надокнаде. То је једна љубав заиста која не могу да вам опишем колико добијамо ми позитивне енергије и И уопште је познато да само оно што дајеш, дарујеш да је то истински твоје. Тако да од нас нико нема проблем што што то да потроши своје време на то јер заиста се то врати и те како.

[66:45] – Ана Брзаковић: Небоша само да нам појасните разлику. То смо негде овај испустили односно рекла сам да ћемо се томе вратити између параолимпијада и специјалних олимпијада. Претпостављам да можда неки који нас сада слушају први пут чују за за израз специјалне олимпијаде.

[67:05] – Небојша Јевремовић: Заиста ми постојимо 22 године и можда сваки година ако сам само по једном гостао на телевизијима и увек причам о томе, али заиста постоји пуно људи још који нису упознати са тим. Још једном ћу да кажем да у свету, а и код нас јасно је све подељено, разграничено. Ух постоји код нас значи олимпијада професионална где наступају професионални спортисти. Под један, под два параолимпијада то су углавном спортисти са физичким хендикепом да не набрајам све те хендикепе и засно слушаоци знају шта су физички хендикепи. А наши спортисти су чланови СП Савеза специјалне олимпијаде и они су само значи морају доминантно

им је да буду то спортити са менталним сметњама у развоју, значи са недовољно развијеним менталним здрављем.

[68:15] – Ана Брзаковић: Рекли сте нам зашто сте тренер у кргујевачком спортском клубу Пчелице, да заиста новац уопште не фигурира, да то радите из љубави. Рекли сте нам да од полазника не очекујете неки превелики физички напор, односно да са њима радите док им је ух осмех на лицу. Како могу заинтересовани да доведу своју претпостављам децу ух пре свега у клуб и да се учлане да их уч...

[68:45] – Небојша Јевремовић: ...уопште није тешко. Значи сви који су заинтересовани знају да могу да нас нађу. Ми смо на базенима спортског привредног друштва Радничке или у Искри. На та два места могу да доведу своју децу, да их видимо, да попричамо са њима, да видимо да ли су то спортисти, да ли постоји шанса да тренирају код нас, јер заиста понекад знате и сами има и тежих облика је буквално један на један мора да се ради и ту заиста имамо некад и проблем. Немамо довољно тренера. Сад са на пример да вам представим да имамо десетак такве деце. Требали би 10 тренера у исто време, али ми смо и ни нашли начин ни то да решимо. Тако што имали смо једну школицу спорта врло лепу у почетком прошле године септембар, октобар новембар је трајала у ствари крајем прошле године и ту смо укључили да заједно са децом и родитељи тренирају. Тако да су буквално родитељи били као асистенти или као тренери са својом децом где смо ми давали задатке и где су они то успешно извршавали и тако мислим да увек постоји ако има воље има и начина да се нађе и да могу сва деца која су изинтересована а сам рекао да баш имамо одличну инфраструктуру тај базен. Можемо да користимо и атлетске стазице већ има и у природи некад и заиста и стадион Чика Дача су нам доступне. Такође у Искри имамо одличну инфраструктуру где поред теретане имамо и оне стазе и чак имамо и за слепи слабо де обележене стазице. Тако да могу заинтересовани ако желе да дођу да се дружимо. А што није за наш клуб препоручићемо неком другом клубу који се на сличан начин бави, али за особе из програма параолимпијаде. Ух, колико често су ти тренинзи са вашим полазницима и како како опростите како остварујете поверење од стране деце која се одвоје од својих родитеља?

[71:15] – Небојша Јевремовић: Па уопште није тешко да се оствари поверење јер та деца су онако баш воле Они на први поглед, на први додир, на у старту одмах покажу да ли воле базен, да ли воле воду, да ли воле да пливају, шта воле, да ли воле више да се играју, да раде оно као те мале школице спорта да прођу. Неки већ унапред већ знају шта шта воле и траже. Ја хоћу самостони тенис, ја хоћу да ме водиш за кошарку, ја хоћу ово ово, ја хоћу. Али заиста сад смо још сам пропустио да кажем од свих спортова које организујемо ух највероватније ће да имплементирамо још један спорт у Крагујевцу, а то је је Баскин где у једном клубу учествују заједно особе које имају проблема и који немају. Игра се значи Баскиниј је нова игра. Игра се углавном на Медитерану, Шпанија, Италија, тамо Португалија. За сад постоје два клуба. Један смо ми у Крагујевцу основали и један у Шапцу. И баш сам се сачуо са људима још у назнаци да се осну још два три клуба и да почне лига ове године. То је Баскен. Значи прилагођен свим особима у том на пример у првој петорци у кошарци играју један кошаркаш или бивши или садашњи који је професионални кошаркаш. Затим обавезно је да буде женска кошаркашица исто таквих способности која је или тренирала или природно је надарена да се бави кошарком. Значи на те две позиције онда на позицији број три обично игра особа са инвалидитетом, али јако израженим способностима. То је трећи члан. На особа број два је опет женска особа са и која је исто особа са инвалидитетом. Али значи сад не причам о сметњама у менталном развоју него све целокупне особе са

инвалитетом које посед И особа са бројем један то је особа која буквално може само да ухвати лопту и да шутира на кош. Она има један мали простор тамо код центра где су снижени кошеви и она буквално само се њој дода лопта да може да поентира. Тако да је прилагођена свима и надам се да ће то да заживи. Јако је популарно и можда има будућност у нашем граду јер заиста може да да шансу за све спортисте. Чак и они у колицима.

[74:15] – Ана Брзаковић: Дакле то...

[74:18] – Небојша Јевремовић: ...да играју кошарку. Да. Али то није класичан кошарка у колицима, него Баскин, једна инклузивна Најинклузивнија. Да. Најинклузивнија кошарка која може да постоји. Ето.

[74:30] – Ана Брзаковић: А то је у идеји, у настајању или већ изв?

[74:35] – Небојша Јевремовић: Ми смо прошле године радили промоцију, регистровали смо клуб, извесно је. Још чекамо да заживи лига. Ето то се чека савез да се оснује и да заживи лига. Надам се да ће за месец два то да буде. Ето баш сам и јутрос имао контакте са људима из Шапца и причали смо о томе.

[74:55] – Ана Брзаковић: Када буде тих вести молим вас да ето нас имате у виду да то објавимо на Радију Златовусти.

[75:10] – Небојша Јевремовић: Надам се и ускоро да да...

[75:12] – Ана Брзаковић: Дај Боже. Ух, Небојша, оно што је важно да напоменемо у вези са и вашим радом и радом ваших колега јесте ваш хуманитарни рад.

[75:25] – Небојша Јевремовић: Па заиста ја то сам и пропустио. Доста смо причали о спорту. Ево само још да кажем ух ја се извињавам нисам набројао. Само још да кажем о спорту па да кренемо да мало кажемо нешто о хуманитарном раду. Ух 2007. први пут смо наступили на светским играма у Шангају. Чисто да нас и слушаоци знају докле ми можемо докле смо досегли до сада. 2011 смо били у Атијини на олимпијским играма. програма 2015 већ сам поменуо Лос Анђелес 19. био је Абу Дхаби 23 Берлин и свуда су биле медаље и сад немамо времена можда да причамо о медаљама и свуда значи крагујевачки спортисти су освојили ево на задњем у Берлину била је бронза у Боћању где су наступали инклузивно Мако Малбашић и Вук Бубања. Значи имали смо два боћара. Марија Максовић је била четврта а у а Милица Влајковић је у фудбалу са репрезентацијом освојила и била најбољи стрелац наш. Освојили су друго место на свет. ето на олимпијади и к да завршим са спортом да кажем да наш клуб није само регистрован да се бави спортским активностима нигде му не пише да треба да се бави хуманитарним радом али наша деца из клуба су тако и васпитана и желе показују једноставно то је наша дужност обавеза тренера, али није њих они су сами иницирали да желе да буде хумани и увек учествују у нашим хуманитарним тркама али заиста можда можда можда неком следећом приликом о томе можемо да причамо баш баш пуно тога шта смо урадили назад десетак година где смо све учествовали, за кога смо скупили новац, шта тренутно радимо. То је невероватна прича и пуно тога смо баш помогли. Не људима који имају ух не особама са инвалитетом и људима који припадају нашем нашој популацији са менталним сметњама, него за људе сасвим из редовне популације које не дај боже дођу до неког акутног здравственог проблема где су у стању потребе. Скупили смо новац тркама. Људи су се чудили шта ми то радимо овде у Крагујевцу. Знаш баш кад је била једна

хуманитарна трка у Шумарицама, да сад не причам можда другом приликом. Звали су ју из хуманитарне организације где смо сл где су људи који су учествовали у трци слали поруке пролазници у Шумарицама. Људи шта сте ви урадили данас у Крагујевцу? Каже ово је невероватно колико пара је дошло на рачун преко Буди хуман организација смо тад радили за једну нашу суграђанку која је била имала канцер и невероватно је колико је порука скупљено и шта је све урађено преко преко да не кажем цифру баш није пристојно.

[78:30] – Ана Брзаковић: Хвала Небуша на свим тим детаљима које сте поделили са нама. Хвала вам што све ове дивне ствари радите за читав наш град, поготово нарочито за чланове вашег клуба крагујевачког спортског клуба Пчелице. Још једном најлепше хвала што сте били сад.

[78:50] – Небојша Јевремовић: Ја желим да се захвалим вашем радију и ево посебно да се захвалим и можда хору Свети Сава господину Ивану Антонијевићу који је на свим нашим такмичењима и на националним играма учествује на церемонији отварања. Ух прошле године су на националним играма наступио је и фолклор Светог Саве. Хвала вама што можемо да се чујемо и надам се да заиста ми сами не можемо ништа ако направимо једно партнерство и будемо направили мрежу да радимо и даље неке и хуманитарне ствари и спорт и свашта нешто то не можемо без вас. И вама заиста пуно хвала на позиву и желим да сарадњу наставимо и даље и тако заједно можемо да урадимо много више.

[79:45] – Ана Брзаковић: Свако добро вам желим.

[79:50] – Небојша Јевремовић: Хвала вам.

[79:55] – Хор (Песма): Боже отаца не остави нас. Боже отаца помилуј нас. Путем вере и спасења ходимо. Ома нашим да се уподобимо. Боже отаца благослови нас. Боже отаца у вери утврди нас. По заповестима твојим да ходимо, браћо и сестре у Христу да волимо. Боже отаца не остави нас. Боже отаца помилуј нас. Путем вере и спасења ходимо. Оцима нашим да се уподобимо. Љубављу твојом ми постојимо. Небеским хлебом твојим се хранимо. Вером да ходимо, надом да живимо и љубављу све. да чинимо. Боже отаца не остави нас. Боже отаца помилуј нас. Путем вере и спасења ходимо оцима нашим да се уподобимо. Боже отаца цркви нас приведи. Путем спасења свага нас води. О деца која ти се уподобише и цар Во небеско наследише. Боже отаца не остави нас. Боже отаца помилуј нас. Путем вере и спасења ходимо оцима нашим да се уподобимо.

[82:15] – Ана Брзаковић: Спорт је Потрошачка дисциплина која друштву не доноси новац. Сем фудбала у Крагујевцу, а можда и у читавој Србији, ни један спорт не доноси новац, истиче господин Предраг Стевовић, члан градског већа за спорт и омладину. И који спортски објекти у Крагујевцу су приступачни и прилагођени потребама особа са инвалидитетом. Драги Златоусти и даље смо у истој теми. Дакле бављење спот особа са инвалидитетом. На ту тему за саговорника управо имамо господина Предрага Стевовића, члана градског већа за спорт и омладину који нам се прикључио у студију. Господине Стевовићу, помаже Бог, добар дан и добро нам дошли и у наш студио и у серијал Заједничарење који за циљ има јачања солидарности са особама са инвалидитетом.

[83:15] – Предраг Стевовић: Бог вам помогао. Хвала вам што сте ме звали.

[83:20] – Ана Брзаковић: Који спортски објекти у нашем граду јесу приступачни за особе са инвалидитетом?

[83:30] – Предраг Стевовић: Ух. Спортско рехабилитациони центар Искра. Један представл је један од најзначајнијих специјализованих објеката у Крагујевцу. Намењен је особа са инвалидитетом. Објекат је прилагођен стандардима приступачности и уклањању физичких баријера што наравно омогућава несметано коришћење садржаја и морам да напоменем да је то један од јединствених објеката такве врсте у Србији и баш због тога ми имамо велики број ух спортиста са инвалидитетом који долазе ту да и вежбају, али и да одржавамо разне спортске турнире. Хала Језеро, делом постоји једна одређена приступачност и обезбеђен је приступ паркингу и улазу, али морате да разумете да је та зграда направљена пре много много деценија и да је она таква каква јесте. Наша је хала, али она не може због грађевинских и физичких баријера направити све оно што је потребно да би особе са инвалидитетом имале пун приступ спортском садржају који се тамо налази као што је на пример Искра. Хала Гордана Гоца Боговића другачија. Она је приступачна наравно и она делом, добрим делом задовољава уху све оне потребе за особе са инвалидитетом. Делом су такви и отворени базени. Радићемо на томе да они задовоље целу ту причу која је потребна. Знате зашто? Ми сад смо у процесу реконструкције отворених базена и то је у висини од 136 милиона динара са укљученим ПДВ-ом. То је Верујем можда и највећи капитално капитални спортски пројекат у задњих неколико година. Хајде да не лицитирам са бројевима, али свакако изузетно велика ствар. Ми ћемо тамо ако смем да напоменем и да се надовежем на ту реконструкцију у потпуности на 65 ари радити на партеру самих отворених базена, прилагодити да он буде на висини ух свих капацитета који тамо имамо, односно висини уласка у базен. Што сад није случај. ух средити и прилагодити у потпуности трибине ух додатно зеленило засадити, средити све ух водоводне и канализационе инсталације. Наравно то није везано са нашом причом, али добрим делом и јесте јер ће се прилагодити и за улазак инвалиди. Радимо на томе посвећено. Имате затворене базене који су прилагођени ух ух инвалидима. Ух тамо имамо ух и клубове који посвећено раде ух и са децом које имају проблем ух ух који имају одређене недостатке и проблеме. Ух тако да и то је један објекат који је доста важан за подизање спортске свести код особа са инвалидитетом и верујем да је то функционише како треба.

[86:45] – Ана Брзаковић: Само бих се вратила на Халов језеро. Сећам се да је било неких натписа по крагујевачким медијима да постоји лифт у хали Језеро за који неки су чули, неки никад нису чули да уопште постоји. Да ли је тај лифт функције које врсте особа са инвалидитетом односно особ врстом инвали...

[87:10] – Предраг Стевовић: Проблем је што је тај лифт теретни и он није услован баш за све те ствари. Значи он није довољно ни безбедан за свакодневну употребу особа са инвалидитетом ако смем тако да се изразим. Не само особа са инвалидитетом него и особа из опште популације. То је то то једноставно није предвиђено за тако нешто. Ух у једном тренутку су размишљали како и да направе и да реконструишемо халу језеро као што је у једном тренутку урађено на Чаиру у Нишу. Тај нов новац је на крају испало је да да су уложили више новца него што би коштала нова хала јер хала Језеро је направљена тако како јесте и то би изискивало озбиљна озбиљна финансијска средства да би ми прилагодили да сутра може и хитна помоћ да уђе на сам терен што сада је апсолутно немогуће да особе са инвалидитетом имају нормалан приступ да могу да уђу без размишљања да ли је тај лифт безбедан или није и он је безбедан али није предвиђен за ту сврху, да ли може на трибине да има одређени део за особе са инвалидитетом да они партиципирају у пуном смислу тих речи

највећој спортској хали затвореног типа Крагује...

[88:30] – Предраг Стевовић: ...тако је тако је али мора да разумете да постоје лимити грађевинског карактера који изискују озбиљно озбиљна финансијска средства за апсолутну реконструкцију. Ми смо ту халу у пар нарета и средили, реконструисали. Бавили смо се грејањем, бавили смо се осветљен које је било изузетно потребно јер су нам телевизије ух ух говориле о стандардима које ми не задовољавамо за пренос свих тих важних утакмица што смо сад и урадили. Паркет је сређен и реконструисан, али за све остало потребно далеко више средства.

[89:15] – Ана Брзаковић: А да ли особе које су у колицима, ако говорим о особама са инвалидитетом које имају физичке потешкоће могу на било који начин да приступе да уђу у халу језера?

[89:30] – Предраг Стевовић: Па ето сад Сад смо сад сте поменули један од начина. То је та тај тај лифт и то би вероватно морали да ангажујемо један део наших радника СПД-а Раднички да организовано уђу у неком тренутку. Верујем да може јер сада тренутно су суд степенице. Знате имате један део ух један део који је могуће попети се на плато Хале Језеро без проблема, је л' тако? Онда имате...

[89:55] – Ана Брзаковић: ...су рампе...

[90:00] – Предраг Стевовић: ...та не нема не знам да нема рампе али вас питам могла би да се стави рампа то није неизвод Сад да, али већ сада и без рампе постоји могућност приступа хали на плато, је л' тако?

[90:15] – Ана Брзаковић: Јасно.

[90:17] – Предраг Стевовић: Имате са паркинга иза веома уху приступачно и могуће. Имате онда један део где улазите у халу, је л' тако?

[90:25] – Ана Брзаковић: Јасно. Тамо где су билетарнице...

[90:28] – Предраг Стевовић: ...тако је. Имате билетарнице. Тако је. Тај део они могу да уђу и могу и већ су седишта ту поред, је л' тако? Проблем ту настаје. Тај део да се веже некако на тим трибинама и би морали један део трибина у потпуности да реконструишемо и прилагодимо. ух прилагодима инвалидима. Хоћу да вам кажем

[91:00] – Ана Брзаковић: ...то значи да лифт није ни неопходан.

[91:05] – Предраг Стевовић: Да. Тако то вам кажем. Да. Хоћу да вам кажем да можда у неком наредном времену можемо да одрадимо ух тај део где бисмо направили једну наменску трибину баш за наше суграђане који желе да прате спот, а особе су са инвалидитетом без можда великих финансијских изатака. Сзером да с друге стране тако је. Значи радићемо ми на томе, али ух...

[91:30] – Ана Брзаковић: ...ја сам сигурна да би то омогућило великом броју наших ух суграђана да присуствују спортским надметањима која су им до сад...

[91:40] – Предраг Стевовић: Ај овако. Хајмо овако. Ево ја вам сад кажем шта ћемо да урадимо. Ево урадићемо тако што ћемо комуницирати са управом СПД-а Раднички који управљају између осталог и са Халом Језеро. Тражити да ураде пројекат ух пројекат приступа ух особа са инвалидитетом управо на овај начин да би да то не би изискивало велика финансијска средства, односно да би један део трибине управо кроз онај улаз омогућили само са особном

инвалидитетом. Верујем да је то могуће, али верујем и да то није баш ни јефтино. Тако да морамо да видимо да одрадимо прво тај један део са пројектом, а онда ћемо се бавити финансијским средствима, па онда следећи пут када ме будете позвали, питаћете ме слободно шта смо урадили на том плану.

[92:45] – Ана Брзаковић: Господине Стевовићу, које врсте спортова могу да тренирају особе са инвалидитетом у Крагујевцу?

[93:00] – Предраг Стевовић: Ух, ту има много спортова. Ух, Крагујевац иначе располаже значајним ресурсима које омогућавају особа са инвалидитетом да се баве спортом. Између осталог и у спортском центру Искра. Морам да поменем спортски центар Искра јер је изузетно важно. Ух тамо имамо између осталог терен за воћање, имамо ух теретану која је прилагођена особа са инвалидитетом. Ух имате Око Соколово, стрељачки клуб ух који има ух велики број особа са инвалидитетом који се веома успешно баве тим спортом. Ух Они користе ресурсе искре.

[93:45] – Ана Брзаковић: Да ресурсе не искре не. Ја сам један део искре то сам поменуо боћење, терентана и тако даље. А што се тиче ока Соколовог...

[94:00] – Предраг Стевовић: ...они то је тако прилагодљив клуб. То је сјајан клуб. То су сјајни људи који увек имају начин да тренирају и они најчешће тренирају на отвореном. Они током зиме имају у сали основне школе Јован Поповић. А током ух током ух лепшег времена имају између осталог ух у Шумарицама на посебним деловима које су они прилагодили да би могло да то буде безбедно. Тако да имате стрел не само стреличаре него и стрелце. Ух наш стрелички клуб Чика Мата има параолимпијце који се баве веома успешно тим спортом. Имате особе које имају проблем са ух слухом. То су озбиљна удружења. кој град Крагујевац помаже кроз своје удружен кроз своје годишње програме и они имају ух велики број спортова у којима партиципирају. Управо због те важности који Крагујевац узима на тој мапи ух спортских дисциплина особа са инвалидитетом специјална олимпијада се одржава у Крагујевцу. Тако да а морам да напоменем да најуспешнији параолимпијац у стрељаштву је Драган Ристић и он је из Крагујевца и то није случај. То значи да ми радимо на томе да особе са инвалидитетом имају приступ. Не свим објектима. Причали смо Хали је Језеро који је проблем, али свим осталима апсолутно и да имају приступ и да имају подршку и финансијску и логистичку од града Крагујевца. Значи ми имамо веома озбиљну сарадњу са нашим клубовима где све особе које имају ух ух које имају жељу да партиципирају не само на такмичарском нивоу него и на оном обичном рекреативном имају подршку града Крагујевца. Тако да имате и веома успешне стоно тенисере. Да не напоменем да је то изузетно важно. Тако да имају запажене резултате. Имате уху такмичарске дисциплине кроз пливање, кроз разне рекреативне активности, тако да и ту имамо ух резултате а и ух број људи.

[96:15] – Ана Брзаковић: Ух, знамо да у професионалном спорту од успеха спортиста зависи подршка коју ће они имати и од града и од државе. Како је када говоримо о обављању спортом особа са инвалидитетом?

[96:30] – Предраг Стевовић: Тотално друга прича. Није резултат није апсолутно није стварно. Али значи њима пре свега значи ух мислите да сутра можда неки други стрелци ух који су које су особе са инвалидитетом немају за себе већи пострек виде Драгана Ристића који из инвалидских колица прави невероватне резултате, остварује сјајне резултате, осветљава образ нашег града и наше државе. То даје пострег осталим особама који већ имају један проблем, а то је неки инвалид

инвалидитет код себе, а жели да себе и даље укључи да буде део једног друштва ух које на крају на пазите ми имамо и у Крагујевцу и у Србији изузетну спортску традицију. Велики број резулт медаља није случајан. То значи да имамо ту једну традицију која је присутна у нашем народу. А и држава и град препознаје све то. Управо је и жеља не због резултата. Жеља нам је да и особе са инвалидитетом имају приступ разним спортским дисциплинама да би пре свега своје здравље поделили на виши ниво. Тако да ја верујем да као град ми радимо на томе. Мислим да ух број особа са идентитетом који је укључен у све те спортске активности то и доказује. А сигурно постоји увек простор за напредак. Ми стално и гледамо да будемо самокритични и да пробамо да променимо нешто што до сад нисмо променили. Ево у разговору са вама дошли смо можда до закључка да нисмо можда нешто на време и урадили. Хајмо да се бавимо можда и Халом Језеро да омогућимо 10 седишта или 20 или 50 седишта које би биле прилагођене особа са инвалидитетом. Али морамо да узмемо у обзир да то уопште неће бити једноставно. Али ето хајмо да урадимо према свега пројекат па ћемо да видимо даље.

[98:45] – Ана Брзаковић: Шта ваша сазнања са терена и у контакту са удружењима особа са инвалидитетом и спортским клубовима које они представљају. Каже кад је у питању коришћење тих ресурса које град Крагујевац има на располагању. Сада сте нам побројали и хале и клубове и врсте спортова које могу да користе особе са инвалидитетом. Ово вас питам из угла, из проговарам из из ципела особа са инвалидитетом које којима често треба подстрек, треба им подршка, треба им самопоуздање. Постоје особе са инвалидитетом које се склањају, које се повлаче. Можда нису ни чули за неку од ових опција о којима ми данас говоримо. Шта дакле ваши информације којој мери користе ове ресурсе...

[99:45] – Предраг Стевовић: ...у озбиљној мери и вермете у обзир да су изузетно упорни. Они не одустају они имају сјајну комуникацију пре свега са мном јер ја на крају и водим тај ресор спорта и омладине. И ферујте ми они имају самопоуздања. То су сјајни борци. Ја њихова удружења редовно обилазим и осећам се као код куће кад сам код њих зато што су они такви. Они они Они не траже много. Они траже да град стане иза њих у смислу неке финансијске подршке која им је потребна за опрему, за одлазак на такмичења као и сви остали спортисти да знате. Ух када дође прича до тих свих спортских објеката не жале се. А верујем да има проблема, ал' верујте ми да се не жале. А можда зато што су такви какви јесу. Добро. добри наклоњени град у Крагујевцу не желећи да праве проблем а без обзира што то није проблем када они скрену пажњу на све оно што им недостаје и ја инсистирам на томе да увек кажу шта им је потребно. Тако да ух знате кад смо ја и ви причали пре него што је почела ова емисија кажете шта је потребно најбоље за спорт. Да ли је улагање ово, да ли је улагање највећа ствар у спорту сваком је спортска инфраструктура. Уложите у спортску инфраструктуру. А Ако ове године немате резултате за 10 ћете имати. Да немамо затворени базен, не бисмо имали ни пливаче, не бисмо имали ни ватерполисте. Да. Да. Али не бисмо имали ништа, је л' тако? Без хале која је направљена не знам пре колико деценија. Данас не бисмо имали ух одбојкаше који имају дуплу круну, је л' тако? Или не бисмо имали кошаркаше који играју АВА 2 лигу или не бисмо играли и не бисмо имали рукометаше који играју супер лигу. Знате, не бисмо имали. Зато је инфраструктура најважнија. Сваки камен који уложи у подизању спортске инфраструктуре, било то основна спортска инфраструктура, па кажемо отварамо не знам дечија игралишта, сређујемо отворене терене за мале спортове, неважно. То је све спортска инфраструктура која служи само у једној сврси, а то је подизање спортске свести код наше нације, код наших суграђана. Јер ако имате ух здраву нацију, здравог суграђанина, имате и

здрави друштво, а не можете да га имате ако се не бави спортом. Значи спортска инфраструктура је број један.

[102:45] – Ана Брзаковић: Како крагу и у којој мери подржава припреме на одласке за спортска надметања особа са инвалидитетом. Колики су ресурси на располагању нашем граду? Како се ту котирамо, како стојимо? Јесу ли вама одрешене руке или сте и ви у ситуацији да морате да се...

[103:00] – Предраг Стевовић: ...вам сад ћу вам сад ћу вам све објаснити. Ја би то је добро питање знате. Значи све је у располагању ресурсима знате. Није свеједно ко их троши и на и како их троши. И кад кажу ок то су све наше паре. У реду. Све су наше паре и јесу, али је веома важно како их трошите и како их користите и у којем смеру. Ако се ми одредимо кроз ух ух неки наш политички приступ, је л' да желимо да дамо ух предност школском спорту, желимо да дамо предност особама са инвалидитетом и желимо да дајемо про ух предност нашим резултатима ух односно подизању спортске инфраструктуре. Рецимо овако имате фудбалски клуб Раднички одређујемо 93 милиона динара. Ја верујем да тих 93 милиона динара и ми смо иначе спојили женски фудбалски клуб одмах након доласка између осталог и мене на ову функцију. Инсистирао сам на спајању женске и фудбалске и мушке фудбалских селекција да би уштедили на управи, на ух јавним набавкама, на свему осталу, на трошковима превоза и тако даље. То значи доста. Ти на 93 милиона имате две селекције које играју ух на високом нивоу. Имате Ух, ФК Радички 1923 који је већ двапут играо Европу, бори се за трећи пут, ко зна. Значи то је изузетно важно да се каже. Имате око ух 291 до 300 милиона динара у зависности кроз ребаланс када год добије. То је питању СПД Раднички. СПД Раднички није само није само иначе то је веома јединствено привредно друштво које не постоји такво у Србији. То треба да нагласимо. Зато што оно као такво ух располо же тим ресурсима који им дајемо да управљају са четири колективна спорта у оквиру којих је ватерпол, рукомети, кошарка и и одбојка, је л' тако? Е сад они не раде само то. Они управљају и објектима од општег значаја за град Крагујевц. Па тако се ту налази хала, језеро, струја, вода, канализација, све оно што је потребно за одржавање тако једног великог комплекса. Хала Гордана Гоца Богојевић. Базени отворени, затворени. Ту се налази струја, гас. Сва она потрошња која уопште није мала, креативни парк ух који се налази тамо, фонтане, све то ради СПД Раднички. Ми смо спојили у том једном предузећу да управљају објектима од општег значаја, спортског објектима од општег значаја фонтане. Наравно не рачунам у то, али управљају и њима и имате значи клубове који веома успешно функционишу под једном капом. Тако да имате ватерпол на високом нивоу, имате рукомет на високом нивоу, одбојку имате на високом нивоу и имате кошарку као такву. То значи значи да систем функционише. Онда имате око 25 милиона кроз инвестиционо улагање у нова дечија игралишта. То је изузетно важно. И имамо неких 10 милиона кроз ух кроз одржавање постојећих капацитета. Молим вас да ме подсетите да се вратим поново на то кад вам завршим. Изузетно је важно ту уклапају улагања за одласке на такмичење особа са инвалидитетом који се баве спортом.

[106:45] – Предраг Стевовић: Е и онда долазимо до улагања у аматерске клубове. Ту имамо 61 односно 64 милиона, 61 милион за годишње програме и 3 милиона за ванредне програме. Управо се ту уклапају јер смо дошли до тога зато што кад кроз 61 милион ми имамо предвиђена издвајања за све програме, годишње програме разних клубова и удружења који су аматерског к***** и они као такви ух имају своје програме и жеље како да те године партиципирају на неком такмичењу и ми управо ту помажемо велики број удружења да колико можемо зато што у тих 61 милион ја сам распоређен на толико то су моји ресурси за аматерске клубове ја у оквиру

тих имамо комисију која када преда клуб утврђујемо да ли уопште да буде на програму а када буде на програму колики би тај износ био. Тако да имате сада отприлике око 57 клубова који су за 2026 предвиђени. Међу њима је озбиљан број особа са имитетом клубова.

[108:15] – Ана Брзаковић: Колики је то број од...

[108:18] – Предраг Стевовић: Не, не могу. Хоћете прецизно или? Онда би морало да уђем у email па да отворим. Па ако вам је то толико важно. Али рецимо између хајде сад да само не погрешим између четири и седам клубова има особа са инвалидитетом.

[108:35] – Ана Брзаковић: Аматерских...

[108:38] – Предраг Стевовић: ...ух сви су они аматерски. Имате стрелички клуб Чикамата који је аматерски а има и олимпијце има параолимпијце. Има изузетне успехе и они имају озбиљна средства која опредељује град Крагујевца. Има спортски савез града Крагујевца који је кровна кућа над свим осталима, је л' тако? Који помаже као десна рука града Крагујевца у имплементацији спортске политике. Имате школски савез града Крагујевца који је опет изузетно велики. Имате кикбокс клуб Раднички, имате ух Дивље вепрове, односно ух амерички фудбал и тако даље. Значи у уз све све ти клубови који нешто значе у нашем граду се налазе на том годишњем програму. Имате Фудбалски савез града Крагујевца који опет круховна институција која је опет јесте која је опет десна рука града Крагујевца у имплементацији спортске фудбалске политике према свим осталим клубовима јер ми дајемо преко 8 милиона динара само Фудбалском савезу града Крагујевца да би он релоцирао све те ресурсе ух на 30 40 аматерских клубова у три градске лиге.

[109:45] – Ана Брзаковић: Али значи ух спортских клубова особа са инвалидитетом у Крагујевцу има између четири и седам.

[109:55] – Предраг Стевовић: Они који су на годишњем програму Значи тако је. Значи то је то су клубови који добијају директну помоћ града Крагујевца кроз годишње програме и то је много важно када се на годишњем програме имате директну отворену комуникацију са градом Крагујевићем у Крагујевцу у тражењу одговарајућих средстава за имплементацију њихових и рекреативних и такмичарских ух такмичарских активности.

[110:25] – Ана Брзаковић: Успева ли тај буџет да покрије њихове потребе или се ту опет све негде гледа да кажем да сваког испоштујете?

[110:35] – Предраг Стевовић: Тако је. Гледа се прво да свако испоштује да вам кажем поштено, али опет се гледа и резултат тог клуба. Значи враћамо се тако је за клубове из опште популације јер ја имам 61 милион ја немам 610 милиона ја имам 661 милион и ја морам у оквиру тога да гледам колико клуб има активних такмичара, активних вежбача. То је изузетно важно, је л' тако? Није исто.

[111:15] – Ана Брзаковић: Али сада причате о здравој популацији, односно о општој популацији.

[111:20] – Предраг Стевовић: Ал то не, али причамо о свим клубовима јер тих 61 милион Ја их гледам исто. Ја гледам и вежбаче из особе са инвалидитетом, из опште популације. Исто нема ту дискриминације. Они се налазе сви на истим годишњим програмима. И онда је веома важно да ли се рецимо у стоном тенису налази ух Шћекић који је један од успешних ух успешнијих такмичара у стоном тенису са особа са инвалидитетом или немају на пример ћеклића или неког успешног

такмичара или немају 20 вежбача. Је л' тако? Ја не могу сада један клуб. Значи важна и бројност. Кагу у интересу да укључи што већи број ух такмичара и рекреативаца у постојеће капацитете ух ух спортске и инфраструктуре и спортских клубова и удружења. То је изузетно важно јер шта ми радимо ако имамо један клуб са једном особом из опште популације или особа са инвалидитетом. Да ли град Крагујевац тада треба таквом клубу да да милионски износ или треба да да мањи? Ево ја вас питам шта бисте ви урадили тата и верујем да би размислили о томе да биома важно било да ваша ћерка која тренира у неком одбојкашком клубу који има не знам 100 девојчица, мени би био циљ да те девојчице остану у том броју да и даље тренирају ту. То је изузетно важно јер ако не гледамо на бројност ми смо онда изгубили нит. Шта онда радимо? Зашто је онда важан један човек а не 100? Веома је важно укључити што већи број деце, младих и наших суграђана да на било који начин учествују или партиципирају. активно у бављењу спортом, не гледајући.

[113:15] – Ана Брзаковић: Господине Стевићу, полако да приведимо овај разговор крају. Говорили смо и о особама са инвалидитетом које се баве спортом. Говорили смо и о редовној популацији која се баве спортом што рекреативно, што професионално. Шта је ух када говоримо о ономе што им је на располагању? Шта је то чиме сте ви задовољни? А шта је оно што сматрате да би требало могло унапредити, а да се све не сведе само на причу о новцу? То сте...

[113:45] – Предраг Стевовић: А како сте ви А како сте ми ово рекли? А како сте ми нисте ми дали прилику да кренем да одговорим, а да није о новцу. А знате ал верујте ми. Ал али па зар не видите ту важност? Изузетно је важно. То вам причам. Значи верујте ми изузетно је важно. И ја сад ето насмејали смо се али сигуран сам да разумете да је новац важан посебно у спорту. Спорт је потрошачка дисциплина. Она не доноси новац. Је л' тако друштву? Сем фудбала Ви нема немате ни један спорт у Крагујевцу који доноси спорт, који доноси...

[114:25] – Ана Брзаковић: ...доноси здраву популацију.

[114:28] – Предраг Стевовић: Тако је. Али ми сад причамо о томе шта је потребно да би још подизали. И сем фудбала у Крагујевцу, па можда и у Србији смем тако нешто да кажем, не постоји ух ух спорт који доноси толики новац осим фудбала. Нема га у Крагујевцу и све испод Дунава и Саве не постоји спорт без локалне самоуправе. Не постоји. Нема га. Јер ако локална самоуправа не стаје из иза раз спортских дисциплина и удружења они не би ни постојали нажалост. Ал знате зашто је то тако? Имате пре свега проблем са инфраструктуром коју вам помињем више пута. Спортски клубови и удружења имају приступ школским салама и то је тако. Не постоје клубови уху са својим салама које могу да расположу како год. Зато имамо сарадњу и са нашим образовним системом који нуди своје капацитете за бављење спортом за разне клубове и удружења. То је једна ствар. Друга ствар Ти тренери не могу из својих чланарина да опскрбе клуб са довољно финансијских средстава пре свега за рад тренера, а онда и за путовања и учествовања на такмичењима која су скупа. Тамо на тим такмичењима постоје котизација које мора да се плате, постоји опрема која мора да се купи и ја знам одлично. Ето ви знате као мајка, али смо се вратили поново на новац, је л' тако? Јесмо. Не мо не може. Једноставно не може. Спорт је изузетно из скуп када кажу па шта за пливање му је потребно само купаћи па је л' тако па није значи толико других ствари је потребно ми тамо имамо изузетно талентовану децу талентовану толико децу да остварају резултате као што је мали Виктор који остварају резултате ух са 14 15 година у рангу са сениорима. Сад замислите то дете које остварује резултат на нивоу Републике

Србије бољи је од свих сениора који постоје у Србији. у једној спортској дисциплини. Наравно да ће град да подржи такве клубове и наравно да ће морамо да нађемо начин да то дете има и стазу за пливање. А то није баш једноставно с обзиром да имате велики број клубова где деца тренирају рекреативно, а има један базен. Тако је. И где онда притисак имамо сваке године, сваке године где сваки клуб жели још стаза, а ја не могу да измислим нове стазе. Ја имам један базен. И када питате ме шта би волео још, још спортске инфраструктуре, желео би би и волео би још један затворени базен. Волео би и желео би. Имамо пројекат на пример завршен за мултифункционалну салу у великом парку уместо старе боксерске сале који је у потпуности завршен са свеграђевинском дозволом. Радимо на обезбеђивању средстава која нису нажалост мала и која превазилазе 400 милиона динара. И враћ.

[118:15] – Ана Брзаковић: ...када кажете мултифункционалну салу шта то значи?

[118:20] – Предраг Стевовић: Сад ћу да вам објасним. Ту ћете имати неколико борилачких клубова и имаћете једну велику салу за одбојку где би то био дом за одбојку. Ми данас имамо богословију и њихову салу у којој је која је сада дом рукомета. Имате халу Гордану Гоцу Богојевић која је као замисао направљена управо по Гордани Гоцу и Боговић као један кошаркашки дом. Имате ватереполо који је где је базен са њихов дом. Остала нам је одбојка. А да то не буде Хала је Језеро. Хала је Језеро треба да служи за велика спорт велике спортске догађаје. Организовање великих спортских догађаја. а да имају још један свој дом. Та сала би била управо за одбојку велика, али и сала и капацитет за организовање великих спортских такмичења мањих клубова. Ми би са тим победили. Добили би прво један модеран објекат у центру града, у ширем центру града који би био везан са отвореним базенима, затвореним базенима, са велик са атлетском стазом, са свим капацитетима који се већ ту налазе. Када ме питате чиме нисам задовољан, нисам задовољан што не правимо још јер сва та улагања у спортску инфраструктуру трајно остају нашим потомцима који сутра могу да их мењају али и да уживају у њима и остварују невероватне резултате.

[120:15] – Ана Брзаковић: У нади да ће се те ваше замисли, замисли ваших колега, претпостављам да ништа не радите сами него са читавим тимом...

[120:25] – Предраг Стевовић: ...и са градоначелником наравно...

[120:28] – Ана Брзаковић: ...остварити, реализовати да ћете имати веће новце на располагању у перспективи. Најлепше вам се захваљујем што сте издвојили своје време и захваљујем вам се што се увек од нашем позиву и будете наш саговорник.

[120:45] – Предраг Стевовић: Апсолутно ми је задовољство и кад год пожелите да ме опет овако на један веома забаван начин пропитујете и гледате у којем правцу требамо да се мењамо и да радимо, ја сам задовољством увек ту за вас.

[121:15] – Ана Брзаковић: Али волела бих да се не осећате као да вас пропитујем, него разговарате.

[121:20] – Предраг Стевовић: Апсолутно. Ви сте наш суграђанин и ја не само са вама, ја са свим нашим суграђанима и на улици увек разговарам у којем правцу треба да иде спорт. И ја верујем да се стварно из петних жила труди онолико колико је у мојој могућности да то и урадим.

[121:35] – Ана Брзаковић: Хвала најлепше господине Степићу.

[121:40] – Предраг Стевовић: Хвала.

[121:45] – Хор (Песма): Права вера Христос међу нама. Права вера украс хришћанима. Православно Бога да славимо. Правом вером у Богу живимо. Права вера, вера благо не од људи већ од Бога дана. Уским путем истине нас води да живимо у рајској слободи. Права вера Христос међу нама. Права вера украс хришћанима православно Бога. да славимо правом вером у Богу живимо. Још су оци давно говорили. Вера значи по Богу живети. Права вера врлину доноси, а смирење православље крази. Права вера, Христос међу нама. Права вера украс хришћанима. Православно Бога да славимо. Правом вером у Богу живимо. Права вера, прави живот рађа. Православље јесте право жив. Не спасава само веровати већ живети вером у истини. Права вера Христос међу нама. Права вера украс хришћанима. Православно Бога да славимо правом вером у Богу живи. Православно Бога да славимо. Правом вером у Богу живимо.

[124:15] – Ана Брзаковић (Закључак): Дошли смо до самог краја у данашњој емисији. Бавили смо се се темом спорта особа са инвалидитетом. Ову емисију тонски је уредио Арсенија Вучковић, а водила Ана Брзаковић. До наредног слушања желимо вам свако добро

5.

Наратор / Увод: Заједничарење. Серијал о јачању солидарности са особама са инвалидитетом. Учини неко добро дело без очекивања награде. Сигуран у знању да једног дана неко може да уради то исто за тебе. Човек постаје великан сходно степену на ком ради за добробит других људи. Немојте се трудити само ви да будете добри већ да и свет што га иза себе остављате постане добар. Никад није касно да постанемо добри. Не можете учинити добро дело прерано, јер никада не знате колико ће брзо за то бити прекасно. Доброта језик који глуви могу да чују и слепи да виде. Нико није бескористан у овом свету ако олакша терет другоме. Племенита дела раде се у тишини. Ако желиш да видиш промену у свету, ти мораш постати промена. Где постоји љубав, ту постоји живот. Откри љубав и покажи је читавом свету. Почине пета емисија из серијала Заједничарење у ком се бавимо јачањем солидарности са особама са инвалидитетом и сметњама у развоју у циљу унапређења њиховог здравља и благостања. Овај пројекат суфинансиран је из буџета Републике Србије, Министарства информисања и телекомуникација, а ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставови органа који је доделио средства. У данашњој петој емисији овог серијала за тему имамо образовање особа са инвалидитетом у Крагујевцу. Угостићемо госпођу Биљану Милосављевић, стручног сарадника школе са домом за ученике оштећеног слуха и госпођу Татјану Симић, директорку школе за основно и средње образовање Вукашин Марковић у Крагујевцу. Емисију Тонски уређује Арсениј Вучковић, а води Ана Брзаковић.

Музика / Текст песме:

Ана Брзаковић: Када говоримо о образовању деце са сметњама у развоју, често размишљамо о прилагођеним програмима и стручним третманим. Међутим, иза ових термина стоје стварни животи, мали кораци и велике победе. Управо таква једна прича сваког дана гради се у школи са домом за ученике оштећеног слуха која је школа великог срца истиче на самом почетку разговора за емисију Заједничарење госпођа Биљана Милосављевић, стручни сарадник поменуће школе која се налази у улици Старине Новака у Крагујевцу.

Биљана Милосављевић: Данас ову школу похађају углавном деца са различитим врстама сметње у развоју. Примерно ова школа што и сам назив каже је била школа за ученике оштећеног слуха. Међутим у складу са савременим трендовима у образовању у Републици Србији данас су многе друге сметње заступљеније од самог оштећења слуха. У оквиру установе функционишу предшколска група, основна школа, средња школа и дом за ученике. То значи да свако дете може да расте, развија се и напредује у познатом и подржавајућем окружењу кроз све фазе школовања. Настава се реализује по индивидуалном образовном плану, оно како га свакодневно зовемо ИОП 2. Индивидуални образовни план омогућава да се садрже и циљеви и методе рада прилагоде конкретном детету. То значи да се не очекује да сва деца напредују исто, већ да свако дете напредује у складу са својим могућностима. Полази се од његових потенцијала, односно способности, интересовања и сопственог темпа.

Биљана Милосављевић: На тај начин дете доживљава успех, гради самопоуздање и остварује свој максимум. У нашем раду образовање је наравно важно исмењавање и све што прати овај боравак у школи, али нам је подједнако важна и самосталност детета. Учимо их како да брину о себи.

Једноставно речено, то су некада основне животне вештине. Да се обуку, одржавају хигијену, да користе прибор за јело, да припреме једноставне оброке, организују своје ствари, препознају, изразе своје потребе. Велики успех није само добра оцена. на већи тренутак када први пут самостално закопче јакну, опере руке без подсејања или каже шта му је потребно. Те вештине су темељ достојанственог и квалитетног живота. За редовну популацију су то мали безначајни кораци који се подразумевају за нас и за нашу децу и наша породица представљају велики успех. Ове вештине су подједнако важне као и школског градијер јер директно утичу на квалитет живота детета и његове породице. Школа пружа различите врсте стручне подршке.

Биљана Милосављевић: Спроводи се слушне и говорне вежбе и логопедски третмани који постичу развој комуникације која може бити или вербална или алтернативна као основе за учење, социјализацију, изражавање потреба у складу са могућностима детета. Такође од програма додатне подршке се спроводи корективна гимнастика која помаже правилном развоју тела, држања и координације покрета и фонетска ритмика која повезује покрет, ритам и говор помаже деци да кроз тело лакше развијају своје говорној језичке способности. Свако наше дете без обзира на природу проблема у мањој или већој мери има проблем са говором и комуникацијом. Важан део нашег рада је редукација психомоторике која подразумева повезаност тела и психе, начин на који покрет утиче на мишљење, на емоције и понашање. Када дете учи да одржава равнотежу, да координира покрете или прецизно користи шаку, оно истовремено развија пажњу, планирање и самоконтролу. У раду се примењују и принципи сензорне интеграције.

Биљана Милосављевић: Помаже се детету да боље обради информације које долазе путем чула. У том контексту важна је сензорна интеграција као способност мозга да правилно прими, организује и обради информације које долазе путем чула. Код деце са сметњама у развоју та обрада може бити отежана, па стручно вођене активности помажу детету да боље разуме, организује свет око себе, што доводи до смањења узнемирености, бољег функционисања у свакодневним ситуацијама. Рецимо за дете из спектра аутизма свет понекад може бити превише гласан, превише света или збуњујући. Кроз сензорну интеграцију он учи како да те надрже организује, на њих адекватно реагује. Када добијете дете које говори или тешко успоставља контакт погледом, не може да седи за столом дуже од неколико минута, а након неког времена прилагођеног, организованог и тимског рада то дете почне да учествује у заједничким активностима, да завршава задатке, да самостално обавља део дневних рутина или почне да користи једноставне реченице.

Биљана Милосављевић: За нас, за дете и породицу је то огроман напредак. За некога са стране је то можда мали или безначајан напредак. Ми га гледамо потпуно другачије. Школа са домом за ученике оштењеног слуха није само образовна установа. У суштини то је место где стрпљење, стручност и вера у потенцијал сваког детета претварају у конкретне животне резултате где се сваки па и најмањи напредак дочекује као велика победа. Децу не упоређујемо међусобно. већ пратимо њихов лични напредак, а када дете направи корак напред у односу на себе од јуче, то је за нас успех.

Ана Брзаковић: Како је дошло од тога да ово буде школа са домом за ученике оштењеног слуха до тога да ви данас радите са децом са свом врстом сметњи у развоју?

Биљана Милосављевић: Па измена закона из ако се не варам 2009. године омогућила да школе за ученике са сметњама у развоју уписују децу са свим врстама сметњи. Просто тренд у друштву је

такав. Све више имамо деце из спектра аутизма, све више деце са менталним сметњама у односу на децу оштећеног слуха. Данас је у школи јако мали број деце са оштећењем слуха. Она су углавном углавном овај окренута ка редовним школама. А вероватно је да је негде и системски такав концепт био да само деца са тежим врстама сметњи са које би се теже уклопила у редовну школу и функционирала усмерена на школе за ученике са сметњама. Свако наше дете се уписује са мишљењем интересоване комисије. Значи то је обавезан документ за упис. Без тога је упис онемогућена. Интерсорна комисија је та која процењује да ли су сметње тако комплексне да је детету неопходан упис или је могуће покушати са редовном школом. Тај велики велико питање и тај простор за недоумицу, за дилеме родитеља. Знамо да су родитељи у ситуацији да одлуче да ли ће дете да им похађа

Ана Брзаковић: овакву школу или редовну школу. Шта ви кажете ви као стручни сарадник?

Биљана Милосављевић: Па ја сам и даље уверења да за одређен одређену децу редовна школа представља бенефит. Здрава популација ух добра комуникација могу да буду стимулативни и добри покретачи. Нажалост постоје и деца са тежим сметњама. Деца са из спектра која су невербална, која су склона повређивању, самоповређивању те мислим да им једно безбедно окружење, рад у малим групама, велика усмерена пажња могу више допринети него редовна школа. Деца су бучна, деца су живахна. Значи потпуно је другачији ух темпо рада у односу на нашу устану. Нисам ни противник поласка детета у редовну школу, али мислим да ту негде треба у том једном врло болном периоду за родитеље да реално сагледају могућности и пре свега потребе детета.

Ана Брзаковић: Када говоримо о редовним школама, мислим нарочито на основне школе, они имају своја отворена врата, односно дане отворених врата. Шта је са школом за са домом за ученике оштећеног слуха? Имате ли ви такав дан? А ти дани су ових дана актуелни у крвојевачким основним школама?

Биљана Милосављевић: Па ми смо некако отворени према деци и према родитељима и код нас сваки дан може бити отворени дан. Значи никада нисмо имали Покушали смо пре неколико година да имамо датум отворених врата, међутим није нам се показао као добро решење. Боље нам је решење да нам родитељи долазе индивидуално. Некад смо и најчешће смо у могућности да тог момента када родитељи дођу да попричамо, да их спроведемо по школи. Тај део нам је врло битан. Да они погледају конкретне услове и конкретан простор где ће где ће овај где би дете боравило. Најчешће већ смо и у прилици да упознамо са колегом који ће следеће године узети. Углавном причамо о првом разреду, о петом разреду, о средњој школи и углавном се зна ко ће већ и у овом периоду следеће године узети те разреде и тек са тим обиласком установе ух та наша прича постаје комплетна. Значи све оно што ми испричамо иза затворених врата може бити или не бити. Највише им значи тај пролазак кроз школу да види просторије у којима ће дете да борави, да види човека или жену која ће са дететом радити да виде како тренутно та деца функционишу, да не постоји ту неких превелик превеликих ограничења, да су наша деца као и сва друга деца. Тако да заиста могу да вам кажем да код нас сваки дан може бити дан отворених врата.

Ана Брзаковић: Деси ли се да се родитељи не врате ти који спроведете у школи?

Биљана Милосављевић: Да. Да. Деси се да се не врате. Деси се да дођу наредне године поново. Деси се да дођу после две три године боравка у редовној школи. Све оп постоји.

Ана Брзаковић: Могуће је изместити дете из редовне школе у овај вид образовања.

Биљана Милосављевић: Могуће је с тим што је потребно да прође па практично и одређено време постоји законска процедура који је пут да дете дође до индивидуалног образовног плана. Ух период индивидуализације праћења индивидуализације ИОПА ја н да би дошло до ИОПА 2. Тако да у суштини јако је тешко да дете већ у првом разреду пређе у специјалну школу. из редовне јер није прошло довољно времена, нису испробане све могућности и није дете сагледано са свих аспеката, али је могуће да с тим што опет тај услов изласка на интерсорну комисију мора да постоји, а да би интерсорна комисија дала сагласност за упис у специјалну школу, дете морало да прође одређени период, морало је да у својој редовној школи дође до ИОП2.

Ана Брзаковић: А ко је тај који први ух повлачи ту одлуку ту исказује ту жељу да се из редовне школе дете премести у

Биљана Милосављевић: углавном то буде родитељ. Углавном то буде родитељ. Имали смо деце које нам долазе из редовне школе да рецимо ух родитељ у неком моменту схвати уколико је дете имало личног пратиоца да му дете већ месецима не улази у учионицу него борави у неким помоћним просторијама, у неким приручним просторима можда управо за то дете овај опремљених. Али да у том моменту школа више за њега нема ту функцију. из разлог због кога је уписан да буде са својим мршњацима, да буде укључен у неке свакодневне активности. Тако да углавном родитељи буду иницијатори тога да се изврши премештај.

Ана Брзаковић: Да пређемо сада на то како конкретно изгледа тај рад по ИУПУ два у специјалној школи у Крагујевцу, односно у школи са домом за ученике оштећеног слуха. И занима ме овај моменат дом. Ко користи услуге дома?

Биљана Милосављевић: Услуге дома користе искључиво деца које нису са територије Крагујевца јер се уговори склапају са центрима за социјални рад или са општинама. Они финансирају трошкове или део трошкова смештаја деце. Тако да деца која су са подручја Крагујевца или околних села која припадају општини Крагујевац немају могућности јер наша општина неће прихватити смештај у интернат. Имамо кориснике из Раче, Тополе, Баточине, Лапова, Смедеревске Паленке. Горњег Милановца, ух Краљева, Врњачке Бање. То су углавном те општине у окружењу. Раније смо имали деце и чак и деце из Црне Горе, чак и после одвајања Србије и Црне Горе на жељу инсистирања родитеља. Имали смо доста деце из Републике Српске. Сад смо углавном везани за ето наше околне општине

Биљана Милосављевић: и из тих општина које су нам у окружењу овде бораве. Колико дуго? Ради дом ради. Дом је подршка школи и ради у периоду када ради школа, односно не ради у периоду распуста, кратких, јесењих, ускршњих, зимских, летњих. То је период када дом не ради. Иначе дом ради у току школске године, ради и викендом. Деца су 24 сата под надзором. Имамо деце које одлазе кући сваког викенда. Имамо деце које одлазе сваког другог, трећег зависи од удаљености, од могућности родитеља, али једино кажем за време распуста дом не ради. Иначе је неки наш савет када деца тек се сместе у дом почетку иду чешће кући да прође тај период адаптације поготово кад су мали, али кад крену у средњу школу то је неко њихово прво одвајање и онда просто им скраћујемо тај боравак у дому у смислу да петком одлазе кући, да недељом поподне или понедељком у ујутру долазе касније они некад и на своју иницијативу остају по један викенд одлазе сваког другог или сваког трећег што је нама показатељ да су се адаптирали да су себи овде

нашли место, да су себи нашли друштво и да су задовољни. Дом им нуди ух васпитнообразовни рад, нуди им ух ванаставне активности. Врло честе су шетње по граду, упознавање са знаменитостима Крагујевца. присуство спортским догађајима, обилазак музеја, дечијег позоришта, тако да имају структуриране активности које њима одговарају и који просто привлаче да ето не чак некад и неки викенд проведу у дому да немају потребу да оду кући.

Ана Брзаковић: А шта кажу родитељи који по знацима навода оставе своје дете у дому? Како њима пада то раздвајање када не виде своје дете па најмање недељу дана?

Биљана Милосављевић: Па вр Родитељи су као као родитељи као и ми. Неки су отворенији у комуникацији, неки не. Али ух најчешће по изразу лица видите шта се дешава оног момента кад први пут остави. Вероватно је сличан па још тежи осећај какви смо ми имали осећај кад први пут оставимо дете у вртићу а оно плаче, а долазимо за сат два да га узмемо. Ух тежак је то период. Јако је тежак период. Тешко се одвајају и у у периоду средње школе. Значи деца средње школе су са 15 година долазе први пут се одвајају. Али кажем онда кад виде да је дете задовољно, да је дете збринато, да може да позове телефоном кад год хоће, наравно може да дође да узме дете кад год хоће. Нисмо крути стриктни у томе. Чак и у том почетку ако треба и радна недеља да се скрати да оно четвртом увече оде кући ни то никад није био проблем. Ух Мислим да им оног момента кад дете изрази жељу да остане неки викенд, тек онда се склопе све коцкице да је све у реду. Јако је тешко. Те сам тај те упис у специјалну школу мислим да је јако тежак период за родитеље кад се деца исте генерације уписују у редовну школу, а наше дете креће у специјалну школу, да се ту многе ране које су постојале кад се се дете родило па откривен проблем или ако је откривен касније, ако је нешто развојно, да се у том моменту те ране поново повређују. Јако јако им је тешко и ух останак у дому је још терет више.

Ана Брзаковић: Ако сам вас биљу добро разумела, ви овде имате и ученике који тек од средње школе постају ваши ђаци који су на пример похађали редовна

Биљана Милосављевић: или редовне или редовне школе у граду или имамо ситуације где рецимо у Смедеревској Паланци јако лепо Тополи такође функционишу у специјална одељења при редовним школама тако да имамо децу која похађају наставу у специјалној школи у кажем Топола и Паланка ми прве падају на памет а то су основне школе а у средње долазе код нас значи нису искључиво сви из редовног система имамо и те ситуације да прелазе из ух специјалних одељења редовних школа које у Крагујевцу више не функционишу као што некада их је било при редовним школама специјално одељење. Сада више не, али кажем та у неким школама у околини постоје.

Ана Брзаковић: И да сада полако приближимо нашим слушаоцима све ове образовне нивое. Рекли сте нам да имате предшколску групу или групе, да имате основну и средњу школу као и наравно поменути до. Како изгледа вртић, односно предшколска група у специјалној школи у Крагујевцу?

Биљана Милосављевић: Предшколска установа нам је једна посебна зграда у школском дворишту јако топла, јако лепа и потпуно прилагођена деци. Група нам је једну групу имамо и та група нам је јако овај мале су групе што омогућава индивидуални рад групни уколико је могуће. Пуну пажњу могу да добију у оквиру ух предшколске установе. Једну просторију користи и наш продужени боравак. Продужени боравак похађају деца на захтев род Еља ух од првог до осмог

разреда. То је специфичност специјалних школа да продужени боравак се не односи само на ученике првог и другог разреда већ на ученике до осмог разреда. Основна школа нам ради пре у преподневним сатима. Ове године имамо осам одељења сваког разреда по једно и једно комбиновано одељење од ученика трећег и групе ученика четвртог разреда. Основна школа у тим преподневном с Затим у току наставе се реализују и подршке које имамо случне говорне вежбе, логопедске вежбе, фонетска ритмика, корективна гимнастика. Иначе што се тиче наставних предмета, они су потпуно исти и са истим фондом часова као у редовним школама. Наша деца су нешто оптерећенија у смислу да би имали времена да им се довољно посветимо, да радимо на ономе што је највећи проблем. Имају нешто више часова у смислу тих додатних подршка, значи понетске ритмике, к колективно педагошког рада ух слушних и говорних вежби. Имамо колеге који раде индивидуално и који у току наставе по свом одређеном распореду узимају децу за вежбе. У оквиру школе функционише и сервисни центар, то нисам рекла ни једног момента, а намењен је, то је наша проширена делатност, намењен је пружању подршке деци из редовног система или деци ван система када се ради о млађем узрасту. колеге раде индивидуално два пута недељно, најчешће у договору са родитељем. Та то функционише већ преко 15 година и прилично лепо. Један број деце са сервиса долази, уписује се код нас у школу, један део одлази у редовну школу.

Ана Брзаковић: То су исто деца са сметњама у развоју. Не могу да буду проблеми у понашању. Деца из редовног

Биљана Милосављевић: Не, не. То су деца са сметњама у развоју. Ух нисмо мислим одређени одређене сметње у развоју могу да повуку са собом и проблеме у понашању. Е сад опет ту је мало може да буде и дужа прича зашто долази до тих проблема. Па колико је то дете прихваћено? Колико је оно емоционално стабилно у својој средини? Каква му је комуникација? Да ли оно може да изрази своје потребе или не? Да ли оно своје незадовољство и фрустрације изражава неким непримереним понашањем. Тако да то могу да буду. Иначе нисмо имали и нисмо усмерени деци која би се водила као деца уредног развоја, али само постоје проблеми у понашању. И као последњи ниво, ову смо већ мало причали као последњи највиши ниво образовања средња школа. Оно што је последњих година актуелно и где уписујемо децу су образовни профили пекар, фризер и књиговезац. Раније су просто пратимо, прилагођени смо савременим дешавањима док је застава радила били имали смо маше браваре имали смо лимаре док је радила овај типа 22 децембар имали смо конфекционаре. Међутим сад су се ти образовни профили променили. Кажем последњих година су то фризер, пекари и књиговесци. Пекари имају праксу нашој школској пекари. Пекаре у граду и нису превише расположене и спремне за то да приме децу наше. наше школе на практичну наставу. Дobar део пецива се ради машински што опет није не задовољава потребе практичне наставе. Тако да су овде у једном нашем интерном простору где су стално под надзором наставника где имају услове за рад за печење. Фризерски салон функционише у склопу школе. Деца у њему обављају практичну наставу уз надзор наставника практичне наставе и помоћног наставника који је иначе осао оштећеног слуха. наш бивши ученик. Ученици који су спретнији, заинтересованији у другој и трећој години имају практичну наставу у граду, фризерском салону Дона код близини клиничког центра са којим имамо дугогодишњу сарадњу и пуно разумевање наше деце, али кажем нису сва деца у могућности да одлазе да на практичну наставу ван установе и образовни профил књиговезац имају практично настав у графопромету. Њихова настава је редовна настава је поподне, у преподневним сатима имају

практичну наставу. Некад то буде мало напорно, али они су у неким годинама кад могу да издрже тако један пун дан. Ух, основна школа функционише једносменски.

Ана Брзаковић: Јесте. А дакле средња?

Биљана Милосављевић: Па у суштини средња школа је једносменски рад јер је пре подне је практичан. настава два или три пута недељно, зависи од профила и од овај разреда. А настава је настава је поподне, значи редовна настава је увек у поподневним сатима.

Ана Брзаковић: Колика су одељења?

Биљана Милосављевић: Одељења су између четири и девет ученика у овој школској години. Ето то је неки број не ух стандард неки за основне школе. Стандард за основне школе је од 6 до 10 ученика. Уколико се ради о ученицима са вишеструким сметњама онда је то од до шест ученика. У средњој школи тај број ученика је до 12. Зна што значи да основној школи би преко 10 ученика могли да поделимо на два одељења. А с обзиром да нам је добар део са вишеструким сметњама у функционисању, значи практично већ и са 10 би имали услов за дељење. У средњој школи преко 12 ученика би имали право да поделимо на два одељења што је прилично велики број за за школе овог типа. Прилично велико оптерећење.

Биљана Милосављевић: Ух разреда су у смислу сметњи врло хетерогени, врло су различите потребе детета деце. Тако да је тај број јако велики. И оно 13. Дете које дође у средњу школу је нама врло значајно јер то значи да ћемо моћи да направимо мање групе и мање оптерећење, боље резултате, више рада.

Ана Брзаковић: Деси ли се да за неког нема места? Да ли су вам попунили капацитети?

Биљана Милосављевић: Није није нам се дешавало. Није нам се дешавало. Рецимо у овој години имамо ре напоменула сам чини ми се комбиновано одељење које је састављено од ученика трећег и четвртог два разреда. Ух комбинов је из разлога што је у једном моменту било три ученика трећег разреда, три ученика, односно они су направљени као комбиновано прошле школске године. Значи имали су три ученика једног разреда, три ученика другог разреда. Тренутно смо у ситуацији да имамо шест ученика трећег и три ученика четвртог. Значи за три ученика се број повећао. Тако да рецимо у овом моменту ух дете које би било заинтересовано за пр Акак у трећи разред. Мислим да би било реално договорити се да сачекамо септембар јер ће они у септембру да се раздвоје. Ученици четвртог иду у пети разред. А не постоји та могућност комбиновања. У нашим школама може да се можемо имати комбинована одељења и од петог до осмог, али не можемо комбиновати први циклус са другим циклусом. Тако да рецимо ето то је нисмо имали ситуације да смо неко дете одбили и вратили зато што није било места.

Ана Брзаковић: Како изгледа оцењивање у у овој школи колико се ученици боре за добре оцене. Колико особље које ради са њима инсистира на ух труду и залагању да се заслужи оцена?

Биљана Милосављевић: Па они се оцењују према свом индивидуалном образовном плану. Тај индивидуални образовни план може бити ух врло мали захтева са јако малим бројем корака. Нажалост да можемо причати о томе да у осмом разреду Дете стиче појем броја 5Ш сабирање до петш значи са врло малим захтевима ух па колико можемо да их стимулишемо мора да се прича мислим тамо где где може и где ће где ће деца разумети. Мора да се прича да да им се поправи

самопоуздање да схвате да то тај труд и учење ух није то само данас. да они треба да науче да у животу им буде до нечега стало, да се за нешто боре, да стално науче нешто ново. Ја сам скоро неки разговор са децом из средње школе стицом околности сам неко време проводила са њима, покушала да им објасним да они не уче за мене, да они треба да израсту у ух паметне младе људе. Да није учење географије само ето научити ради некога шта је то, шта је то. да ће се сутра кретати у друштву, да ће сутра радити, да треба да имају теме за разговор, да неки начин им покажемо да постоји то неко целоживотно учење, да добар фризер ће морати увек да научи ново, да се мењају технике, да постоје неке нове ствари, да ух просто мора не смеом да их да им дозволимо да уђу у неку фазу равнодушности. Мени је свеједно да ли је јединица, мени је свеједно да ли је петица, мени је свеједно да ли ће отићи на такмичење или иначе јако воле воле такмичење јако су успешни у спортским такмичењима. То су такмичења између школа нашег ранга, али јако лепе резултате овај постижу. Ух просто их треба пробудити да живот није та нека стагнација и одрадићу онолико колико морам и мене ништа не интересује. Ух у средњој школи јако инсистирамо на томе да уколико је могуће дете ради да оспособимо. Нажалост постоје деца код које неће бити неких великих резултата, али то је неки период кад описмињавање је мање и више завршено. Може да се поправи, може да се мало надгради, али нам је најважније уколико могу да се радно оспособе и да изађу колико толико спремни за неки радни процес.

Ана Брзаковић: Рекли сте ми да када је у питању пракса ваших ученика који су ух у средњој школи Нема неке превелике сарадње са онима који би могли да изађу у сусрет. Каква је ситуација са запошљавањем? Имате ли те податке? Да ли су послодавци који су власници пекара, који су власници фризерских салона? Подсетите ме шта ту још долази у обзир шта штампарија расположени да запосле некадашње ученике ове школе?

Биљана Милосављевић: Ух сад већ млади људи, не деца који су били у овој школи и били са оштећењем слуха углавном рад. Ретко ко је које који наш бивши ученик даје без посла јер су ух вредни и одговорни радници. Што се тиче овог каснијег периода кад смо већ кренули са са уписом деце са различитим врстама сметњи, мислим мислим, али не могу да кажем аргументовано је на основу тога и то то тога да је ух низак степен запушљавања. Има ту добар део деце која нажалост и не могу да раде. Има деце која могу, али мислим да постоје и даље јако велики страхови у друштву. Заиста јесте чињенично стање да понекад те особе не могу самостално да раде, да им је потребан сталан надзор, да се мора пазити поготово где постоји опасност од повређивања. Али мислим да поједини људи можда чак и не добију прилику да покажу шта могу и где могу.

Ана Брзаковић: Како им дати прилику? Како да разбијемо те страхове и предрасуде? Како да изађете у јавност? Како да изађете пред те послодавце? Да ли је то уопште извод? М

Биљана Милосављевић: ја лично мислим да је то само индивидуални осећај некога ко одлучује о томе ко га запослими.

Ана Брзаковић: Да ли је сензибилисан?

Биљана Милосављевић: Да. Ух, да ли је сензибилисан, колико, да ли има искуства, кажем има квалитетних младих људи који су без посла или су дуго били без посла па су овај успели некако поново да га нађу. Оно што вероватно и ви знате и слушаоци то је прича коју сам и ја чула. Опет не могу да кажем да је то потпуно сигурно да су чак долази до пошто постоји тај закон о

запошљавању Овај особа са инвалидитетом да чак одређени број фирми плаћа додатне неке накнаде или порезе или како се то већ зове на рачун тога што није запослио лице инвалидитетом.

Ана Брзаковић: Плаћу пенале.

Биљана Милосављевић: Да. Ето да да буквално тако тај извезимо. Плаћамо пенале. Тако да нисам сигурна ух фирме које су баш биле друштво за запошљавање особа са инвалидитетом Мислим да би бар њима требало дати могућност да добијају послове, да просто да особе које су већ запослене и које ту постоје да буду продуктивне и да постоји нека нека неки ток послова и ток новца. Ми са Графо Прометом имамо лепу сарадњу. Има тамо и наших бивших ученика и они су просто тај тип друштва и мислим да би рецимо и њима могло дати више да се да више посла него што га тренутно имају.

Ана Брзаковић: Враћају ли вам се некадашњи ђаци ове школе свратили да вам се јаве?

Биљана Милосављевић: Да. Да. Пре два три дана нам је дошао дечко који је пре четири пет година завршио из Тутина. Он је из Тутина дошао. Дакле лакша ретардација је у питању. Био је код нас од четвртог разреда. Био је у дому и сам је дошао аутобусом. А рецимо пре две три недеље нам је долазио, то је иста иста генерација, значи пре четири или пет година су завршили средњу, дечко из Црне Горе који је код нас био од предшколског узраста и он је рецимо дошао да мало да мало види школу.

Ана Брзаковић: И како изгледа такав сусрет и шта то вама као запосленима значи? Шта то говори?

Биљана Милосављевић: Па чини ми се да су да су раније чешће долазили просто и они некако чини да као да смо се ми сви променили па да се и они они мењају. Па с једне стране ми је јако драго. Наравно јако драго, а с друге стране ми мало некад буде и чудно јер ја рецимо у своју средњу школу нисам ушла откад сам је завршила, а имам више од четири пет година, нити ми је рецимо познато да моја деца нешто сад одлазе специјално у у своју средњу школу, али овај јако је јако је драго и онда кад про а увек прође поготово за ту децу која су даље овај између та два сусрета њима се дешавају и нама некако у нашим годинама нема ту тако неких више великих промена, али задњи пут јеси се оженио нисам. И онда после пет година показује слику детета. слику жене ради или је радио и у и у претходном овај виђењу. Тако да буде лепо и емотивно. Лепо је лепо је кад се сати и кад дођу онда то покаже да негде је да има неког трага и онда јако желе да онда питају за све који су тад радили. Нама се дешавало да дођу и сврти људи који су завршили пре 20 година школу и онда питају за неке људе који су већ дуго у пензи, који су радили у том периоду кад су кад су овај они били ђаци и увек имају жељу да прођу кроз школу и да виде све оне које које знају и чини ми се онда како долазе па им је све више непознатих односно младих људи да им онда вероватно мало и пролази пролази жеља да да се врате.

Ана Брзаковић: То значи да се враћамо на почетак нашег разговора управо онога што сте ви рекли а то је да је ово школа великог срца.

Музика / Текст песме: Јесте. Колико пута си љубила странца и била као тица крај човјека који не лети до твојих висина и не зна тајну скривену у теби. Ти си у тијелу пуном жеља са устнама жедних изненађења. А никог нема. Тко је твој. И ова земља се не зове дом. У твојој оку је драги камен или то сузу чуваш за мене. А ја сам само сновиђење које ти кажем. Радуй се. Не знам. Кад и не знам гдје ићи ћемо истом страном улицом. Вјеру ми душо, сретћеш сам у свијету тајни. Ми нисмо

сами. Ти си у тијелу, пуном жеља са уснама жедних изненађења. А никог нема тко је твој и ова земља. се не зове дом. У твојој оку је драги камен или то сузу чуваш за мене. А ја сам само сновичење које ти кажем радуј се. Не знам кад и не знам гдје Ичићи ћелом истом старом улици. Вјеруј ми душа, срећемо се у свијету тајним. Ми нисмо сами.

Ана Брзаковић: Школа за основно и средње образовање. Лукашин Марковић налази се у Крагујевцу у улици Јанка Веселиновић од 1967. године што значи да је много генерација и ученика прошло кроз ову школу. Тренутно у школи функционишу предшколско образовање, основна школа, средња школа и школа за образовање одраслих са сметњама у развоју. Ову школу похађају ученици са интелектуалним потешкоћама из спектра аутизма, деца са вишеструким сметњама у развоју, са сензоровиним поремећајима најкраће деца са било којом врстом сметњи у развоју истиче госпођа Татјана Симић директор школе за основно и средње образовање Вукашин Марковић.

Татјана Симић: Поред образовања оно што је специфичност наше школе је заправо тај дневни боравак који је услуга и социјалне заштите коју финансира град Крагујевац. Што значи да ми пружамо услугу дневног боравка за децу и младе од 7 до 26 година. Један број Дакле ученика када заврши образовање код нас, заврши средњу школу, остаје у том дневном боравку до 26. године. И оно што је битно да се нагласи да ту услугу комплетну од исхране, хигијене, стручног рада са том децом финансира град Крагујевац што значи да је за родитеље потпуно бесплатна. Град Крагујевац такође обезбеђује и новчану надокнаду за родитеље, за превоз у новцу, за ученике који не могу да користе градски превоз. Дакле, могу да на то добију превоз новац за то или да добију овај карту за дете и пратиоца свак на месечном нивоу. Тако да је то нека врста помоћи породици да се лакше носи са тим. А оно што школа покушава то је да кроз заправо унапређивање образовног процеса и услова рада одговоримо на захтеве наших ученика и њихових породица. Ми тренутно у вртићу имамо три групе које функционишу. Онда основна школа од првог до осмог и у средњој школи образујемо децу за два профила. То је образовни профил пекар и израђивач дрвених подних облога. Поред значи редовне наставе и часова ученици имају и индивидуалне стручне третмане. Ти индивидуални третмани имају за циљ да заправо олакшају и подспеше код деце тај сазнајни процес. Тако да ученици поред часова одлазе ух на индивидуални рад. Кад кажемо индивидуалан рад то је један на један. Одлазе код логопеда на логопедске вежбе, одлазе у сензорну собу, то је та сензорна интеграција и одлазе код редукатора психомоторике, односно на вежбе за развој психомоторике. Оно што је помоћ породице, трудимо се да родитељ када доведе дете ујутру остави дете у већ поменут боравак и одлази на посао и долази по завршетку посла тамо у 4 по:30 кад заврши своје радне обавезе. А за то време дете дакле овде под истим кровом имало овај наставу, имало је те индивидуалне третмане шта је коме од ученика потребно. Тако да родитељ потпуно безбржно долази по дете, води га кући и могу после да се посвете неким својим другим активностима.

Ана Брзаковић: Када кажете боравак Татјана, само да бисмо то разјаснили, да ли мислите на дневни боравак? боравак за особе, односно децу од 7 до 26 или боравак у као у класичном смислу у редовним школама.

Татјана Симић: Ух, мислим на дневни боравак, дакле на дневном нивоу. То је ван образовни системни боравак организује друго јачије. Рецимо ова врста школе то су школе за децу са сметњама у развоју или лакше да бисмо се разумевали специјалне школе. Нама је од

министарства дозвољено да од првог до осмог разреда спроводимо дневни боравак. Ово је, као што сам рекла ус услуга из социјалне заштите где се наша школа појављује као пружалац услуге и спроводимо дакле на дневном нивоу деца могу да буду да бораве од по до :30 поподне немају без немамо дом без спавања али је намењена више као услуга породици да родитељ може да доведе дете остави, оде или ти родитељи те деца раде и да после завршетка свог радног времена дође по дете. Значи више личи на структуру као рада као што раде вртиће на нивоу града јер је то препознато као помоћ породици да родитељи за тим имају потребу и тако функционишем уз помоћ града.

Ана Брзаковић: А која је сад разлика у похађању основног образовања у овој школи и на пример дневног боравка? Причамо о том узрасту од 7 до 14 15

Татјана Симић: не. Деца која користе дневни боравак су уједно и ђаци наше школе. Што значи да ујутру кад их родитељ доведе у боравак ако они поподне имају часове дневни боравак је у једном делу школске зграде а настава је у другом делу. Дакле дефектолог који ради са децом у:30 рецимо дође у просторије боравка и изведе децу своје ученике и одведе их у учионицу и они су наредних три или четири сата на настави. По завршетку наставе их враћа у дневни боравак где ће их родитељи у неко доба преузети.

Ана Брзаковић: А то значи да похађају идентичну наставу и уопису са осталом децом која похађају основно образовање, а која нису у дневном бораку.

Татјана Симић: Да. Да. Да. Имамо и децу заправо ученике који не користе услугу дневног борака. Дакле истовремено то су и ученици наши. наше школе и корисници дневног боравка. Разлика је у образовном у дужини заправо њихових година да да можемо дакле да користе дакле за децу и младе тако гласи по назив корисника боравка тако да могу до д навршене 26 године живота тако да један број заправо имамо који су само корисници дневног боравка јер су изашли из образовног система.

Татјана Симић: А када напуна је навршних тих 26 година шта се даље дешава са тим младим људима? Су били ваш нама заправо у овом граду недостаја. Сложићете се да Крагујевац није тако мали град обзиром на број становника и број деце са сметњем у развоју, један мањи број успе да се запосли и ми имамо одличну сарадњу са појединим фирмама у граду који чак се и нама јављају и траже да им препоручимо нешто боље ученике. Морам кажем са неким приватним пекарама јако добро сарађујемо нарочито за ово занимање пекар које је актуелно, али то је један мањи број ученика који се запосли. Већи број ученика остаје у својим дому. Уколико су деца са сеоског подручја онда је то мало повољније за њих или другачији начин живота. Ширина, дружење са комшилуком. Да. Тако да ту су повезани са том заједницом. Међутим у градским срединама то је углавном су затворени у стану и углавном сведени на рачунар и на телевизор. Оно што сам рекла шта нама недостаје у граду у генерално за сву децу без без обзира из које су школе, ја бих то назвала рецимо клубови за квалитетно провођење слободног времена. Дакле да ти родитељи по завршетку школовања могу негде да одведу децу у смислу неке социјализације, дружења, да дете промени тај амбијент кућни, а да родитељ истовремено дете тамо оборави буде сигуран да му је дете збринуто и да је на безбедном месту.

Ана Брзаковић: Оно што знам је да је прошле године отворен онај клуб за особе са аутизмом у послава Стојановић, али претпостављам да то није довољно.

Татјана Симић: То није довољно и клуб кој у ствари тај клуб који је отворен више функционише као дневни боравак заправо то су деца која долазе и прове да је то је мислим шест сати дневно да је то максимум да би им се заменила услуга овог дневног боравка и већина тих ученика који сада то користе су наши бивши ђаци али удружење за аутизам које је прилично активно и доста лепо ради успели су да се изборе овај за то али обзиром на и све друге врсте поремећа и на број деце на нивоу града

Татјана Симић: није довољно и сигурно би да тако нешто у неко скорије време требало покренути.

Ана Брзаковић: Вратимо се онда на функционисање школе Вукашин Марковић. Како изгледа то предшколско образовање, те три групе у у вашој школи? Како изгледа њихов један дан?

Татјана Симић: Па знате шта, њихов дан почиње врло рано. То су углавном групе које долазе већ по:30 7 по:30 и оно што је лепо имају своје овај свака група има своју просторију. Са њима раде Инфектолози имају медицинску сестру која брине о исхрани, о хигијени и подели терапије уколико овај је то потребно. И дакле поред тог редовног плана и програма који је прописан од страна стране министарства и морам да напоменем да се дефектолози труде да тај њихов дан буде разноврстан у смислу да поред дакле реализације плана и програма има доста одвођења деце на нека културна дешавања типа дечија поз Ште играонице. Некад је то само обична шетња до рецимо трга Радомир Путник или до великог парка. Онда врло често користимо у близини нам је мала пијац па онда они одлазе рецимо са неким џепарцем да купе неко воће више у смислу социјализације да се затражи, плати и тако даље. И оно што важи и за остале ученике колико волимо да их изведемо толико волимо и да овај нам дођу гости. Па смо остварили лепу сарадњу са предшколском установом и Ђурђеван и Нада Наумовић и са приватном овај установом Добрица. Тако да су другари из редовних вртића долазили овде код нас. То су биле тематске неке радионице које су заједно урадили. Онда организујемо неко послужење и сматрам да је добро за децу из редовног вртића. Они морају од малих ногу да се уче да у њиховом окружењу постоје деца која могу да буду која јесу другачија некада и у физичком смислу и по понашању и да они то треба. Значи морамо да учимо децу да од малих ногу прихватају у свом окружењу децу која су различита, да то није ништа необично, дакле да их навикавамо и да их им просто на таком малом узрасту развијемо емпатију. И онда је то у смислу те сад социјалне инклузије једна двосмерна улица. Колико је добра за наше овај ученике толико је добро и за децу из редовног система да то прихвате на овај начин да од малих ногу у граде стави пре свега да имају емпатију.

Ана Брзаковић: Колике су групе у односно колико деце има у у групама? Јесу ли то нешто мање групе него у редовним вртићима где знамо да може да буде и по више од 25

Татјана Симић: у односу на редовне наше су групе мање али у за појам наших школа за образовање деце сметњама у развоју то су прилично велике групе. Ми у овом тренутку имамо 30оро деца што значи три групе са по десеторо ученика. Тако да за нас је то прилично велика група и прилично велики број деце али имамо простор подељени су у три мање групе да би наравно се лакше и квалитетније са њима радило.

Ана Брзаковић: Како се родитељи одлучују да донесу ту одлуку да им дете похађа специјално образовање од предшколског узраста, а после ћемо говорити о том моменту и за основно и за средње образовање?

Татјана Симић: Па знате шта, родитељ када знате, прво када се помири са тим да дете има неку сметњу у развоју, знате прво прво те фазе шока да будемо искрени и код нас сви волимо да имамо здраву праву децу која ће лепо да напредују. Дакле имамо родитеље који чак се и негирају да постоји било какав проблем, родитеље који реално прихватају и стање детета и родитељи који су па превише заштитнички настројени и оно што би дете могло да развије нешто од тих својих компетенција. Просто га том љубављу и бригом гуше да се дете осамостали. Али кад родитељ схвати да дете има неки проблем и када већ потражи савет стручњака и када дође дотле да мора да се определи да дете упишу у вртић или припреми предшколски програм. Оно што је битно то је излазак на ту интерсорну комисију где заправо родитељу свако од чланова интерсорне то су људи различитих профила струке дакле дефектолог, психолог, педијатар, социјални радник где се родитељу заправо предоче шта су предности, шта су мане и да се неки савет да шта би било добро за дете. Некада то јесте редовна група, некада то јесте група у специјалној школи, али по закону родитељ је тај који даје последњу реч. Дакле, родитељ има право пре него што се одлучи и изјасни се на интерсовној комисији има право бар код нас у школи важи то правило, да може да дође, да може да погледа просторије, да обиђе школу, да се упозна са кадром који ће радити са његовим дететом, да буде упознат шта дете може да добије од тих додатних третмана и овај да се коначно значи одлучи ух да ли је то редован вртићи или вртић код нас у школи. Дакле оно што родитељ Оно што ја мислим да родитеље опредељује то је заправо шта је најбоље за њихово дете. И оно што ми се трудимо у школи Вукашил Марковић да добром услугом односно добрим стручним радом, добрим условима да дете борави утичемо на родитеље да се одлуче да њихов избор баш буде школа Вукаше Марковићу.

Ана Брзаковић: Да ли је рано да дете са ето неких 5ет и по шест година похађа специјални програм образовања?

Татјана Симић: Не, није рано. Заправо је обрнута ситуација што раније. Није то боље. Оно што ја сад причам вам као стручњак, као дефектолог и неко ко 35 година ради овај посао, што раније кренете са стручним третманима, дефектолошким третманима, логопедским третманима, ефекти тих третмана ће бити бољи. Све што се дуже чека и одлаже, ефекат тих третмана се смањује. Дакле, није исто када радите са дететом који има три, че пет година и са дететом који има 12 или 13 година. Мислим има ту помака наравно и на том узрасту, али ефекти тог дефектолошког рада каквог год било су много бољи на том раном узрасту. По мени је да родитељ треба што радније да прихвати реално који су капацитети могућности детета да се укључи у рад дефектолошка служба на нивоу вртића, школе где бисмо. Дакле оно што је суштина нашег рада нас не занима шта дете не може. Нас занима шта дете може. И то је та тачка ослонца од које се креће у у раду са том детом. Значи дете може то и то и онда по Тако почињемо да зидамо и да подижемо ту овај предчку и у академском смислу и у смислу развоја говора језика и осамостељивања детета. И по мени је много боље кренути на том раном узрасту, да ли је то вртић у специјалној школи или образовање у специјалној школи. И уколико би дете показало неке значајније знаке напретка онда га их пребацити у редовну школу што закон дозвољава него обрнуто. Знате за ове године инклузија. Ми смо имали чак обрнуто да имамо много већи прилив деце у петом разреду. него што имамо у првом, односно управо да родитељ крене одмах са редовном школом па онда се то покаже да то није било добро или код учитељице која је нонстоп са дететом то је био један рад преласком у други циклус где је предметна настава где некод наставника нису сви подједнако мотивисани за рад са децом почињу да се јављају проблеми и онда родитељ одлучи да пребаци

дете у специјалну школу. Дакле ако гледамо шта је интерес детета са стања струке боље би било да буде обрануто да крене са специјалном школом па да се тамо у неком разреду пребаци у редовну школу ако се за то стекну услови.

Ана Брзаковић: А изводљиво је на сред школовања да се иде из једног

Татјана Симић: закон дозвољава да да ученик може да ви можете да кренете са специјалном школом да се пребаците у редовну школу па да родитељ мисли да је погрешно може онда опет да врати дете или обрнуто. Заправо закон то дозвољава да може да се могу значи више пута у току школовања да да се системи мењају. Ух, приближили сте нам дакле начин функционисања те три предшколске групе. Дошли смо до основног образовања. Рекли сте нам да имате од првог до осмог разреда.

Татјана Симић: Имамо од првог до осмог разреда ученике и оно што је разл што није заправо разлика са редовним школама, ми овде реализујемо онако како је Министарство просвете наложило редован план и програм. Што је по мени опет у чему је онда разлика између специјалних школа и редовних? Ако треба да реализујемо редован планин програм? Дете где је могло да иде по редовном плану и програму остало би у редовној школи, не би дошло у специјалну школу. Тако да смо онда приморани да за све наше ученике радимо тај такозвани ИОП, односно индивидуални образовни план. Суштински једноставно речено, дакле за сваког ученика се ради посебан план који се односи на његов напредак. Дакле када добро упознамо дете, онда се ради тај индивидуални образовни план према потребама и могућностима сваког ученика. То је дакле пракса већ годинама. Тако да сви наши ученици имају тај ИОП и они пролазе кроз овај редован систем углавном кроз редовно овај редован начин дневни на дневном нивоу образовања. Са њима углавном раде дефектолози. Једино имамо професоре страног језика и професора музичког који нису дефектолози. Иначе све остало раде дефектолози.

Ана Брзаковић: Сви ост све остале предмете предају дефектолози.

Татјана Симић: Да предају дефектолози. Дакле поред часова дете има и ове опет ове индивидуалне третмане које сам овај поменула. Принцип је исти да се трудимо да их изводимо из школе, да их повежемо са животом локалне заједнице, да учествују у културним, спортским манифестацијама, да волимо да нам дођу гости. Имали смо рецимо ученике музичке школе који су нам овај приредили један концерт. Онда смо сад баш су били ови новогодишњи празници, имали смо уч ученике из редовних школа Мома Станојловић, Јован Поповић, ученици прве техничке школе који су долазили са поклонима, новогодишњим пакетићима, дидактичким материјалом, провели неко време са нашим ученицима и то је било јако лепо и дирљиво. Углавном то имали смо лепу сарадњу са студентским парламентом који су такође даривали за Светог Саву поклоне, провели неко време са децом тако да се трудимо да организујемо и тај и то неко повезивање са заједницом уопште. Након тога они прелазе у средњу школу. У средњој школи имамо та два поменута профила. Ученици имају поред стручног наставног дела имају и практичну наставу. Практична настава се добрим делом одвија и у већином преко годину у нашим кабинетима, пекарска радионица и столарска радионица, али се трудимо и да могу да имају прилику да оду у веће радионице, односно веће кухиње или хале где се прави овај намештај, та дрвена галантерија да имају прилике да виде како то изгледа у великим системима, да проведу неко време тамо увек под надзором наших овај запослених и кад заврше средњу школу оно што сам споменула један број њих налази посао. Повезани смо са тим приватним фирмама у смислу

да дамо препоруку за децу која су заинтересована, која могу то да раде. Имамо лепу сарадњу, имамо наставника који посредује у тим контактима, повезује пор и овај послодавце и негде сматрамо ето да смо као установа и ту негде од помоћи и родитељима и самим ученицима да дођу до посла што јесте суштина након њиховог завршеног образовања.

Ана Брзаковић: Тачно. Ух колика су одељења? Чули смо колике су групе у предшкол?

Татјана Симић: Па одељење одељења су за основну школу до од четири до шест ученика а за средњу школу шест ученика. Дакле одељења су мања по броју али обзиром да су су то врло захтевни ученици и тај број је обзиром да један дефектолог или један наставник, стручни наставник улази у рад је прилично јер знате ако имате ученик шесторо ученика сви су прича за себе. То је шест различитих иопа, шест различитих приступа. Оно што прија једном ученику не мора да значи да прија и другом ученику. Тако да је то захтеван број за рад. Овако звучи мало ако поредимо са бројем у редовној школи, али прилично захтеван рад. Ако хоћемо, а хоћемо да радимо квалитетно са тим ученицима.

Ана Брзаковић: Када говоримо о средњошколском образовању ту су и дефектолози претпостављам и ту да ту су дефектолози и наставници стручних предмета и наставници те практичне наставе. Они нису овај дефектолози, они су технолози по занимању, али су дефектолошки остручени. Они дуго раде у нашој школи. Када су почели да раде, дефектолошки факултет је спровео једну обуку. Тако да они јесу из других струка, али су дефектолошки обучени за рад са овом децом.

Татјана Симић: Образовање одраслих то није дневни боравак.

Ана Брзаковић: Не, не.

Татјана Симић: Образовање одраслих је заправо школа је то верификовала за децу са сметњама у развоју која су из неког разлога напустила школовање или уопште нису започела школовање. Образовање одраслих имамо на нивоу града. Зато је верификована школа Драгиша Луковић Шпанац у Белошевцу. Они то раде за редовну популацију а ми то исто радимо само за популацију са сметњама у развоју. Дакле, да ли због болести или раног напуштања школе, због удаје женидбе нису завршили своје образовање. Дакле, имају прилику да се врате јер знате многи су се покајали што нису завршили основну школу па сад им је потребно могу да се запосле. Дакле имају прилику да се пријаве нашој школи и да по програму за образовање одраслих заврше своје започето школовање.

Ана Брзаковић: Колико имате таквих ученика у У овој школској години немамо сад ни једног, али смо за сад Зборо укупно одшковали

Татјана Симић: укупно одшколовали. Мислим да ли ћемо да сваке школске године да ли ћемо да оформимо одељење зависи од боја од броја пријављених. Ове године их на срећу није било. Ух

Ана Брзаковић: Татјана у којој мери је школа за основно и средње образовање Вукашин Марковић приступачна за прилаз улазак деце са физичким оштећењем? Претпостављам да ово питање вама не треба ни да поставим. Али ух

Татјана Симић: па знате шта ја мислим да да смо одговорили на на потребе ух прилаз је дакле имамо, видели сте и сами рампу за децу која се налазе у колицима и оно што смо ми препознали

као проблем и успели да решимо, школа има уграђен лифт. Школа је спратна дакле да би ученици могли да користе овај све просторије школе мислим значи на кабинетима које се на учионице које су на различитим спратовима. Ми смо пре више од сада већ 10 година на конкурс Министарства просвете на основу опортунитета конкурисали и тада добили новац за уградњу лифта. Тако да школа поседује лифт који је довољно велики да дете са пратиоцем дете у количијима може да уђе касније када је овде у школи за потребе рада у моторичкој соби, сензорној соби, дакле са дефектологом та и на тај начин обезбедили да сви делови школе буду доступни свим нашим ученицима. Имате ли ученике са физичким? Да. Имамо имамо један број ученика који су у количима и који се тако и крећу и тако да смо им тај начин овај изашли у сусрет. Водили смо рачуна рецимо то није везано за саму приступачност особама са инвалидитетом, али смо водили рачуна и о медицинском особљу које се бави хигијеном овај тих ученика, да они расту, да су све тежи, да треба имати физичке снаге да се подигну из тих колица, да се пребаце на сто, да се обаве тоалете, да се врате. И онда смо и ове године набавили једну моторну дизалицу која се заправо односи на покретање тела, не дизалица у механичком смислу где заправо медицинска сестра прикачи дете, дизалица га подигне из столице за седење, сестра обави потребну хигијену и полако га врати. И то је начин брига о запосленима јер сваки дан кад то радите, наравно да то вас исцрпљује ти ученици наравно расту добију и на висини и на тежини све их је теже подићи тако да смо имали то у виду и ето просто смо нашли решење.

Ана Брзаковић: Када сам улазила у школу на чијем сте ви члану видела сам на чијем сте ви челу пардон видела сам таблу ресурсни ресурсни центар пардон хоћемо ли то да појасимо

Татјана Симић: хоћемо на ту улогу коју смо добили смо јакно поносни јер иза тога стоји један велики рад школе на име 202 22. Школа је од Министарства просвете добила статус регионалног ресурсног центра. То су добиле школе само које су препознате да имају изузетан допринос у инклузивном образовању. А ми смо до тог дошли тако што тако што смо

Ана Брзаковић: Да ли је само наставите па ћу да сечем

Татјана Симић: овај 28 минута. Ок. Добро. Ми смо дотле дошли тако што смо кренули када је пре 15-ак година кренуло инклузивно образовање у нашој држави. Ми смо то негде препознали и наша школа се отворила и почела да пружа додатну подршку редовним школама. То је значило да наши дефектолози одлазе у редовне школе и пружају помоћ при раду за ученицима са сметњама у развоју. Дакле, пружају помоћ самом ученику, пружају помоћ наставнику у смислу давања препорука инструкција за рад са таквим учеником, помоћ при изради ИОП-а, помоћ при осмишљавању простора и тако даље. То је била једна ствар. Друга ствар коју радимо и данас је то је да управо ови стручни третмани које сам споменула, сензорна соба, редукција, психомоторике, логопедски третмани, да ученици који су у редовним школама долазе код нас само на те стручне додатне третмане јер просто не можемо те кабинете да носимо са собом. Дакле, ученици дођу на те стручне то добију и враћају се овај су те услуге бесплатне.

Ана Брзаковић: Да да то су за родитеље бесплатне и то је заправо то смо назвали сервисни центар. Просто сервисирамо тим стручним услугама. Дакле као значи вишегодишњи плод те сарадње, односно пружања те додатне подршке која је и законом прописан и постоји правилник о начину пружања додатне подршке. Ми смо од Министарства просвете препознати као један битан ресурс. Као подршка инклузивном образовању и добили смо статус ресурсног регионалног центра што значи да смо наше деловање проширили не само на територију града Крагујевца и околине

него читав шумадијски регион и додељена су нам још три региона Подунавски, Браничевски, Рашки да пружамо ову додатну подршку.

Ана Брзаковић: Имате ли довољно стручних сарадника? Имате ли довољно кадра? Има ли довољно слободних термина? Како то функционише у пракси?

Татјана Симић: Па у пракси функционише. Ми смо сада задовољни. Наравно увек може боље. Оно што је подршка од министарства, ми смо добили доста асистивне технологије и тог дидактичког материјала. Шта је асистивна технологија? То су да заправо уређаји који служе да би деци са сметњама о развоју олакшали да савладају неки наставни програм, неке вештине. Дакле, могу да буду високотехнолошки као што су комуникатори, специјализовани таблети, лаптопови, овај софтверска нека решења до нискотехнолошких, то су различити, дакле уметаљке, слагалице и тако даље. Оно што је добро, дакле ми смо добили велику количину те опреме. Направили смо каталог према врсти хендикепа. Све шта имамо, то је углавном подељено редовним школама где пружамо додатну подршку и школе редовне заправо то изнајмљују од нас. Када наши дефектолози оду и процене шта је ученику потребно од те технологије, онда ми то потпуно ми из наших овај те базе асистивне технологије издамо редовној школи или вртићу за потребе тог детета.

Татјана Симић: Дакле, оно што је добро, редовна школа не улаже средства у то не мора да купи, родитељ не мора да купи. Дакле, сви ти уређаји се дају и школа користи то док год је тај ученик код њих у школи или док год постоји потреба за дакле то може да буде и прилагођена тастатура са великим оним типкама по боји раздвојено боје су јако важне. за ову децу. Онда су то ови мишеви који су робусни где дете ставља целу шаку па је тако померана има два клика. Дакле прилагођени су за потребе те деце. Дакле то се издаје и користи док год је то детету потребно или док не оде из школе. За ове ниске нискотехнолошке знате дете користи неко време па изгустира може да се врати да се узме нешто друго. Најсликовитије би било као књига из библиотеке. Узмете прочитате кад прочитате вратите узмете нешто друго. Тако функционише ресурсни центар. Проблем Тема наравно да има све већи број захтева за пружањем те подршке. Ми Крагујевац и околину држимо под контролом назовимо.

Татјана Симић: Удаљена места нам јесу проблем јер то захтева да људи треба тамо да отпутују, да буду тамо, да се врате. Тренутно школа те путне трошкове финансира. То није предвиђено. Министарство није о томе водило рачуна. Оно што би нама у овом тренутку је прека потреба то је једно путничко возило. За сада људи одлазе својим приватним возилима. И ове године смо конкурисали код министарства опет опортунитета јер смо имали лепо искуство у нади да ће нам препознати, али ето то нам је потребно да бисмо функционисали. Јесте проблем прилично ова четири округа. То је прилично раштркано и велико и потребан је много већи број људи него што смо ми сад определили. Ми смо определили шесторо људи који раде за потребе ресурсног центра. Захтеви су много велики, све више стижу. Ми се трудимо заиста да квалитетно одговоримо на све те овај захтеве и недостаје заправо. Иначе дефицит је дефектолога и што се тиче редовног образовања дефектолога дефектолога нема, потреба има тако да се сналазимо.

Татјана Симић: За сад смо покрили сва радна места али знате ја прво оно што као директор школе морам прво да покријем радна места у школи па тек онда да размишљам о додатној подршци ресурсном центру. За сатине функционише и ми се надамо да ће из године у годину бити све боље. и да ћемо заправо и тај рад ресурсног центра подићи на један већи ниво. Оно што је још

новитет везано за рад ресурсног центра, ми смо прошле године од Министарства просвете кроз ту асистивну технологију о којој причамо добили хуманоидног робота, дакле који се зове Воли. То то му је име. Овај сви ресурсни центри су добили. Ми значи за овај наш регион. Ми смо једина школа која користи. То је заправо једна за децу онако како деца иде једна врло занимљива играчка која пева, игра, прича са децом.

Татјана Симић: Наравно да им побуди одмах и интересовање и пажњу и радозналост, али заправо деци изгледа као једна лепа играчка, али то је један уређај који има смисла и који служи за изазивање вербалне овај комуникације код деце где је она изостала. И заправо дакле играчка која прича негде подстиче дете да се и оно потруди да изазове глас глас у реч па касније у г говор и оно што је за сада наше ми смо и представили на базару здравља који је био у септембру ове године. Ми смо на тргу Радомира Путника изашли са тим волијим и наравно да је својој деци привлачило овај пажњу. Јесте један уређај који има смисла и једине смо ето школа у на овим просторима која користи и хуманоидног робота у раду са значи и нашим ученицима школе и децом које имају неку сметњу а налазе се у редовном систему.

Татјана Симић: Тако да ја могу да вам кажем да је школа Лукаши Марковић један озбиљан ресурс овог града у сваком смислу, дакле у образовању деце са сметњама, у развоју и истовремено пружању сваке врсте подршке ученицима који имају било какву сметњу, а налазе се у редовном систему.

Ана Брзаковић: И за сам крај овог нашег данашњег дружења разговора, Татјана преостаје ми само да вас питам вас као струку, вас као дефектолога са толико година искуства. Ух, редовна школа или школа прилагођена потреб деце са сметњама у развоју. Шта бисте ви рекли родитељима? Шта кажете родитељима када дођу, када погледају? А рекли сте да су врата ове школе отворена за све које су заинтересоване да је обиђу, да је посете?

Татјана Симић: Знате како, мислим нама је потребно оно што је пракса показала једно и друго. Чињеница је да један број ученика са сметњама у развоју може да прође кроз редован систем образовања и да то њима прија. Оно што по мени не могу да прођу без мера подршке, дакле пустити дете у редовни систем овакав какав је, а не обезбедити до одентну подршку онда то није инклузија. За један број ученика по мени је негде смо морали да подвучемо црту шта које су то сметње које могу да иду у редован систем и које су то сметње које не могу.

Ана Брзаковић: Јесмо ли подвукли црту?

Татјана Симић: Нисмо подвукли нажалост црту и зато се људи у редовном систему мислим на учитељи наставнике лутају, жале, не знају како ће да раде па онда траже подршку до нас од што је у реду и ми им ту подршку пружамо. Али сигурно за један број ученика обзиром на њихову клиничку слику коју испољавају стање је сигурно боља ова врста образовања јер овде раде људи који јесу школовани да се баве том врстом хендикепа који се заиста труде и мислим да на том раном узрасту много боље можемо да одговоримо на потребе самог детета него редовна школа. Просто систем рада није исти.

Музика / Текст песме: У питомој долини где нема презива остајеш за времена сва. Ти си као сунце што нас овде греје. Зачутаћу пред тобом и ја. Нећу наћи рећи што говоре о срећи. То смо заборавили сви. Истина је тужна, истина ме воли. Не оставља ме земљо и ти. Доста суда, доста

дуге. Дај да певамо сви. Што да тражим? Не. је друге кад си довољан ти срце мира моја земља спава испатње сад се узигла. Нека теку реке, нека теку речи. Заплакаћу с тобом и ја. Нећу наћи речи што говоре о срећи. То смо заборавили сви. Истина је тужна, истина ме боли. Не оставља ме земљо и доста су. За достаге дај да певамо сви. Што да тражим неке друге кад си довољна ти доста суза доста дуге. Дај да певамо сви што да тражим неке друге. Кад си довољна ти доста су доста ту је дај да пева моим што да тражим неке друге кад си довољан.

Ана Брзаковић / Одјава: Дошли смо до краја пете емисије серијала Заједничарење. Данас смо за тему имали образовање особа са инвалидитетом у Крагујевцу. Угостили смо госпођу Биљану Милосављевић, стручног сарадника школе са домом за ученике оштећеног слуха и госпођу Татјану Симић, директорку школе за основно и средње образовање Вукашин Марковић. Ову емисију тонски је уредио Арсениј Вучковић, а водила Ана Брзаковић. До наредног слушања желимо вам свако добро.